

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Ústav české literatury a komparatistiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Kristýna Merthová

Tematika *Sportovních povídek* Vítězslava Kocourka

Themes of Vítězslav Kocourek's *Sportovní povídky*

2018

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.

Poděkování:

Upřímně děkuji zaměstnancům Literárního archivu Památníku národního písemnictví za zpřístupnění fondu Vítězslava Kocourka a poskytnuté rady při jeho zpracovávání, zejména PhDr. Naděždě Macurové, CSc., a PhDr. Tomáši Pavlíčkovi, Ph.D.

Svému vedoucímu, doc. PhDr. Janu Wiendlovi, Ph.D., srdečně děkuji za veškerá doporučení, trpělivost a mimořádnou vstřícnost při vedení této práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedených pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 3. srpna 2018

.....
Kristýna Merthová

Abstrakt

Diplomová práce se v první části věnuje tematické analýze *Sportovních povídek* Vítězslava Kocourka (1920–1995) s ohledem na povídkovou tvorbu konce padesátých a počátku šedesátých let. Za zástupce tohoto žánru byly zvoleny první tři soubory Arnošta Lustiga *Noc a naděje* (1958), *Démanty noci* (1958) a *Ulice ztracených bratří* (1959), Škvoreckého *Sedmiramenný svícen* (1964), povídkové sbírky Ivana Klímy *Bezvadný den* (1960) a *Milenci na jednu noc* (1964), Kunderovy *Směšné lásky* (1963) a *Druhý sešit směšných lásek* (1965). Druhá část obsahuje inventář osobního fondu Vítězslava Kocourka uloženého v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Při vzniku této práce byly využity archiválie z Kocourkova fondu vztahující se ke *Sportovním povídkám* (dobové recenze, ohlasy v dopisech a rané prózy).

Klíčová slova: Kocourek Vítězslav, sportovní, povídky, tematika, osobní fond, inventář, archiv

Abstract

In the first part, the thesis focuses on the thematic analysis of Vítězslav Kocourek's (1920–1995) *Sportovní povídky* with respect to the overall tendencies displayed in Czech short stories written in late 1950s and early 1960s. For the purpose of comparison, we have chosen the following representatives of the short story genre: Arnošt Lustig's first three collections *Noc a naděje* (1958), *Démanty noci* (1958) and *Ulice ztracených bratří* (1959), Josef Škvorecký's *Sedmiramenný svícen* (1964), Ivan Klíma's *Bezvadný den* (1960) and *Milenci na jednu noc* (1964), and finally Milan Kundera's *Směšné lásky* (1963) and *Druhý sešit směšných lásek* (1965). The second part of the thesis contains the inventory of Kocourek's personal fond, deposited in the Museum of Czech Literature Literary Archive. Archival materials (period reviews, early proses and reactions in correspondence) related to *Sportovní povídky* and found in Kocourek's fond have been used.

Keywords: Kocourek Vítězslav, sport, short stories, themes, personal fond, inventory, archive

Obsah

Úvod.....	6
I. část: Tematika <i>Sportovních povídek</i> Vítězslava Kocourka.....	8
1. Povídková tvorba konce padesátých a počátku šedesátých let.....	8
1.1 Arnošt Lustig.....	9
1.2 Josef Škvorecký.....	14
1.3 Ivan Klíma.....	17
1.4 Milan Kundera.....	21
2. Témata ve <i>Sportovních povídkách</i>	25
2.1 Sport.....	26
2.2 Válečná témata – židovství a nacismus.....	31
2.3 První vztahy.....	35
2.4 Vztah rodičů a dětí.....	39
2.5 Jména postav.....	41
3. Ohlasy <i>Sportovních povídek</i>	43
4. Kocourkova raná tvorba.....	48
II. část: Zpracování archivního souboru.....	52
I. Dějiny původce archivního souboru.....	53
II. Dějiny archivního souboru.....	58
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	59
IV. Tematický popis archivního souboru.....	61
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky.....	63
VI. Soupis archivního souboru.....	66
Závěr.....	104
Seznam použité literatury.....	106
Prameny.....	106
Literatura.....	107
Obrazová příloha.....	I

Úvod

Vítězslav Kocourek (1920–1995) je v úvodu hesla ve *Slovníku českých spisovatelů po roce 1945* charakterizován jako prozaik, básník, překladatel, literární historik, kritik a autor knih pro děti a mládež (Blažíček – Šubrtová 2007). Kromě toho byl také šéfredaktorem Československého spisovatele v době aféry kolem vydání Škvoreckého *Zbabělců*,¹ později působil jako redaktor v agentuře DILIA a Státním nakladatelství dětské knihy.

Přestože již dříve časopisecky publikoval povídky a básně (knižně mu vyšla sbírka *Ostré drápky* /1955/), Kocourkovým prozaickým debutem jsou *Sportovní povídky*. Jejich tematické analýze s ohledem na dobovou povídkovou tvorbu se věnujeme v první části diplomové práce.

Druhá část přináší soupis autorova osobního fondu uloženého v Literárním archivu Památníku národního písemnictví (dále LA PNP), jehož zpracování se stalo podnětem pro vznik této práce. Rozsah fondu činí třináct kantonů. Vedle samotného inventáře archivních jednotek je součástí tohoto soupisu autorův životopis, informace o původu archiválií, jejich archivní charakteristika a tematický popis.

Kocourkova sbírka *Sportovních povídek* vyšla v roce 1961 v Československém spisovateli a obsahuje dvanáct krátkých próz. V roce 1963 vyšlo v nakladatelství Mladé letá slovenské upravené vydání v překladu Ruda Morice pod názvem *Si skvelý, Ogimura*. Oproti původnímu, českému vydání byly vypuštěny tři povídky (Letní sobotní odpoledne se Suzanou Langlenovou, Hrbatý pan Marzin a Musíš do toho šlapat), nově přibyly čtyři povídky (Neporažený, Palica, Kaffee H. B. a Si skvelý, Ogimura).

Strojopisná verze povídky Palica se zachovala v Kocourkově fondu v LA PNP v českém znění s titulem Bidlo, publikována byla v *Literárních novinách* (Kocourek 1963a), v nichž byla rovněž otištěna česká verze povídky Neporažený (Kocourek 1962). Povídka Si skvelý, Ogimura vyšla v českém znění v *Hostu do domu* pod názvem Ogimuro, jsi skvělý! (Kocourek 1960b), kde byla publikována také česká verze povídky Kaffee H. B. (Kocourek 1961b). Hat-trick byl uveřejněn slovensky v časopise *Štart* (Kocourek 1961a).² Časopisecky byly publikovány též povídky Příběh můj, mého bratrance Emila a brankáře Kostky (Kocourek 1956), Clausewitz (Kocourek 1960a) a Řím v jedenáct hodin (Kocourek 1960c). Povídka

1 Josef Škvorecký vzpomíná na dopady této kauzy v knize *Samožerbach*: „Na příkaz Strany zametli ve Spisovateli s Fikarem, se šéfredaktorem Vítou Kocourkem, vyrazili Josefa Hiršala, Jana Grossmana a Kamila Bednáře a snad ještě některé“ (Škvorecký 2001 [1991]: 179).

2 Povídky Bidlo, Kaffee H. B., Neporažený a Ogimuro, jsi skvělý! publikované ve slovenském překladu Kocourkovy knihy citujeme z českého originálu dle časopiseckých otisků v *Hostu do domu* a *Literárních novinách*.

Zrcadlo nelže vyšla v knize *Ofsajd a jiné sportovní povídky* (Kocourek 1959) společně s dalšími povídkami jiných autorů (Bass, Branald, K. Čapek, Gellner, Hašek, Hausmann, Horst, Jirotko, John, Mareš, Pašek, Poláček, Pujmanová a Šrámek).

I. část: Tematika *Sportovních povídek* Vítězslava Kocourka

1. Povídková tvorba konce padesátých a počátku šedesátých let

Než přistoupíme ke Kocourkovu povídkovému souboru, zastavme se v krátkosti u soudobé prozaické tvorby a témat, jimž se věnuje. Tématem přitom rozumíme „rovinu zobrazení skutečnosti, složenou z postav, vypravěče, vnějšího světa a děje a zakotvenou v souslednosti významových elementů jazyka“ (Peterka 1984: 377).

Josef Vohryzek se vyjádřil o současné situaci v literatuře z pozice roku 1958 následovně: „Mladá próza trpí ideovou i tvárnou pasivitou. A pranic jí nepomáhají ti, kteří, vzdavše se na chvíli opory dogmatismu, dostali závrat' a volají teď po návratu k ‚optimistickému‘ sentimentalismu, ‚realistickému‘ tradicionalismu atd.“ (Vohryzek 1958: 390).

Tři hlavní proudy dobové prozaické tvorby vymezuje o sedm let později Vladimír Dostál. Zaprvé jmenuje v té době již přežitý budovatelský román, jenž se „stálým opakováním schématu konfliktních střetnutí reprezentantů společenských vrstev a tříd, která vyúsťují v obraz perspektivisticky interpretované harmonie, [...] ocitl na periferii čtenářského zájmu“ (Brabec 2000: 17), zadruhé „téma inteligence, jejího duchovního přerodu na rozmezí mezi starým a novým společenským řádem, v Únoru 1948“ (Dostál 1965: 366) a zatřetí téma války, které reflektuje „existenci a nevyčerpatelnost starších způsobů uměleckého myšlení“ (tamtéž: 367).

Válečná tematika měla důležitou roli při vymaňování se prózy z budovatelských představ o literatuře a její společenské funkci. Ještě na konci padesátých let byla problematika okupace, koncentračních táborů a osudu židů velmi aktuální, neboť byla pro autory i čtenáře součástí nedávné zkušenosti, změnil se však způsob její prezentace. „Místo ilustrace ideologických schémat začal prozaiky zajímat individuální prožitek, úděl jednotlivce, který se dostal do soukolí necitelné mašinerie. Téma války tak provokovalo ke stále novému tázání po příčinách a projevech zásadní krize lidství a vnášelo do literatury i otázky existenciální. Důležitým problémem se stala osobní odpovědnost člověka a jeho možnost ubránit se zvůli neomezené moci a zachovat si své vlastní já“ (Dokoupil – Janoušek et al. 2008: 281).

Kromě již etablovaných témat, jakým je válka a témata s ní související, se na počátku šedesátých let objevují v próze témata nová, zobrazující hrdinu, jenž hledá své místo v současném světě a vypořádává se se stereotypem všedních dní. Vzrůstá zájem spisovatelů o existenciální otázky a problémy osobního života. „Optimistickou představu člověka jako

vědomého představitele historického pokroku nahradila skeptická koncepce jedince tragicky sevřeného a drceného okolnostmi, jež postupně v průběhu desetiletí nabývaly na nesrozumitelnosti a absurditě a které naznačily i existenciální dimenzi bytí. Důraz se přesouval na etické konflikty postav a jejich rozpaky nad praktickým fungováním nastoleného společenského režimu, ale také na problematiku citového života“ (tamtéž: 279).

Z hlediska rozsahu prozaického díla volí autoři ve druhé polovině padesátých let především povídku, „neboť právě tento útvar vyhovuje analytickému zaměření literatury“ (Haman 1961: 520) a „příklon k menším prozaickým útvarům je i výrazem poznání, že nových problémů se lze zmocňovat jen po takových soustech, jež se dají strávit“ (Dostál 1965: 369).

Za zástupce tohoto žánru jsme vybrali povídkové sbírky v té době debutujících prozaiků. Jedná se o první tři soubory Arnošta Lustiga *Noc a naděje* (1958), *Démanty noci* (1958) a *Ulice ztracených bratří* (1959), Škvoreckého *Sedmiramenný svícen* (1964), povídkové sbírky Ivana Klímy *Bezvadný den* (1960) a *Milenci na jednu noc* (1964), Kunderovy *Směšné lásky* (1963) a *Druhý sešit směšných lásek* (1965).

1.1 Arnošt Lustig

Do literatury vstoupil Arnošt Lustig na jaře 1958 povídkovou knihou *Noc a naděje* a ještě téhož roku mu vyšel druhý titul podobného ladění s názvem *Démanty noci*.³ Obě knihy těžily z Lustigovy zkušenosti z doby války a okupace a dobová kritika je přivítala poměrně kladně. Recenzenti rozpoznali v Lustigovi „zárodky velkého talentu schopného stvořit ‚optimistickou tragédii‘ našich dnů“ (Jungmann 1958: 4).

V *Noci a naději* představil Lustig v sedmi povídkách každodenní život v ghettu. Hynka Tausiga z titulní povídky *Návrat* sice čtenář zastihuje ještě na svobodě, kdy nenastoupil do transportu s přesvědčením ukrývat se, opatřil si dokonce falešné doklady, avšak strach a bezprizornost, touha někam patřit jej nakonec zbavují odhodlání vzdorovat a přimějí ho dostat se do jiného transportu. Jakmile se mu podaří zamíchat se do houfu jiných židů kráčejících do vagónu, cítí se šťastný. „Je tedy jedním z řady. Kupředu, dobytku, kupředu! Jak pěkně to zní, když to platí i pro něho“ (Lustig 1958a: 27).

Dětští obyvatelé terezínského ghetta se začlenili do jeho chodu a naučili se těžit výhody z každé možné situace – v povídce *Morální výchova* je to skupina privilegovaných chlapců, kteří kradou a uzmuté věci pak v ghettu prodávají. Chlapec Karlíček k nim vzhlíží

3 Spřízněnost obou povídkových souborů je ostatně patrná na první pohled již v jejich titulu.

s neskrývaným obdivem, touží po místu mezi nimi, a tak vytipuje sklad potravin a společně s dalšími dvěma chlapci jej vyloupí. Při útěku však potkají ženu s dítětem, kterou Karlíček udeří, a má strach, zda jí neublížil. Karlíčkova kajícnost způsobí, že se svého podílu na lupu vzdá.

Jiní dva chlapci, Viky a Jakub z povídky Děti, následují vůz s chlebem a jsou rozhodnutí některý pecen uzmout. Ukáže se však, že povoz míří do starobince, s nímž mají spojenou nepříjemnou vzpomínku na starou, nemocnou ženu, po níž Jakub surově mrštil chlebem. S Karlíčkem je spojují výčitky svědomí. Lítost a ošklivost překonávají pomocí snů o životě po válce, v němž se budou mít dobře. „[S]en o Helence s kabelkou z krokodýlí kůže. A o tom, že bude jednou urostlý a silný. A pěkně oblečený, zahříván kamarádstvím Jakuba“ (tamtéž: 83).

Vztah dvou mladých lidí, které osud svedl na okamžik dohromady, než je zase rozdělí, zachytil Lustig v povídce Štěpán a Anna. Hlavní hrdinové příběhu se poznají v Terezíně v karanténě a společně stráví pouze jediný den. Zatímco Štěpán je poslán do ghetta, Anna pokračuje transportem dál na východ.

Komplexnější děj je představen v povídce Modravé plameny, která svým rozsahem a kompozicí směřuje k novele. Hlavní linku příběhu tvoří dění kolem mladíka Datla, jeho kamarádů a dívky Lízinky, která jim v předvečer očekávaného transportu dělá společníci. U Datla je druhý den nalezen protifašistický leták a mladík je na místě zastřelen, přesto se vzmůže v posledních okamžicích svého života k odporu.

„Mluv, nebo chcípneš!“ ozval se komandant. „Kdo to psal?“

„Já,“ křikl divoce Datel, neboť našel útržkem pohledu osu. „A Rusko!“

A skočil po té železné tyči, sehnul se k zemi a pak se narovnával (nevěděl jen, trvá-li to dlouho nebo krátce) a začal prudce, trochu už zaslepen krví, mávat a bít kolem sebe“ (tamtéž: 146).

Zoufalé podmínky, nelidské zacházení s vězni a bezvýchodnost jejich situace vystupují také z povídky Růžová ulice, v níž stařenu Alžbětu Feinerovou prodávající v krámě navštíví dva vojáci. Důstojník Mořic Herz ženu zbije, řidič Verner Binde pouze přihlíží a později jí dá krabičku sardinek, jež je však příčinou dalšího trestu. Postavy těchto německých vojáků vystavěl Lustig na kontrastu: nemilosrdný a surový Herz je opakem Bindeho, který svou empatii zakrývá neúčastnou odměřeností.

Opakujícím se prvkem Lustigových próz je čekání. V závěrečné povídce nazvané Naděje je to očekávání konce války, čekání na osvobození, v nějž věří stařec Šimon hlídkující v ghettu a o němž se vězni vzájemně ujišťují.

Aleš Haman si všímá, že v *Noci a naději* „je minimum děje. Jsou to většinou pouhé okamžiky rozložené do plochy a analyticky rozebrané do jemných detailů. Vnější děj je tu takřka úplně nahrazen dějem vnitřním, dramatickým bojem uvnitř člověka, který nakonec vyústí v čin“ (Haman 1961: 518).

Pointa Lustigových povídek dle Hamana nespočívá ve vnějším ději, ale je založena na prolínání dvou plánů, reálného a symbolického, jenž v sobě ukrývá vlastní smysl a význam. „Tak nabývá každý detail svého významového podtextu, bez něhož není povídka čtenáři srozumitelná (tu však také je skryto nebezpečí Lustigovy metody spočívající v monotónnosti a složité jínostnosti)“ (tamtéž). Haman dále píše, že „ze způsobu, jakým se Lustig zmocňuje skutečnosti, je vidět, že také jemu jde o něco jiného než o zachycení pouhé vnější atmosféry okupace a obecných tendencí doby“ (tamtéž), totiž o postižení sil, které formovaly charakter člověka v koncentračním táboře a obecněji v nesvobodě dané doby. „Chce zachytit to, co i za těchto abnormálních okolností činilo člověka člověkem, co ho udržovalo na úrovni lidskosti“ (tamtéž: 519).

Démanty noci obsahují devět povídek, a zatímco v předešlé knize byly příběhy postaveny spíše na smíření se a rezignaci, zde vystupují hrdinové aktivní, jednající. Hned v úvodní povídce Sousto sleduje čtenář příběh chlapce Ervína, kterému právě zemřel otec, avšak tato smutná událost není v prostoru ghetta ničím výjimečným, a proto Ervína nevytrhuje z každodenní starosti o jídlo pro nemocnou matku a sestru. Z otcovy mrtvolky stáhne kalhoty a vyrazí mu zlaté zuby, a ačkoli jedná z nevyhnutelnosti situace, zaplavují jej výčitky. „To přece už není tvůj fotr, hučel sám k sobě, to byl jenom do včerejška. Teď už to nikdo není, jen tělo, z kterého nezbylo nic než váha a práce s odnášením. Budeš na něj myslet, umiňoval si, pouze v dobrém, jako kdyby se to nebylo stalo“ (Lustig 1958b: 19).

Dalším dětským hrdinou je Tomáš, přezdívaný Oškliváček, z povídky Bílý. Ten chce přinést své nemocné kamarádce ukázat bílého králíka, kterého vlastní jeden z německých vojáků. Váhá, protože by z toho mohl mít starý žid, který se o zvířata stará, nepříjemnosti. Nakonec se přece jen odhodlá, ale jeho čin je zbytečný, děvče již v táboře nezastihne.

Povídka Starci a smrt připomíná *Naději* z Lustigovy prvotiny. Také zde jsou postavami staří lidé, také oni čekají – na dvě vnučky jedné ze stařen a přeneseně také na Rusy, kteří porazí Němce a osvobodí vězně. Ne všem je ale dopřáno se vysněné představy dočkat.

Povídky *Začátek a konec* a *Michael* a druhý s dýkou staví na kontaktu židovského vězně s německými vojáky. V první se Jiří zamýšlí nad dozorcem z tábora, který má rozšklebenou čelist – mohl by to být úsměv, anebo následek malárie. Možnosti zjistit, co by se stalo, kdyby

se na šklebícího Němce usmál, se Jiří nedočká, neboť je dozorce při náletu zabit. Lustig zde prostřednictvím Jiřího popisuje hrůzný obraz odklizení lidských ostatků: „Stromy tu trčely k obloze ohořelé a zlámané, některé ležely a dýmalo z nich. [...] [Ř]íkal si, že tohle, co má sebrat, je jenom bota nebo rukavice anebo nějaká čapka či prostě *něco*. Chodil od stromu ke stromu. A pořád si to opakoval. Protože nedokázal myslet si, že jsou tu kusy něčeho, co třeba mohlo dřív vypadat jako on“ (tamtéž: 64).

Zastřelení starce dozorcem v povídce Michael a druhý s dýkou je důvodem k plánované pomstě, která se ale nakonec neuskuteční. Chlapec Michael se při odklizení sutin rozhodne v poslední chvíli zachytit padajícího německého hocha, a zachrání mu tak život.

Dvě povídky se odehrávají během transportu smrti. Tma nemá stín zachycuje útěk z transportu, k němuž se uchýlí Dany a Many, jejich strádání při bloudění lesem a oporu, jakou poskytují jeden druhému.⁴ „Udolalo je to tedy. Ale snad je to neudolalo docela. Vydržel by žít i s jednou nohou, myslel si nyní, ale jenom to dokončit, třeba jinak, a dojít. Smrt byla teď vedle něho. Dohromady vždycky, ostatní jim záviděli, že spolu drží uprostřed všeho toho prokletého svinstva“ (tamtéž: 109). Odvahu a odhodlání mladíka Markýze zajistit potravu během transportu i za cenu ztráty vlastního života tematizuje povídka Druhé kolo.

Poslední dvojice povídek, Chlapec u okna a Černý lev, líčí atmosféru v Praze na jaře roku 1945. Hlavní hrdina první z nich, Vincent, se účastní bojů v ulicích města. Téma holokaustu je připomenuto postavou sedmnáctileté dívky, která se vrátila z koncentračního tábora a Vincent se s ní setkává v nemocnici. V Černém lvu je popisována odplata Němcům, kteří pomáhali nacistickým vojákům. Postarší manželský pár vyděšený vpádem „er“ gardy do bytu je podrobován psychickému nátlaku, jehož cílem je donutit oba manžele k vyskočení z okna. Německý důstojník i jeho manželka stále dokola opakují, že oni nestříleli, a žádají soud. „Černý lev tušil, jak zahlédl na odchodu obě postavy odvrácené k oknu, co bude. [...] Přál si, aby se to stalo ihned, aby nemusel čekat. Sevřel ho strach, aby se nestrhlo něco, kvůli čemu by z toho snad sešlo. A pocíťoval vzrušení, jaké ještě neznal. Protože včera vlastně teprve skončila válka – a tohle byli *náčkové*, kteří možná předevčírem a snad ještě dnes ráno, kdy se vyvěšovala z okna pod nimi ta vlajka, stříleli z tohoto okna do Pařížské třídy a je nikdo nemohl trefit. Až teď“ (tamtéž: 184).

Milan Suchomel se při hodnocení *Démantů noci* nejprve vrací k Lustigově prvotině a shrnuje: autor upoutal svou odlišností, dějovou a myšlenkovou soustředěností, vlastním pohledem a stylem. Jeho postavy by se nejraději někam schovaly a počkaly, až se „to zlé“

⁴ Na motivy povídky Tma nemá stín byl podle scénáře Arnošta Lustiga natočen v roce 1964 film nazvaný *Démanty noci*, režie Jan Němec.

přežene, zároveň jsou však puzeni k činu. Odtud přechází ke srovnání obou knih: „Podíl zážitku a stylizace se zvláště v druhé knize mění. Příbyly povídky, v nichž zážitek vyhasíná a je nahrazován konstrukcí. Zkušenost je rozložena na prvky a z nich jen některé jsou použity a spojeny s prvky jinými, nově dodanými. Nový celek nedýchá vzpomínkou, nýbrž vlastními plicemi, které jsou umělé, nicméně dýchají. Je to konstrukce, ale dobrá konstrukce“ (Suchomel 1995 [1959]: 21). Suchomel si všímá, že Lustig opakuje již vyzkoušené a osvědčené principy, tentokrát však nejsou jeho postavy vrženy do nesnází vlastní vinou, kvůli své činnosti či odporu, ale „prostě pro svůj původ“ (tamtéž: 21–22).

Pouhý rok po vydání *Noci a naděje a Démantů noci* vyšla Lustigovi třetí sbírka povídek s názvem *Ulice ztracených bratrů* (1959). Obsahuje pět krátkých próz odehrávajících se v poválečných letech v Československu i mimo něj. Novým tématem, jemuž se autor věnuje, je nucený pobyt v zahraničí. Zatímco první dvě knihy sklidily převážně úspěch, *Ulice ztracených bratrů* vydaná s ročním odstupem byla „většinou považována za povážlivý umělecký sestup“ (Doležel 1960: 92).

Důsledky války se ozývají v povídkách *V půl páté ráno* a *Záře půlnočního slunce*. První líčí osud dělníka Patočky, který byl zatčen gestapem a poslán na práci do Německa, odkud po náletu utekl zpět do Čech a přidal se k odbojové skupině. Po válce se vrátil ke své ženě a obyvatelé nájemního domu si na něj stěžují, protože přichází domů nad ránem a dělá hluk. Svolaná soudružská rada problém rušení nočního klidu vyřeší, hlubší důvody Patočkova chování však zůstávají nepovšimnuty.

Hrdiny *Záře půlnočního slunce* jsou postarší manželé Emanuel a Emilie, jejichž život je obyčejný a monotónní. V myšlenkách se stále vracejí ke svému jedinému synovi, který se nevrátil z války a s jehož smrtí se nikdy nesmířili.

Můj známý Vili Feld je nejdelší povídkou souboru. Odehrává se v Římě, kde působí vypravěč Jindra jako fotoreportér. Vzpomíná na dobu svého dětství před válkou i na období válečné a vypráví příběh bohatého žida Viliho, který měl vždy štěstí a dokázal každou situaci využít ve svůj prospěch, po válce však uvízl v zahraničí a trpí tím, že nemá povolení vrátit se do Československa.

Emigrace figuruje i v následující povídce s názvem *Dívka u oleandrového keře*. Začíná sňatkem Kamila a Daniely, která po válce opustila Československo a úřady jí odmítají povolit návrat. Kamil se chce do vlasti vrátit a domníval se, že bude smět svou ženu přivést s sebou. Nakonec zanechává těhotnou Danielu v cizině se slibem, že vše vyřeší z Prahy, doufá, že za ním bude moci přijet dodatečně.

Jedinou postavou, která si válku nepamatuje, je chlapec Cézár v Ďábelské jízdě na koloběžce. Chystá se svézt na korbě projíždějícího mlékařského vozu a do přemýšlení, jak plán provede, se mu promítají fantazie a sny čerpané z brakové literatury a filmu – ve svých představách se stává aristokratem, dobrodruhem, detektivem. „Vyletí najednou z příkopu, udělá dva obrovské skoky (takhle skákal jedině Tarzan, pomyslí si spokojeně!), ale přesto se jen tak tak zachytne dlaněmi za plandající konce řemínků, které drží plachta“ (Lustig 1959: 15). Cézárova touha stát se hrdinou je naplněna uhašením požáru motoru, s nímž pomůže řidiči auta.

Lubomír Doležel hodnotí *Ulici ztracených bratrů* z hlediska kompoziční a slohové výstavby – postupů, jež velmi dobře fungovaly v předešlých dvou knihách, jelikož jich bylo využito „s maximálním funkčním zatížením, [...] nesly velkou myšlenku a otřesný příběh, a proto nebyly samoučelné a nevyznívaly naprázdno“ (Doležel 1960: 92). Povídky z nové Lustigovy knihy však podle Doležela postrádají hutné dramatické jádro a závažnou myšlenku, což zapříčiňuje nepříjemný nesoulad: „rozpor mezi kompoziční a slohovou rafinovaností a obsahovou chudobou. Efektní kompoziční a slohové postupy, ztrácejíce svou účelovost, stávají se zvětšnými okrasami, které se marně snaží zastříti holou prázdnotu příběhu. Snaha po dramatickosti vyznívá naplano a zbývá násilná křečovitost. Tvárné postupy [...] se vymykají spisovateli z rukou a diktují skutečnosti deformující tvar“ (tamtéž: 94). Obsahově chudou povídku V půl páté ráno nezachrání ani rafinovaná forma, „složitá kompozice bezobsažného příběhu vzbuzuje v nás trapný pocit nastavované kaše“ (tamtéž). Lustig se dle Doležela snaží vytvořit nový, nekonvenční obraz, upadá však do „klišovitosti“ a „literátštiny“, v případě povídky Dívka u oleandrového keře se navíc přidává sentimentalita (tamtéž: 94–95).

Podle Milana Jungmanna umí Lustig dobře napsat pasáže se vzpomínkami na terezínské ghetto, vyprávění v přítomnosti se snahou o ironii již ale tak vydařené není a vznikají tím rušivé rozpory. Navíc upozorňuje na poměrně omezený repertoár scén a postav, které Lustig dokáže popsat: „jeho vidění světa je sice intenzivní, ale úzké a vyžaduje stálého a odpovědného prohlubování“ (Jungmann 1960: 4).

1.2 Josef Škvorecký

Ve stejném roce jako Lustigova prvotina byl publikován také debut Josefa Škvoreckého, román *Zbabělci*, jehož první verze vznikla již v letech 1948–1949 jako polemika s Drdovou sbírkou povídek *Němá barikáda* (1949). Danny Smiřický, ústřední postava *Zbabělců*, „zachycuje z pohledu příslušníka ‚válečné a jazzové generace‘ konec druhé světové války,

respektive květnový revoluční týden v autorově rodném Náchodě“, v románu nazývaném Kostelec (Dokoupil – Janoušek et al. 2008: 282).

Aféra, již kritický ohlas na Škvoreckého prvotinu vyvolal a která byla vyvrcholením dlouhodobé nespokojenosti předních členů ÚV KSČ s poměry v Československém spisovateli, vedla k personálním změnám ve vedení nakladatelství. Tehdejší ředitel Ladislav Fikar, šéfredaktor Vítězslav Kocourek a další zaměstnanci byli v důsledku této kauzy nuceni nakladatelství opustit. „Zjara 1959 byla svolána konference Svazu spisovatelů a ta se slavnostně a se zahanbující jednomyslností odřekla ‚všech škodlivých názorů a nálad, jež zazněly na 2. sjezdu‘, a odmítla ‚cizí a revizionismu nahrávající vlivy‘, které se promítly i do ediční praxe Čs. spisovatele. [...] Bylo to ponižující představení, ale inkvizitor byl spokojen. A když jsme odcházeli ze zasedačky v houfu náhle jaksi zaražených diskutérů (jen Alexandr Matuška se vyznal Fikarovi otevřeně ze svého špatného svědomí), všiml si Štoll již odepsaného Ládi a obdařil ho studenou poznámkou: ‚To víš, soudruhu Fikare, zákony vývoje jsou neúprosné a za všechny omyly se platí. A vy jste měli těch zásadních omylů za poslední dobu *celou řadu!* Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne!‘“ (Kocourek 1991, část 11: 16).⁵

Druhé vydání *Zbabělců* vyšlo v přepracované podobě až v roce 1964, tedy ve stejném roce, kdy Škvorecký vydává *Sedmiramenný svícen* (psán v letech 1957–1963). Jedná se o povídkový soubor, v němž jsou do rámce odlišeného kurzivou, který tvoří rozhovor Dannyho s Rebekkou, vloženy jednotlivé příběhy z období války.⁶ Tento způsob rámcové kompozice zvolil Škvorecký již v roce 1947 v *Nových canterburských povídkách*, s nimiž „vyhrál soutěž vysokoškolského studentstva, za odměnu měl jet do Anglie. Jenže pár dní poté, v únoru 1948, vyvrcholil komunistický puč a došlo k převzetí moci bolševickou stranouvládou. Z cesty do Anglie a z vydání knihy nebylo nic“ (Justl 1996), novela mohla vyjít až po téměř padesáti letech. Joskův příběh z *Nových canterburských povídek* odpovídá Příběhu pro Rebekku ze *Sedmiramenného svícnu*, vypravěčova vzpomínka na učení se německy u starého rabína je rozvedena v kapitole Pan učitel Katz.

Sedmiramenný svícen je souborem sedmi povídek, jejichž aktéry jsou židovské postavy. První tři povídky jsou si stylově i tematicky podobné, vypravěč v nich vzpomíná na své blízké, strýce, učitele němčiny a lékaře, který mu jako dítěti zachránil život, a na proměňující se společenskou situaci, v níž se z těchto významných mužů stali postupně lidé nežádoucí.

5 Podrobněji se celé události z Kocourkova pohledu věnuje ve své bakalářské práci Lucie Kocourková (Kocourková 2007).

6 O vztahu vypravěče rámcové povídky k vypravěčům epizodních kapitol viz Špirit 2011: 237–240.

„Za nějaký čas po tom, co přišel Hitler, museli jsme k panu doktoru Strassovi přestat chodit. Otec už byl tenkrát v Árijském boji prohlášen za židomila a v bance seděl jakýsi pan Hesse a dával pozor“ (Škvorecký 1964: 29).

V Příběhu pro Rebekku popisuje Danny záchranu svých mladších sourozenců, kteří se zapojili do šíření protinacistických letáků. Zdánlivě bezvýhodnou situaci se Dannymu a jeho kamarádu Láďovi podaří vyřešit prostřednictvím kolaboranta Huňáka. Zastupuje typ lidí, „kteří kdysi byli Češi, pak Němci, a teď by se zase rádi stali Čechama“ (tamtéž: 53).

Mifinka a Bob Zabiják je tradovaným příběhem⁷ židovské rodiny Löblových. Dceru Mifinku, která si měla vzít svého bratrance Roberta, by před koncentračním táborem býval zachránil sňatek⁸ s jejím nápadníkem, Arnoškem Liehmem. Jeho otec k tomu však nesvolil, čímž se dopustil dle mínění obyvatel městečka „surové vraždy“ (tamtéž: 86).

V Hitlerem ovládaném světě není pro židy místo, strýček Pavel Khon i jeho manželka umírají v březnu 1939 pouhý den před obsazením českého území německými vojáky, rodina Katzových, doktor Strass, Löblovi a další židovské rodiny jsou odesláni do Terezína.

Reálný základ předposlední povídky, Příběhu o Kukačce, je hned v úvodu znejistěn: „Historii Kukačky nezná nikdo. A snad se ten příběh ani nestal a je to jenom legenda, mýtus“ (tamtéž: 90). Nejasností v příběhu je celá řada, stojí na dohadách a domněnkách, neboť již nežijí žádní svědci. Vyprávění se rozvíjí kolem rodiny pana Husy a jeho německé ženy Tildy, oddaných fašistů, a jejich druhorozeného syna Horsta. Veškeré indicie nasvědčují tomu, že byl krátce po narození vyměněn za stejně starého syna Sára Abelesové a zahynul v koncentračním táboře. V důsledku tohoto nezvratného rozhodnutí pronikají vyprávěním výčitky svědomí iniciátorů této záměny, prostředkované vypravěčem, který se dále zamýšlí nad oprávněností jejich jednání, pomsty vykonané na nevinném dítěti, a v té souvislosti nad existencí spravedlnosti a lidskosti.

Eine kleine Jazzmusik naplno tematizuje vypravěčovu zálibu v hudbě, jeho lásku k jazzu, swingu a hře na saxofon, které se v náznacích objevovaly již v předešlých povídkách. Danny líčí koncertní večer, kdy se jejich kapele podařilo lstí obejít německé nařízení ohledně zákazu jazzových koncertů. Zpočátku humorně laděná povídka má však tragické vyznění. Trumpetista Paddy je označen za hlavního inspirátora provokační akce a popraven. Vykonání pomsty se zde ujímá Paddyho dívka Suzi, zpěvačka kapely, která zastřelí muže odpovědného za Paddyho smrt a následně i sebe.

⁷ Zprostředkovanost vyprávění je posílena opakujícími se slovesy „říkalo se“ a „šeptalo se“.

⁸ Téma antedatovaných smíšených manželství jako možného úniku před transportem se objevuje v *Sedmiramenném svícnu* několikrát.

V rámcovém příběhu, do něhož jsou předešlé povídky zasazeny, zprostředkovává Danny Rebečin příběh plný smutku, lítosti, bezprizornosti a osamění. Rebekka jako jediná z rodiny válku přežila, nemá se ale už kam vrátit, nikdo s ní nepočítá, naopak je na obtíž. Byt její rodiny obsadili noví nájemníci, šperky schované otcem u sousedů tito bývalí přátelé zapřeli. „Já nejsem sentimentální, Danny, ale v té chvíli jsem najednou strašně chtěla, aby mě někdo politoval a pohladil a vzal do náručí a uložil mě do čistý postele. To mi taky zůstalo. Kravina. Ale copak jsem na to neměla právo?“ (tamtéž: 87).

Ve Škvoreckého tvorbě náleží Rebekka k typu postav „zoufalých Židovek“. Charakterizuje je pobyt v ghettu, který „jako jediné ze svých rodin přežily, ale po návratu do míst, kde žily před válkou, se u spoluobčanů, u nichž ztělesňují jistý druh zlého svědomí, setkávají vesměs s nevyslovenou výčitkou za to, že se zachránily, se zapíráním svého předválečného rodinného majetku, s odsudky za své zdrženlivé nebo zřetelné životní postoje po návratu“ (Špirit 2011: 230).

Okolnosti vzniku *Sedmiramenného svícnu* popsal ve *Tvaru* v článku O jazzu a svobodě Jaromír Hořec. Kniha měla obsahovat původně pět povídek bez spojujícího textu a Škvorecký ji chtěl nazvat Pětiramenný svícen. Na redaktorovo naléhání připsal ještě dvě povídky a jako rámcovou povídku použil příběh o Rebece, „který měl zřejmě již napsaný dříve v souboru jiných deseti jam sessionových povídek z roku 1947. Nová povídka rozdělená do několika částí dala knize páteř, vytvořila dramatické napětí v rovině druhého plánu, jako by těch mnoho let od napsání přímo čekala, až se znamenitě vejde do Sedmiramenného svícnu“ (Hořec 1993: 11).

1.3 Ivan Klíma

Po opadnutí budovatelského nadšení, v jehož důsledku přestal být román oslavující kolektivní úsilí o přerod společnosti aktuální, začali hledat spisovatelé na přelomu padesátých a šedesátých let pro svá díla jiná východiska. Nová próza měla za úkol vymanit se ze zavedených schémat budovatelského románu a nabídnout čtenáři každodenní život bez příkras a bez zjednodušujících redukcí. Milan Jungmann v *Glosách* k nové české próze píše, že noví autoři „chtějí obsáhnout skutečnost v její pravé a nezkreslené podobě [...]. Mohou proto vidět své postavy v mnohem složitějších svazcích se životem, než je viděla většina prózy ještě nedávné. Odmítají hrdiny spjaté s dobou jednostranně, jen účastí na pracovní nebo veřejné činnosti. [...] Je jim cizí hrdina rozpůlený na bytost veřejnou a bytost soukromou“ (Jungmann 1961b: 4).

Klímův *Bezvadný den* (1960) obsahuje jedenáct povídek z let 1956–1959, jejichž hrdiny jsou převážně mladí lidé. Tematicky je sbírka roztržštěná, často se vracejícím motivem je netečnost. Autor se věnuje vykreslení situací všedních dní, příběhy se odehrávají například při cestě autobusem z práce domů, na vesnické zábavě, na pracovní brigádě, za bouřky v přírodě. Bezbřehý, běžný život je někdy narušen nečekanou událostí, jako například v úvodní povídce nazvané Povodeň: „Konečně se něco stalo. Voda se valila z nebes i po zemi a pozvolna zatopovala údolí. Dost možná, že se protrhla hráz u Noskova mlýna anebo se zatarasilo ledy koryto v tom úzkém místě pod Polmannovou loukou. Ale hlavní věc, že se konečně něco stalo, protože tenhle jednotvárný život už šel na nervy“ (Klíma 1960: 7). Dějištěm příběhu je zde seník v zatopeném údolí, do něhož se před povodní schovala dívka Běta. Mladík Lála se pro ni vrací a pomůže jí strach z vody překonat.

V Chlapci v bouři je konfrontován vztah mladých lidí ke starým a neporozumění mezi nimi. Šestnáctiletý Michal jede se svým dědečkem lékařem v zimní vánici za nemocným dítětem. Chlapci připadá jeho děda starý a pomalý, ale nakonec je to on, kdo sotva dojede k cíli. „Mráz mu náhle pevně spoutal nohy a on už jimi nemohl pohnout a v té chvíli poznal, že nedojde, že nikdy nedojde. Cítil hrůzu. Dýchal rychle a chraptivě a chtěl také vykřiknout, ale podařilo se mu jen žalostně zasténat. Děda se stále sunul vpřed svým stejnosměrným krokem a chlapec klouzal za ním na svých lyžích. Pochopil, že ho starý táhne“ (tamtéž: 16).

Klímovi hrdinové často stojí na prahu dospělosti a řeší problémy typické pro tento věk. V povídce Lásky je to nedostatek soukromí, který zažívá mladá dvojice bez společného bydlení. Milenci se vypraví vlakem do hotelu, v němž však nemají žádný volný pokoj, a tak stráví noc na lavičce na nádraží čekáním na ranní vlak. Sedmnáctiletá Běta z povídky Noční autobus zase uvažuje nad možnostmi, které jí má přinést nová práce a odstěhování se od rodiny. „Byl to takový smíšený pocit strachu a volnosti a zase strachu z volnosti a radosti ze svobody a také strachu ze svobody, o níž nevěděla, kam až ji zavede“ (tamtéž: 42). Výchova boxem vypráví příběh z prostředí internátu o problematickém a nenapravitelném chlapci Rudovi a marném úsilí vychovatelů na něj pedagogicky působit a zamezit jeho špatnému vlivu na ostatní vrstevníky.⁹

Ústředním tématem povídky Marie a básník je povrchnost. Marie porovnává svého partnera s básníkem, kterého poznala na ulici, a přemýšlí, jak musí být zábavný a zajímavý, kdežto její Štěpán je tuctový a nudný. „Má smůlu. Už ji nic nepotká. Má smůlu! Také velká láska ji nepotká. Jenom Štěpa. Tamhle už jde. Štěpán je tak obyčejný. Všechny holky to na

9 Internátní výchova mládeže je také námětem románu Ludvíka Vaculíka *Rušný dům* (1963).

něm vidí. Nedovede nic, jenom být hloupě zamilovaný“ (tamtéž: 25). Ve skutečnosti básník uvažuje nad tím, jak ho psaní veršů nebaví a obtěžuje. Marie svým partnerem otevřeně pohrdá, nemá šanci postřehnout, jaký ve skutečnosti je. „Jeden z mraků byl žlutě orámován světlem měsíce a plul ve vodě nechávaje za sebou hvězdy. Štěpánovi připadal jako loď, která je jednou poveze vzduchem, ale ostýchal se říci to nahlas. [...] Měl ruce jako zedník. A tu chůzi! Ani košili si nevzal čistou! Jak nudné je jít s takovým člověkem“ (tamtéž).

Ve zbývajících povídkách *Bezvadného dne* variuje v různých obměnách téma nedostatku empatie a účasti, příběhy jsou upozorněním na lidskou lhostejnost a nezájem o druhého člověka.

Cesta za mrtvým připomíná detektivní zápletkou povídky Karla Čapka. Na stavbě je nalezeno tělo dělníka, lékař a jeho řidič pátrají po tom, co se mu mohlo stát. Po vyslechnutí různých svědků docházejí ke zjištění, že dělník zemřel přirozeně v hospodě plné lidí, bez povšimnutí.

Povídka *Agitace* popisuje nábor členů do zemědělského družstva. Do vesnice přijíždí skupina agitátorů a navštíví ženu, jejíž muž je po mrtvici a o kterého se obětavě stará. „Lékaři mi už loni povídali, že nevydrží, ale on pořád žije a takhle se dívá. Už osm let. Vy si to nedovedete představit. Někdy u něho musím prosedět celou noc. To už ani není lidský život“ (tamtéž: 50). Do kontrastu je zde postavena odosobněná povinnost přesvědčit obyvatele ke vstupu do družstva a soucit s upracovanou ženou, která je na vše sama.

Také následující povídka *Štefan* se odehrává na vesnici, vypravěč je rozhořčen lhostejností lidí ke krátkozrakému chlapci. „Je to cikán. Nenosí do školy pero, je taky skoro slepý. Ale lže, že musí přinést do školy pero. A asi taky lže těmahle očima, že je slepý. Asi lže, protože je cikán a lže taky, že nevidí. Tak se nenajde nikdo, kdo by ho odvedl k doktorovi kvůli brýlím“ (tamtéž: 55).

Podobné vyznění má *Veverčí chvost*. Upřímnost dobráka Vila, který touží po „soudružském věku, kdy jeden bude chápat druhého“ (tamtéž: 73), je opakem zloby a posměchu společnosti. Bezohlednost lidí k Vilovi vzbuzuje ve vypravěči lítost nad jejich necitelností. „Neuměli jsme si neubližovat. Ale jednou musí přijít ta doba, kdy si lidé budou odpouštět a chápat se. Přál jsem si, aby přišla brzy, abych se jí i já dočkal a mohl pro ni něco pořádného udělat“ (tamtéž).

Nejdelší povídka souboru, *Bezvadný den*, je členěna na třiačtyřicet částí. Vypravěč Milan tráví spolu s dalšími studenty léto na pracovní brigádě. Osudy všech osmi členů brigádní party jsou poznamenány válkou a do jisté míry ovlivňují jejich současné postoje a jednání. „Říkají

o nás, že jsme ta nešťastná generace z války. Něčemu nás válka naučila. Naučila nás jíst suchý chleba, nebát se únavy ani strádání. Ale také nás odnaučila. Odnaučila nás dětství a důvěřivosti. Odehrálo se před námi příliš mnoho ničemností“ (tamtéž: 178). Studenti zastávají v rámci stavební skupiny určité funkce a vlivem intrik a spekulací dochází ke sporům, které prověří charaktery zúčastněných. Ocítají se před volbou, zda se zastat nespravedlivě obviněného a upozornit tak na sebe, anebo se raději zachovat podle hesla „nehas, co tě nepálí“: „Nechápal jsem, jak se může odvážit spřádat taková obvinění. Ale nejspíš spoléhal na to, že ostatní budou mlčet. Buď ze strachu, anebo spíš proto, že se jim bude zdát zbytečné do toho zasahovat. Slušní lidé se vždycky drží stranou. Kdo není intrikán, těžko uvěří v intrikánství druhého. Když se o něm přesvědčí, bývá už obvykle pozdě“ (tamtéž: 160).

Jiří Opelík si všímá Klímovy inspirace Karlem Čapkem a vidí v něm nadějného prozaika. „Klíma, který s užitkem absolvoval školu literatury všedního dne (byl snad jejím nejtalentovanějším prozaikem), opravdu přemýšlí o současném životě, o životě bez fangliček“, potřebuje se však „zbavit obnošených motivů [...]. Literárně se osamostatnit. Rozšířit svůj záběr reality, zatím převážně zúžený na svět mladé inteligence“ (Opelík 1961a: 4).

Další povídkový soubor *Milenci na jednu noc* (1964) obsahuje trojici povídek s datací 1962–1964. Spojujícím tématem je zde neschopnost navázání trvalého partnerského vztahu a nenaplněná potřeba lásky. Klímovy postavy jsou ubíjeny stereotypem a nudou, jejich život je jednotvárný bez možnosti se z této mechaničnosti vymanit, „život opakovaný ze dne na den, provizorní lidské vztahy, city zproblematizované i zjednodušované“ (Suchomel 1965: 4).

V úvodní povídce nazvané *Lingula* potkává student přírodovědy Tomáš v menze krásnou, ale znučenou dívku. Snaží se ji zaujmout a vytrhnout z její netečnosti. Tráví společný čas touláním se a po celou dobu zůstává dívka tajemná a pro Tomáše nedosažitelná. Ráno se vrací ke svému běžnému životu: „Na velkých pouličních hodinách bylo půl sedmé ráno, o půl deváté měl být u zkoušky. Takovouhle senzační přípravu nebude mít nikdo. Celé odpoledne, celý večer a celou noc. S ní. A nakonec se líbali. Tohle mu nebudou chtít ani věřit“ (Klíma 1964: 40).

Povídka *Pás* začíná ranní směnou v továrně na převodovky, kde pracuje hlavní hrdina Bohouš. Čas v práci se vleče, Bohouš provádí stále stejné, zautomatizované činnosti, „pravou rukou velké ozubené a tři malá kolečka, levou dvě osičky, nasadit, nechat zapadnout, zkusit,

potom vzít čtyři šrouby, vsunout do otvoru, zavěsit“ (tamtéž: 42).¹⁰ Aby unikl nudné realitě, utíká Bohouš během práce do světa fantazie a snů.

V Popravě koně se hlavní hrdinka Kateřina snaží nalézt útočiště ve světě plném neporozumění. Sledování zabití starého koně na kožešinové farmě je pro ni otřesným zážitkem. Ztráta iluzí a pocit osamělosti ji vrací zpět k Otovi, s nímž se rozešla kvůli nevěře, ale úlevu jí to nepřináší.

Život Klímových postav je únavný a neuspokojivý. „Na jedné straně stereotyp a všednodennost, člověk vlečený šedivým a bestiálním světem bez možnosti z něho vyskočit, obyčejnost a kletba trvání. A proti němu neubíhá dosud touha po vytržení“ (Opelík 1965: 24). Miloš Pohorský uvádí ve své recenzi: „[Klímovi] mladí hrdinové narážejí živelně a bezděčně, snad i proti své vůli. Pod otupujícími nárazy jednotvárnosti a pod tlakem nepoznané zákonitosti spleťtých vztahů a pocitů, které se odněkud z neznáma vynořují, stává se pak všechno nejistým – štěstí i mládí, hodnota uplývajícího dne i celého života“ (Pohorský 1965: 5). Helena Kosková charakterizuje povídky z *Milenců na jednu noc* jako „tři varianty neúspěšného pokusu o navázání citového kontaktu, o realizaci snu o veliké lásce, který je v zárodku rozbit selháním jazyka jako prostředku komunikace a konfrontací s prostředím“ (Kosková 1996: 166).

1.4 Milan Kundera

V roce 1963, kdy na Slovensku vychází překlad Kocourkovy knihy *Ogimuro, si skvelý*, vydává Československý spisovatel Kunderovy *Směšné lásky* s podtitulem Tři melancholické anekdoty. Jedná se o prozaický debut renomovaného básníka, esejisty a dramatika (Pohorský 1964: 3). Společným jmenovatelem většiny Kunderových povídek je téma hry, které v různých obměnách variuje.

„Každou povídku vypráví mladý muž-intelektuál, mající blízko k uměleckému prostředí. V povrchní sebelásce a sebeobdivu dal do pohybu soukolí smyšleného příběhu a vtáhl do něho lidi, jež považoval za nicotné a jimž se chtěl vysmát. Tvořil – jako všemocný bůh – jiný, nepravdivý život a uviděl v jeho vypouklém zrcadle vlastní křivou duši. [...] Tento vzdělaný, netuctový, ale morálně neodpovědný muž, s povrchním vztahem k životu, poztrácel cosi elementárního a to mu chybí k tomu, aby byl celým člověkem“ (Jungmann 1963: 1).

Hlavním tématem první povídky s názvem Já, truchlivý bůh je nezdařená pomsta. Vypravěč Adolf touží ponížit zpěvačku Janu, jež ho odmítla, a zinscenuje setkání se svým

¹⁰ Opakující se monotónnost činností připomíná například Páralovu novelu *Veletrh splněných přání* (1964).

řeckým přítelem Apostolem, kterého vydává za dirigenta athénské opery. Apostol sice Janu podle plánu svede, jenomže se do ní zamiluje a trápí se kvůli ní. Také vypravěč zjišťuje, že dívku přes její hloupost stále miluje, a Jana, namísto aby byla jako svobodná matka ponížena a Adolfovi ji to přiblížilo, je hrdá na své dítě a šťastná. „Uvažoval jsem vypočítavě o tom, že nepříliš výhodná situace svobodné matky ji přinutí být povolnější. Byl jsem připraven všechno jí slíbit; byl jsem připraven jí nabídnout, že si ji vezmu i se synáčkem; ano, smějte se mi, chcete-li, ale já jsem si ji opravdu chtěl vzít a žil jsem dokonce už v těch představách! [...] Ale ani tu směšnost mi nechtěla Jana dopřát. Chovala se ke mně ještě mnohem chladněji a nepřístupněji než kdykoli předtím. Nedosáhl jsem ničeho víc, než že jsem jí směl několikrát vézt kočárek“ (Kundera 1963: 28–29). Vypravěč se musí smířit s porážkou a vědomím, že ačkoli pomstu předem důkladně promyslel, její provedení se mu vymklo z rukou.

Také třetí povídka s názvem Nikdo se nebude smát má velmi podobné vyznění, i zde vypravěčův plán nevyjde podle jeho představ. Vysokoškolský učitel se urputně vyhýbá napsání posudku na nepodařenou stat' pana Zátureckého, nedokáže jej však na rovinu odmítnout, a tak je vystavován stupňujícímu se tlaku tohoto neodbytného muže, který na něj opakovaně naléhá. Než by se k celé věci postavil čelem, vymýšlí vypravěč úhybné manévry, které mu ztrpčují život a do nichž je vtažena i jeho přítelkyně Klára. V důsledku svého jednání přichází vypravěč o místo na fakultě, o Kláru i o dobrou pověst.¹¹

V prostřední povídce souboru nazvané Sestřičko mých sestřiček poznává vypravěč při svém pobytu v nemocnici zdravotní sestru Kamilu. Tématem je tentokrát tvorba a nedostatek inspirace, vypravěč je hudebním skladatelem. Teprve setkání s Kamilou mu přinese nový tvůrčí zápal a touží se s ní sblížit, ale po seznámení s jejím manželem Robertem a jejich názory na umění zažívá deziluzi nad tím, že Kamila není tou, za kterou ji pokládal.

Miloš Pohorský ve své recenzi upozorňuje na autorovu kompoziční hravost, kombinační vtip a „mnohonásobné střetání a prolínání významových rovin, napětí dějových přeskoků a roztroušených úvah. [...] Kundera si pohrává s dějem s takovou samozřejmostí, že každému napadne připomenout lehkost plynoucí obvykle z prostého potěšení fabulovat příběhy o pošetilostech lásky – o paradoxní pomstě, o zklamané velké iluzi citu, o sladkém a podněcujícím klamu lásky, o souhře životních náhod“ (Pohorský 1964: 3).

Druhý sešit směšných lásek vyšel v Československém spisovateli o dva roky později a stejně jako první sešit a Klímovi *Milenci na jednu noc* byl publikován v malé řadě edice *Život kolem nás*. Shodně s nimi obsahuje tři povídky, jejichž tématem je „žízeň po

¹¹ Povídka Nikdo se nebude smát byla v roce 1965 zfilmována (režie Hynek Bočan), povídka Já, truchlivý bůh byla zfilmována v roce 1967 (režie Jaroslav Horan) a 1969 (režie Antonín Kachlík).

neznámém, cizím a nebezpečném“ (Blahynka 1965: 2) pramenící z přílišného stereotypu a všednosti života.

Hlavní hrdinové Zlatého jablka věčné touhy, vypravěč a jeho kamarád Martin se baví seznamováním se ženami, v rámci něhož na sebe berou různé role podle toho, jak to vyžaduje situace. Pro ženatého Martina je tento způsob navazování kontaktů vítaným rozptýlením (zavedl dokonce termíny „registráž“ a „kontaktáž“), vypravěč se mu snaží vyrovnat, a musí si proto svůj objekt touhy vymyslet, avšak postupně odhaluje, že Martinův zájem se upíná spíše ke hře samé než k výsledku jejich snažení. „Martin už dávno není mlád – uvažoval jsem dál. Miluje docela věrně svou ženu. Žije vlastně v tom nejspřádanějším manželství. To je skutečnost. A hle – nad tou skutečností (a zároveň s ní) pokračuje v rovině dojemně nevinného sebeklamu dál Martinovo mládí, neklidné, veselé a bludné, mládí proměněné v pouhou hru, která už není nijak s to překročit lajnu svého hřiště, zasáhnout život sám a realizovat se jako skutečnost“ (Kundera 1965: 26–27).

Falešný autostop líčí cestu mladého páru na první společnou dovolenou, kterou si milenci zpestří hrou na stopařku a řidiče. Dívku její role zprvu osvobozuje, stává se drzou a odvážnou, avšak nevědomky tak ztrácí svou zranitelnost, která ji v očích partnera odlišovala od jiných žen. „Ona, která se vždy předem strachovala o každý svůj příští krok, cítila se náhle zcela uvolněná. Cizí život, v kterém se ocitla, byl život bez studu, bez životopisných determinací, bez minulosti i budoucnosti, bez závazků; byl to život mimořádně svobodný. Dívka, jsouc stopařkou, směla vše: *vše jí bylo dovoleno*; cokoli říkat, cokoli dělat, cokoli cítit“ (tamtéž: 70–71). Oba aktéři postupně přestávají mít nad situací kontrolu, dívka se hru snaží několikrát přerušit, avšak její přítel tyto signály ignoruje a chová se k ní se vzrůstající agresivitou, která jejich vztahem povážlivě otřese.

Prostřední povídka Zvěstovatel je zakotvena do lékařského prostředí. Vypravěč-lékař věří ve smůlu, kterou mu nosí bývalý spolužák Tříška, kdykoli se s ním někde setká. Nemá v nemocnici snadné postavení a málo se politicky angažuje, jeho neschopnost správně vyhodnocovat situace mu komplikuje život. Dilema, zda má dát přednost schůzce se ženou, nebo dostát povinnosti, zůstává nevyřešené; vypravěč se nedokáže včas rozhodnout a obě možnosti ztrácí.

Jak upozornil Miloš Pohorský, Kundera zaujímá ke svým postavám odstup, „nejde ovšem o vztah neosobní, chladný. Promítá se v něm schopnost posuzovat život, oproštěná od bláhovosti a nemoudrosti mládí. Obsahuje filozofickou interpretaci lidských vztahů a pocitů. [...] Uvážlivě volí slova, asociace a epizody, pečlivě staví větu, drží osud postav pevně

v rukou“ (Pohorský 1966: 12). *Druhý sešit směšných lásek* potvrzuje, že krátké rozmarné příběhy jsou přesnou formou, jíž dokáže Kundera „vyslovit způsobem hravým, lehkým (a je třeba podtrhnout, že suverénně zvládnutým) něco vážného a třeba i krušného o životě dnešních lidí v dnešním světě, o tom, co v něm působí tíseň a neuspokojení“ (tamtéž).

Helena Kosková přirovnává Kunderovy povídky ke Škvoreckého *Zbabělcům*, neboť „byly podobnou provokací různých samozvaných puritánských strážců ideologické a mravní čistoty. Byly nenápadnou pátou kolonou, která zevnitř jedním rázem rozbila krunýř tzv. socialistického realismu, který byl v české literatuře padesátých let pokleslou, kýčovitou obdobou realismu devatenáctého století“ (Kosková 1998: 38).

Recenzenti se opakovaně vyjadřovali k tématu hry, která je únikem z předem nalinkovaného života „do krajiny volnosti a dobrodružství, pro něž by stálo za to žít“ (Suchomel 1966: 4). Milan Suchomel shrnul její působení na postavy příběhů ve svém článku následovně: „V první povídce je zdání pohody zachováno, hra je i směšná i melancholická, hrdina bere i nebere svůj úděl vážně. V druhé se mu hra od začátku vymkla z ruky. Uteče, zastrašen okolnostmi. V třetí hraje až do konce. Důslednost se ihned obrací proti němu i proti partnerce, hře přibývá na krutosti“ (tamtéž). Postavám nezbyvá, než se vrátit do „silnice jejich života narýsované s bezohlednou přísností“ (Kundera 1965: 64), v níž je i třítydenní dovolená namísto příslibu osvobození poznamenána „šedým stínem přísné plánovitosti“ (tamtéž).

2. Témata ve *Sportovních povídkách*

Kocourkovy povídky se odehrávají v předválečném období v Československu od poloviny třicátých let, zachycují nástup nacismu a období války, několik z nich odkazuje na poválečné období padesátých let a zde se postavy nacházejí krom Československa v Německu (Lipsko a blíže nespecifikované město) a v Itálii (Řím).

Kocourkův titul adjektivem „sportovní“ naznačuje, že se jedná o povídky sportovců, případně povídky ze sportovního prostředí.¹² Skutečnost tomu však odpovídá jen částečně, jak si povšimli již doboví recenzenti.¹³ Některé z povídek jsou zasazeny do prostoru města (ve dvou je explicitně zmiňována Praha, konkrétně Václavské náměstí) či blíže neurčeného předměstí. Několik postav pobývá v létě na chatě, na letním bytě.

Vzhledem k tomu, že většina hlavních postav Kocourkových povídek jsou mladí lidé trávící volný čas některým ze sportů (běh, fotbal, tenis, box, basketbal apod.), příběhy se odehrávají na stadionu, hřišti, kurtu, atletické dráze. Ve třetině povídek se postavy ocitají v kavárně či baru, tedy na místech určených k setkávání s možností spolu hovořit – nejen o sportu.

Polovina povídek je psána v er-formě, polovina v ich-formě. Er-formu využívá autor zejména tam, kde potřebuje získat od příběhu i postav odstup, například Letní sobotní odpoledne se Suzanou Langlenovou, Hat-trick a Musíš do toho šlapat. Povídka Hrbatý pan Marzin je sice vyprávěna ich-formovým vypravěčem, ten však představuje pouze rámec, do něhož je příběh zasazen, a sám do vyprávění vstupuje jen okrajově.

Okruh témat, jimž se Kocourek věnuje, lze rozdělit na témata čerpaná z minulosti, související s druhou světovou válkou, a témata aktuální, časově nezakotvená, kam patří první navazování vztahů mezi chlapci a děvčaty, vztah mezi rodiči a dítětem a sportovní tematika. Jako téma dobově příznačné se objevuje emigrace.

Kocourkovy povídky jsou podávány z perspektivy mládeže. Pomocí vnitřních i vnějších monologů jednotlivé postavy řeší situace, do kterých se mladý člověk (ve své konkrétní době) dostává. Důležité přitom nejsou bezprostřední události, ale spíše to, jakým způsobem o nich jednotlivé postavy přemýšlejí, jaké pocity v návaznosti na dění kolem sebe vnímají.

12 Sportovní beletrii v letech 1957–1967 vydávalo Sportovní a turistické nakladatelství (dnešní Olympia) pod vedením nově vzniklého Československého svazu tělesné výchovy. Např. Mirko Paráček: *Na škvárové dráze* (1958), *V druhém poločase* (1959); Jan Mareš: *Spodní úder* (1958). Vyšly zde také vítězné povídky literární soutěže pořádané ČSTV pod titulem *Sportovní povídky* (1959).

13 Viz kapitolu Ohlasy *Sportovních povídek*.

2.1 Sport

Za jednotící prvek celého souboru lze považovat to, že každá povídka odkazuje na určitý druh sportu, ne vždy je však sport centrálním tématem příběhu a leckdy slouží pouze jako kulisa pro jiné dění, které Kocourek ve sportovním prostředí konstruuje. Sport jako ústřední téma se objevuje až později v prózách Oty Pavla, tzv. beletrizované sportovní reportáži: *Dukla mezi mrakodrapy* (1964), *Bedna plná šampaňského* (1967), *Syn celerového krále* (1972) ad.

Převažujícím typem Kocourkových povídek je mladý dospívající chlapec. Ve třech povídkách je to přibližně jedenáctiletý hoch, který velmi rád hraje s kamarády v každé volné chvíli fotbal, na hřišti i na plácku mezi domy – „malý, mrštný, drobný chlapec“ (Kocourek 1961d: 88). Ve třech povídkách se objevuje postava chlapce dvanácti- až šestnáctiletého, zažívajícího první okouzlení děvčetem. Dvakrát je ústřední postavou již dospělý, mladý muž-sportovec (Osm – devět – aut a Stovka za 10.9). Do popředí Kocourkových próz vystupuje zvláště chlapec, který sám aktivně koná a účastní se děje. Kromě hochy-fotbalisty se setkáváme opakovaně s typem postavy běžce-sprinterů. Ve třech povídkách, ve třech různých závodech se odehrává dramatický souboj. Autor ve většině povídek velmi zdařile zachycuje atmosféru,¹⁴ jaká na sportovištích i v zákulisí stadiónů a v kabinách týmů panuje a ke sportu neodmyslitelně patří.

V povídce Osm – devět – aut se připravuje mladý a talentovaný boxer Pepan na důležitý zápas, v němž se má rozhodnout o jeho dalším sportovním směřování: z Francie přijíždí trenér, který bude zvažovat jeho angažmá v Paříži. Pro Pepana je těžké poslouchat trenérovu rady a koncentrovat pozornost. V ringu se rozehrává ostrý boj. „Obecenstvo křičelo, myslím, že byli na mé straně, určitě viděli, že mě Ambrož zasáhl pod pás, věděli, že se teď rozpoutá zuřivá bitva kdo s koho, a to se jim začínalo líbit. Přiblížil jsem se pomalu k Ambrožovi, ale neútočil jsem, chtěl jsem si chvíli oddechnout a sebrat síly, cítil jsem se po tom úderu přece jen nejistý a musel jsem dávat pozor, aby mě Ambrož takhle natuknutého nakonec přece jen neposlal k zemi“ (tamtéž: 13).

Pepan si je vědom svých předností i své role favorita vzhledem k soupeři a dobře chápe důležitost zápasu i naděje, které jsou do něho vkládány. Do utkání jde naplno s jasným cílem uspět a prosadit se. V jeho vnitřním monologu se v závěru povídky ozvou výčitky svědomí, zda neublížil soupeři: „Díval jsem se na ty lidi tady, na Ambrožova manažera, který byl celý bleďý, tak bleďý jako Ambrož, který tu ležel a ani se nehýbal. Díval jsem se na lékaře, jak si

14 Kocourek se mohl inspirovat díly svých oblíbených autorů Eduarda Basse a Karla Poláčka. Napsal doslovy ke knihám *Cirkus Humberto* (1964), *Hrdinové táhnou do boje* (1954) a *Hráči* (1970).

naplňuje stříkačku, a najednou mně začalo znovu hučet v uších a já jsem si připomenul okamžik, kdy jsem zasadil Ambrožovi tu strašnou ránu. Díval jsem se vytřeštěnýma očima a polykal jsem sliny a cítil jsem, že mám okoralé rty, a ty okoralé rty, v té chvíli tvrdé jako kus kamene, najednou zašeptaly: „Ježíšmarjá, já jsem ho snad zabil“ (tamtéž: 15–16).

Děvčata jsou v Kocourkových povídkách zastoupena v menšině. Jde pouze o tři hlavní postavy, jinak mají dívky výhradně vedlejší role. Krasobruslařka Lada z povídky *Lepší než Fitzsimmonsová* žije pod vlivem ambiciózních rodičů, a ačkoli je ve své disciplíně výborná, přestává ji těšit, co dělá. Vzhledově se nijak nevymyká z repertoáru dívčích postav, je však zdůrazněno, že je ještě napůl dítětem: „Dívka byla mladá, určitě jí nebylo ještě patnáct let, na čele měla malou rýhu a ta rýha vypadala trochu legračně právě proto, že dívka byla tak mladá a každý náznak vrásky na jejím drobném, polodětském obličejí vyhlížela nepravděpodobně, opravdu trochu komicky“ (tamtéž: 48).

Rodiče Ladu podporují, povzbuzují a poskytují jí veškeré zázemí. Otec je zároveň i jejím trenérem a dbá na to, aby dcera naplno využila svůj potenciál a zúročila všechny roky dřiny a trénování. Lada dosahuje v krasobruslení vynikajících výsledků a otec je přesvědčen, že už chybí pouze dva roky, aby mohla porazit hlavní konkurentku. Postupně ale vztah mezi nimi přestává fungovat a otec vidí, jak se mu dcera vzdaluje. „Měl strach, že by mohl přijít někdo, kdo by nechápal, že Lada Drahokoupilová je výbornou krasobruslařkou s evropským jménem, a bál se, že by celá jeho práce mohla přijít nazmar. Uvědomoval si, že jí bude zanedlouho patnáct let a že s tím musí počítat dřív nebo později. Všechno jí byl ochoten dopřát, jen toho se bál, že by se mu vymkla, že by se mu mohla najednou odcizit a že by přišel o to, co tak dlouhou dobu cílevědomě pěstoval, a zrovna když už byl tak blízko cíli“ (tamtéž: 51). Lada nemá svůj život, vše se podřizuje tréninku a soustředění, a ona by ráda také občas žila obvykle jako její vrstevníci. Zpočátku pro ni bylo krasobruslení vším, nyní však zjišťuje, že se radost ze sportu vytratila a že spíše plní přání a očekávání rodičů. Ti se k ní stále chovají jako k malé holčičce, uplácují ji dárky a kriticky hodnotí každého, kdo by v jejich očích mohl dceři zkřížit cestu k úspěchu. Krádež, které se Lada spontánně dopustí, je pro ni uspokojivým důkazem, že se dokáže z vlivu rodičů vymanit a některá rozhodnutí udělat sama.

V povídce *Bidlo* zachytil Kocourek téma nízkého sebevědomí v dospívání. Dívka Olga, které se všichni smějí pro její výšku a přezdívali jí *Bidlo*, teprve zapojením se do basketbalového týmu nalézá důvěru v sebe samu.¹⁵ Basketbal trénují děvčata po práci

¹⁵ Téma této povídky nápadně připomíná námět, který později zpracoval Stanislav Rudolf v dívčím románu *Metráček* (1969), jenž byl zfilmován Josefem Pinkavou v r. 1971. Kocourkova Olga je příliš vysoká, Rudolfova Jitka je obézní a pocity méněcennosti překoná výkony ve vrhu koulí.

v továrně, kam Olga nastoupila po dokončení základní školy. Olžin otec své dceři nerozumí, namísto něj se dívka stává oporou – důležité je, že nevědomky – trenér basketbalu, který představuje mentora. Zpočátku zakřiknutá, shrbená a plachá dívka najde své uplatnění v kolektivním sportu, ale v povídce nejsou týmová hra, spoluhráčky a atmosféra zápasů hlavním aspektem. I při popisu skupinových sportů se Kocourek vždy zaměřuje na jednotlivce, který se v próze šedesátých let začal uplatňovat oproti dříve zdůrazňovanému kolektivu.

Olgu hra zcela pohltí a tréninku věnuje každou volnou chvíli. „Od toho dne bývala na hřišti první ze všech. Poprvé musela ještě sebrat všechnu svou odvahu, aby dokázala říci si kustodovi o míč. Ale brzy si zvykla a ty chvíle začala mít velice ráda. Byla sama, sama na celém hřišti, a přece ne osamocená, bylo jí najednou dobře, červená antuka skřípěla pod nohama, jak se do ní opírala špičkami tenisek, deska tlumeně duněla, síť košíku propouštěla tiše míč a ten se vždycky chvíli třepal v železné obruči, tetelil se v své kovové smyčce. Házela zpod koše, z dálky, z klidu i z výskoku, cvičila si otočku, tak jak to viděla u Dagmar Voborné, pěkně přes hlavu posazovala míč do košíku a byla by cvičila do úmoru, pořád a pořád“ (Kocourek 1963a: 6). Pro Olgu je Bidlo hanlivá přezdívka, kterou si vysloužila již na základní škole a která v ní vzbuzuje vztek a lítost. V závěru důležitého zápasu dostane Olga míč na trestné házení za přestupek soupeřky a diváci ji začnou povzbuzovat:

„„Bid-lo, bid-lo, do-to-ho... bid-lo, bid-lo, do-to-ho...“

Pohodila hlavou a stiskla rty. Na lavici stály její spoluhráčky, držely palce a vykřikovaly nadšeně s ostatními: Bid-lo, bid-lo, do-to-ho! Usmála se a pomalu udeřila ještě jednou míčem o zem. Naklonila se a vypjala na špičky. Míč obloučkem vyletěl ke koši a prolétl sítkou.

Diváci zabouřili radostí. Všechno bouřilo a křičelo: „Bid-lo, bid-lo, bid-lo...“

Děvčata se rozběhla do hřiště. Olga však stála klidně a usmívala se. Všichni mysleli, že to je proto, že dala ten vítězný, rozhodující koš“ (tamtéž).

V postavě otce krasobruslařky Lady obě role, trenér i otec, splývají, avšak autorita otce se tím neposiluje, právě naopak, toto spojení je zdrojem vzájemného neporozumění. „Nelíbila se mu v poslední době, měl pocit, že se mu vymyká, byla jiná, a přál si, aby to mohl změnit, potřeboval už jenom dva roky na to, aby byla lepší než Jolana Fitzsimmonsová“ (Kocourek 1961d: 55).

Kocourek nezapomněl ani na témata týkající se „odvrácené“ strany sportu, jakými jsou pomíjivost úspěchu vázaná na mládí a dobrý zdravotní stav sportovců a s tím související ztráta uplatnění a příjmu, pokles životní úrovně a společenské prestiže.

Jednou z hlavních ženských postav, vedle již zmiňované Lady a Olgy, je Marie Dolečková z povídky Musíš do toho šlapat, která se živí jako šička a touží po budoucnosti, jakou zná z romantických filmů: chudá dívka nalezne štěstí s bohatým, krásným mužem.¹⁶ Marie není explicitně popsána co do vzhledu, čtenář se dozvídá pouze to, že je velmi hezká a že je jí – dle vlastního mínění – pro obyčejný život mezi běžnými lidmi škoda. Charakterizují ji spíše její postoje: „V sedmnácti letech byla přesvědčena, že ví o životě všechno. Jedno bylo jasné: nejdůležitější věc na světě je láska a bohatý muž, ten krásný, s bílými zuby a chlapeckým úsměvem v opálené tváři, který bere ve společnosti jemně za rameno a dopoledne telefonuje domů, miláčku, připravil jsem ti malé překvapení, přivezu ti něco, po čem jsi už dávno toužila, Myriam. A abych nezapomněl, zve nás na večer Lea, musíš si vzít ty modré tylové šaty, sluší ti tak báječně, Myri...“ (tamtéž: 29).

Seznámení s Richardem Maxou, úspěšným fotbalovým obráncem, znamená tedy pro Marii splnění jejích snů. Avšak po několika letech, jak Richard stárne a jeho síly slábnou, přestává stačit mladším spoluhráčům. Mariin popis Richarda v této situaci podává vyprávěč z její perspektivy, určené rozčarováním z klesajícího sportovního výkonu partnera, a tak charakterizuje současně obě postavy i vztah mezi nimi: „[N]ajednou se jí zdál hrozně starý a sešlý. Šla blíž, snad mu něco chtěla říci, a tu najednou uviděla ty ošklivé, nechutně nafialovělé nohy s všelijakými krvavými podlitinami a dolíčky a naběhlinami po výronech a s temnými zauzlinami žil, ty strašné nohy obránce, který do toho šlapal, přišlo jí nad nimi tak špatně, že musela vyběhnout ven do druhého pokoje“ (tamtéž: 36–37).

Tématu vysloužilých sportovců se věnuje také povídka Příběh můj, mého bratrance Emila a brankáře Kostky. Chlapec Luděk potkává na pouti v cirkusovém stanu někdejší fotbalovou legendu, brankáře Kostku, který je nucen se po skončení své sportovní kariéry živit jako pouťová atrakce.¹⁷ Luděkův otec o této neblahé skutečnosti čte před obědem z novin a varuje tak svého synovce Emila, začínajícího fotbalistu, před možnými důsledky sportovní kariéry. „Se všemi to dopadá stejně. Všechny vás obletují, dokud máte zdravé nohy a můžete běhat. A potom každého pošlou k čertu!“ (tamtéž: 44). Zároveň upozorňuje, že je nedůstojné, aby zasloužilý sportovec, „jenž nesčíslněkrát proslavil naši vlast po celém světě, brankář, jenž oslňoval publikum celého kontinentu bravurními pády pod nohy robustních útočníků“ (tamtéž: 45) skončil v pouťové aréně. Jedenáctiletý Luděk pouťovou branku slavného Kostky trefit nedokáže a vzhlíží ke svému bratranci Emilovi, fotbalovému útočníkovi, který střílí

¹⁶ Kocourek se zde patrně inspiroval brakovou literaturou pro ženy.

¹⁷ Předobrazem Kostky je brankář Antonín Kaliba (1898–1936), jak vyplývá z dopisu Jindřicha Hájka z 21. 3. 1961, zaslaného Kocourkovi do redakce Československého spisovatele, Korespondence cizí.

Kostkovi branku pokaždé. Otcova slova ale na Lud'ka zapůsobí a při další návštěvě pouti bratrance požádá ještě o jednu zastávku u brankáře Kostky. „Emile...“ řekl jsem, dívaje se nejistě někam nahoru ke střeše stanu, „já bych byl hrozně rád... kdybys... kdybys mu dneska nedal ani jednu branku...“ To bylo jistě to nejpodivnější přání, které kdy ode mne můj bratranec Emil slyšel“ (tamtéž: 46).

Jedinečnou postavou Kocourkových povídek, která se vymyká z repertoáru nejen svým věkem, je správce hřiště v povídce Hrbatý pan Marzin. Příběh je líčen z pohledu kdysi šestnáctiletého fotbalisty, který po letech vzpomíná na svérázného, nezapomenutelného a posléze tragicky zesnulého starého pána, pro něhož byl jeho fotbalový klub smyslem života. „Patnáct let chodil hrbatý pan Marzin každé pondělí a čtvrtek do hospody Na Kalabousku a každé úterý a pátek okukoval trénink a každou sobotu nebo neděli klesal a spínal ruce, až ho fandové a činovníci okřikovali: „Marzine, zalez!““ (tamtéž: 65).

Charakteristika postavy je rozeseta napříč celým textem, takže vzezření pana Marzina si čtenář konstruuje v průběhu povídky z jednotlivých indicií: „vrásčitá tvář“, „ovčí oči, vyboulené, vykulené“, „povykoval, až se mu na svraštělé kůži napínaly šedomodré žíly“, „klátil se po svahu silnicí dolů“, „vlekl svou skládací židličku“ (tamtéž: 60–66). Mladí hráči správce hřiště schválně škádlí, vědí předem, co jim bude říkat, znají už jeho průpovídky. Pan Marzin se vyznačuje svérázným způsobem vyjadřování. Jde o hantýrku „skalního fanouška“ svého klubu, bohatou na fotbalovou terminologii, která se projevuje především v povzbuzování při zápasech: „„Ježíšmarjá, pepíci, eště to vydržte čtvrt hodinu a budeme mít dva body... dyť už jim docházej dudy, dejte jim rychtu... góóóó!... svatej pepíku, von to překop! Nedám ti na pivo, dyž nebudeš pořádně kopat, slyšíš? Do toho, do toho...““ (tamtéž: 58).

Postava pana Marzina připomíná starého žida ze hřiště Hagibor, který zde kropil štěrk a posléze zahynul v Terezíně, z Lustigovy povídky Můj známý Vili Feld z *Ulice ztracených bratří*. „Běželo se poslední kolo závodu na patnáct set metrů, na mizerné škvárové dráze. Ošetřoval ji na pražském Hagiboru jeden staříčkový, polobláznivý žid, jemuž jsme přezdívali Orel, jakkoli se podobal spíše vrabci. Byl to opravdu stárnoucí pán, s krkem skoro bez přechodu k hlavě. Sportu hověl dost chabě: zaléval dráhu z konve a dvou velkých kastrolů, jako kdyby to byl záhon neviditelných pelargoníí, a zdaleka ne tak, jak by to potřeboval drobounký, prašný štěrk. Do nedávna, jak jsme věděli, byl asistentem u nějakého zubolékaře, než ho vylili z místa pro původ a prababičky. Volali jsme na něho: „*Pane Orel, zaplombujte tam ten metr na třístovce!*“ Nebo i jiné, horší věci“ (Lustig 1959: 46–47).

Když je fotbalový klub prodán a hřiště má být zrušeno a zastavěno, ztrácí pan Marzin smysl žít a oběsí se. Tato tragická okolnost nás může upamatovat na osud pana Vorla z Nerudovy povídky Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku, který si vzal z důvodu bankrotu život stejným způsobem.

2.2 Válečná témata – židovství a nacismus

V souvislosti s válečnou tematikou se v povídkách objevuje zachycení česko-německých vztahů a vztahů k židům. V povídce Hat-trick je z fotbalového týmu vyloučen židovský chlapec Rudík Hess, navzdory svému talentu a pílí. „*[Ž]idovský jed zamořuje také náš sport... vymetli jsme palestinské nosatce odevšud, nenecháme je roztahovat se ani v našem sportu... kdo nám vysvětlí, jak je možné, že v tomto klubu jsou nuceny naše árijské děti ještě dnes hrát vedle židovského parchanta Hesse... a předseda klubu hleděl nepřítomně z okna*“ (Kocourek 1961d: 92).

Kocourek Rudíka vykresluje jako urputného, snažícího se o co nejlepší výkony, podporovaného ve svém úsilí otcem. Ten sám nemluví, je charakterizován promluvou vypravěče: „Jiný otec by se byl možná aspoň trošičku rozčilil, kdyby měl platit už čtvrté rozbité okno, třebaže stálo necelých osmnáct korun, ale Salomon Hess přijal Rudiho vysvětlení, který mu řekl, že musí velmi mnoho trénovat, aby dosáhl hat-tricku“ (tamtéž: 88). Jedenáctiletý Rudík se celou svou duší upíná ke snu stát se slavným fotbalistou, dění okolního světa k němu doléhá jen okrajově a nerozumí tomu, co píšou v novinách. „Cosi se změnilo, protože maminka stále pláče a otec Salomon Hess (dříve papírnictví, psací potřeby, školní sešity) nepřechází už den co den za pultem, ale chodí pracovat s lopatou a neříká nikdy kam“ (tamtéž: 92).

Rudíkovi je před vyloučením z fotbalového klubu dovolen ještě poslední zápas, ve kterém mu spoluhráči umožní vstřelit vysněné góly. „Všichni chtěli, aby v *tomhle* zápase dával branky Rudík, nedalo se pro Rudíka nic dělat, jenom tohle, ale nebylo to snad tak málo, protože ten sen, který se mu kdysi zdál a na který ještě nezapomněl, už nebyl snem, svět za ohradou byl daleko a zapomenutý, byli jen kamarádi a čtyři branky a Rudík *byl* šťasten“ (tamtéž: 95).

Do podobné situace se dostává nepojmenovaný český chlapec v povídce Zrcadlo nelže. Fakt, že je náhle vyčleněn ze skupiny spoluhráčů-fotbalistů kvůli národnosti, pro něj znamená zklamání a nespravedlnost, a přestože jeho osud nekončí tak tragicky jako Rudíkův (transportem do koncentračního tábora), svou novou pozici nechápe a odmítá ji přijmout:

„Ty zkrátka s námi nebudeš hrát.“

„Ale proč?“ vykřikl jsem. „Proč?“

„Protože jsi posraný Čech a s těmi už my nebudeme hrát! Rozumíš!“

„Kurte!“ vykřikl jsem. „Kurte, že s vámi mohu hrát... Vždyť jsem s vámi hrál vždycky! Řekni jim něco!“

[...] [B]ylo to zlé: on poskakoval ve své brance a nevšímal si mne a dělal, jako by neslyšel, že jsem volal...“ (tamtéž: 74).

Tematika židovství vybízí ke srovnání s tvorbou Arnošta Lustiga. Lustig své povídky z prvních dvou souborů ukotvuje převážně do prostoru terezínského ghetta, uzavřeného světa, z něhož postavy unikají buď útekem (jako Hynek Tausig z povídky *Návrat*), anebo smrtí. Výrazné jsou postavy dětí, které zde bezprizorně žijí a snaží se opatřit si potravu jakýmkoli způsobem (*Děti*, *Morální výchova*, *Sousto*, *Bílý*), a bezmocných starců (*Naděje*, *Starci a smrt*). Židovská tematika se vrací ještě v *Ulici ztracených bratrů* v postavě Viliho Felda, zámožného židovského mladíka, kterému vypravěč vždy záviděl jeho bohatství a sportovní nadání. Vili Feld se s vypravěčem setkal za války v Terezíně, nač vypravěč s odstupem několika desetiletí vzpomíná.

Lustigovu prvotinu *Noc a naděje* Kocourek recenzoval v *Literárních novinách*. Napsal o ní: „Vstupuje tu do literatury opravdový talent, někdo, kdo jemně cítí, kdo chce vidět bez příkras i bez iluzí do lidských osudů, kdo věří, že pravda života je obsažena v každém člověku a v každém příběhu“ (Kocourek 1958: 5). To však neznamená, že by autorovu tvorbu bezvýhradně přijímal. Vzápětí si všiml nedostatků: „hned první povídka knížky zapůsobí dost vykonstruovaně, chtěně; ne pro situace, jež líčí, ale především proto, že [...] stále až příliš zřetelně vidíš před očima, co autor *chtěl*. A příliš jasně je zde obnaženo, jak tomuto svému úmyslu podřizuje celý příběh“ (tamtéž). Závěrem vyzdvihl, že Lustigova prvotina přináší prostý čtenářský zážitek, jelikož dovede říci o životě něco nového, a zdůraznil tak jeden z důležitých požadavků dobové literární kritiky: sepětí literární fikce s realitou.

Dalším autorem, v jehož díle je patrná židovská tematika, je Josef Škvorecký. Kocourek recenzoval jeho *Sedmiramenný svícen*, který hodnotí jako „pokus o jakési žalmy, o moderně pojaté žalmy, o zpěvy úzkosti a hrůzy nad lidskou krutostí, nad hroznou lidskou lhostejností“ (Kocourek 1964: 4). Hlavní postavu Rebekku považuje za nejsilnějšího žalobce. „To bylo odpoledne, kdy šla, patnáct dychtivých let v sobě, pomalu, tak velice pomalu svých posledních volných pět minut a proti ní vyšla Andula Malinová, ta holka, s kterou chodila do školy, a hnala se jako splašená s deštníkem a v ruce držela Kinorevui – asi na rande. Rebekka

do koncentráku, Andula do bijáku“ (tamtéž). Kocourek připomíná, že autor označuje svou knihu jako vzpomínkovou a že se stále „vrací k přírodopisu malého města, vypráví velice běžné a vlastně velice šedivé příběhy jeho občanů, jednou s ironií a výsměchem (jako ve Zbabělcích), podruhé s lyrickým patosem (jako v Legendě Emöke), potřetí s hněvivým protestem (jako v Sedmiramenném svícnu)“, neboť toto městečko zastupuje „celý náš svět, že to jsme my, ti, kdo příliš často přihlíželi se založenýma rukama, ti, kdo se pouze dívají a přijímají skutečnosti a vždycky si dovedou vysvětlit a omluvit, že to tak musí být a že se nedá nic dělat, a tím právě, ať si namlouvají cokoli, berou na sebe spoluzodpovědnost za věci, jak jsou a vypadají“ (tamtéž). Za jeden z nápadných rysů Škvoreckého talentu považuje Kocourek zoufalství – „protože opravdu je zoufalý z kruté tváře světa, protože opravdu nechce mít nic společného s městečkem K. – ovšemže v tom širším, symbolickém slova smyslu“ (tamtéž).

V *Sedmiramenném svícnu* představil Škvorecký v jednotlivých kapitolách několik výrazných židovských postav, které zásadním způsobem ovlivnily vypravěčův život (strýce Khona, učitele Katze, lékaře Strasse), i postavy méně výrazné, přesto významně zasahující do života malého města.

Svébytně vyčleněným tématem je nacismus a jeho důsledky v poválečné společnosti. Kocourek mu věnuje velkou pozornost v povídce Stovka za 10.9, kde se v koncentračním táboře¹⁸ ocitá učitel tělocviku z Dánska, bývalý mistr Evropy ve sprintu na sto metrů. „Nebylo to špatné učit dánské chlapce a přitom si běhat, netoužil už po ničem jiném a na nic víc nikdy nemyslel, jen snad ještě na to, že by měl najít a vychovat mezi mladými talenty svého nástupce“ (Kocourek 1961d: 96). Od počátku věří, že se jedná pouze o nedopatření, že se dostal na toto místo shodou okolností, protože ve škole, kde učil, někdo zhanobil a rozbil bustu Hitlera. V táboře je donucen běžet závod se psy jednoho z nacistických důstojníků. Vše je zinscenováno pro jejich pobavení a cenou za výhru má být zachování života vězně. Když však závod skutečně vyhraje, je vítěz v cíli zastřelen. Důležitou indicíí je fakt, že se jedná o „smrt na míru“, jakou rád svým vězňům připravuje blockführer Schöbke: „[V]ěřil, že pouhá smrt je málo, že je třeba vždycky *umět* připravit *náležitou* smrt. Skoro ho jímalo odpor, když někdo někoho musel z nezbytí prostě jen ukopat, měl rád složitější případy, nepovažoval se totiž za primitiva, vždyť se přece trápil složitou otázkou, v čem je Alfred Rosenberg větší filosof nežli Friedrich Nietzsche. Byl povaha v jistém směru velkorysá, přiznával každému heftlinkovi *právo*, aby zahynul *náležitou* smrtí, která by odpovídala jeho přirozenosti, a chápal

18 Jedná se o jedinou Kocourkovu povídku, která se odehrává v prostoru koncentračního tábora.

jako velice mrzutou válečnou nutnost, že bylo někdy třeba zabíjet rychle, bez správného vztahu k věci, a pevně věřil, že po vítězné válce se tohle zlepší“ (tamtéž: 100).

S nacismem souvisejí také předsudky v poválečných letech, jimž se věnuje Kocourek v povídce Clausewitz. Na lehkootletických závodech v poválečném Německu se poměrně úspěšně prosazuje český běžec, který při závodě trpce vzpomíná na dobu, kdy byl totálně nasazen. Díky nevraživosti ke startérovi, jehož považuje za dozorce z koncentračního tábora, se vybičuje ke skvělému výkonu.

„Cítil jsem v očích slané kapičky potu, stékaly mi z čela, byl jsem unaven, držel jsem se ještě těch dvou vpředu, ale to bylo jenom ze setrvačnosti. Myslím, že bych byl ten závod určitě prohrál, kdyby nebylo Clausewitze, kdyby nebylo toho, že jsem ho spatřil, když jsem končil druhou zatáčku [...]. Ale nebyl jsem poražen, jenom jsem nenáviděl v tu chvíli Clausewitze, tak ty se těšíš, že prohraju, ty si myslíš, že jsem už hotov, uvidíš, jak ses zmýlil, ještě to nemá Birzbach v kapse, ještě ne!“ (tamtéž: 119–120). Nesympatický startér netuší nic z toho, co se českému běžci během závodu honilo hlavou. Večer se oba setkávají v baru a startér se ke sprinterově výkonu vyjádří uznale a popřeje mu hodně sportovních úspěchů. Český běžec si až dodatečně uvědomuje, že svůj předpoklad o startérově nacistické minulosti zakládal na ryze povrchním dojmu a své špatné zkušenosti z období války, že jeho úsudek byl určen starými křivdami.

V povídce Kaffee H. B.¹⁹ se děj odehrává v poválečném Německu, které se po prožitých hrůzách postavilo na nohy. Vybombardované centrum nepojmenovaného města bylo obnoveno, zmodernizováno a lidem se zvedla životní úroveň, jak líčí zaujatě Němec Franz Rüdinger svému kolegovi-vypravěči, který přijel jako trenér s hokejovým mužstvem na mistrovství světa.²⁰ Německý občan mluví o budoucnosti idealisticky, vše špatné je pryč, ale Čech je skeptický a nevěří, že by všichni tak lehce zapomněli a dovedli se posunout dál. Vypravěčovy obavy jsou potvrzeny v závěru povídky při pohledu na nově postavenou židovskou synagogu: „[U]viděl jsem před sebou ohromnou budovu s šesticípou hvězdou v portálním skle, byla to nádherná budova s vysokými žlutými okny, čelo bylo vybudováno jako dvě starozákonní mojžíšské desky, vypadalo to jako příď obrovské lodi vzpínající se proti vlně, co by tomu asi řekl Rudi Ball, šel jsem blíž, na rohu stáli dva policisté, procházeli se sem a tam a dívali se po mně, asi jsem jim byl podezřelý, protože jsem jen tak stál a díval se před sebe, civěl jsem na zeď před sebou a četl jsem jednou, dvakrát, třikrát, pětkrát,

19 Písmena H. B. z názvu kavárny v titulu povídky odkazují k vodíkové bombě (hydrogen bomb).

20 Kocourek se inspiroval dobovými sportovními úspěchy československých reprezentantů v hokeji i fotbale, které měly ve společnosti velký ohlas. Viz také následující povídku Řím v jedenáct hodin.

desetkrát nápis, který se tu bělal po celé délce jedné fronty: DER TAG KOMMT!“ (Kocourek 1961b: 292).

V postavě Franze Rüdingerera se navíc objevuje rozpor v tom, co říká a jak jedná. Před válkou pobýval v Československu, v Liberci a Opavě, a přestože nyní vyzdvihuje přednosti modernizovaného Německa, s nepopíratelnou nostalgií se podrobně vyptává na „flekovské pivo, karlovarské oplatky, lanovku na Ještěd“ (tamtéž).

Tuto postavu lze vnímat jako paralelu k dobově zabarvenému obrazu krajana hlásajícího výhody života na západě, který se v povídce Řím v jedenáct hodin stává pokušitelem. Při výpravě fotbalové reprezentace ze socialistického Československa do západní Evropy jsou hráči Čechem-emigrantem konfrontováni s rozdíly způsobu života a možností zůstat v zahraničí. Schéma této povídky je velmi jednoduché a vyznění až učebnicově správné: mladí sportovci sice chvíli váhají, nenechají se však zvíkat a s převahou vypovídající o jejich morálních zásadách odmítají.

Čechem žijícím v Římě je také Lustigův Vili Feld. Na rozdíl od Kocourkova emigranta se však nesnaží získat další lidi pro život v zahraničí, naopak sám hledá možnosti, jak se do Československa vrátit.

2.3 První vztahy

Kocourek s oblibou vykresluje počínající vztahy mezi chlapci a děvčaty, první projevy náklonnosti a zájmu o opačné pohlaví, které podává z pohledu dospívajícího chlapce. „Pátral jsem po okamžiku, kdy se z chlapce stane muž, v každé vteřině svého života. Ovšemže jsem si zpočátku myslel, že se to stane ve chvíli, kdy ho políbila dívka, a do jisté míry jsem měl pravdu, ačkoliv na druhé straně to pravda není, a rozhodně to nebyla pravda v *mém* případě. [...] [V]rhle jsem se okamžitě k zrcadlu v pokoji (zrcadlo nelže) a bedlivě jsem se začal prohlížet, abych zjistil, mám-li už ty pohrdavé, vědoucí, vysměvačné, sebejisté, urážlivé oči muže. Byl jsem však zklamán, tak hluboce, jak jen může být zklamán chlapec, který zůstává chlapcem, ačkoliv tak velice touží být už mužem. (Později jsem našel vysvětlení. Neboť když vás políbí ve dvanácti letech dívka, neznamena to ještě nic, teprve když vy políbíte ji, znamená to mnoho a všechno.)“ (Kocourek 1961d: 70).

Dívky vystupují v Kocourkových povídkách převážně v epizodních rolích a jsou sportovního, klukovského vzezření, většinou s krátkými, „slámově žlutými“ vlasy a pihovaté. Tak vypadá například Monika ze Sicilské hry: „Měla na sobě nový přšiplášť a běžela pružnými, drobnými krůčky a pohazovala přitom nakrátko ostříhanou, slámově žlutou hlavou.

Byla tak štíhlá, že vypadala jako chlapec, a všichni, co tu vystoupili, se po ní otáčeli“ (tamtéž: 19).

Joska nemá o Monice zpočátku valné mínění, připadá mu protivná, hloupá a povrchní: „Nezajímalo ji nic jiného než to, jestli je tady tenisový kurt a jestli se tu dá jezdit na kole, a zprotivila se mi s tímhle vším už za pět minut. [...] [H]ned začala vykládat o nějakém mládenci, s kterým jela vloni na výlet na kole. Tvrdila, že jí po cestě pětkrát spravoval galusku a že ho tak zkoušela; měla prý v kapsičce cvočky a naschvál píchala, aby se přesvědčila, co všechno je pro ni schopen udělat, když přísahal, že ji tak zbožňuje. Podle mého to byl pěkný idiot, jeden z těch, co se dají nachytat na krásné oči a tak dále“ (tamtéž: 19–20). Tento dojem podtrhuje také způsob Moničina vyjadřování. Mluví slangem dospívající mládeže, který se manifestuje v jejím projevu: „*Čirijo!* Lidi, já jsem utahaná – jako čoklík. Než se člověk dostane do vašeho Zapadákova, je mrtvější než Ramses Třetí“ (tamtéž: 19), ale i v polopřímé řeči, kdy v Joskově promluvě zřetelně vystupují Moničiny výrazy, zvýrazněné autorem pro větší názornost kurzivou: „[N]evykládala o ničem jiném než o tom, že se naučila vloni *perfektně* všechny údery z bázlayny a že nejraději hraje s kluky, protože mají pořádné *trhy*“ (tamtéž).

Joska je přesvědčen, že se jednoho dne ožení s Renátou, Moničinou sestřenicí, a dokládá to dětsky naivní logikou. „My dva jsme se totiž milovali. Chodili jsme spolu v Praze do divadla a tady o prázdninách do lesa na jahody a na houby a do vesnice pro mléko a vajíčka, ale hlavně jsme spolu hráli šachy a bavili se přitom neustále o hrozně vážných věcech. Renáta se chtěla stát lékařkou a ze všeho nejvíc ji na světě lákala biologie, zatímco já jsem ještě váhal, zda bude mým oborem v matematice teorie matic, anebo vektory a tenzory. [...] [A]ni v nejmenším jsem nezapochyboval, že se určitě vezmeme, až přijde čas. Neřekli jsme si to ještě, ale myslím, že od chvíle, kdy jsme se vloni v zimě jednou políbili, považovala to za tak samozřejmé jako já“ (tamtéž: 18).

Pod dojmem sblížení s Monikou, vyvolaného jejím zraněním a intimní chvílí, kterou spolu stráví v lese, Joska v závěru povídky přehodnocuje své dosavadní postoje. Tato pasáž odkazuje na předešlý popis Moniky, tentokrát v ní Joska však charakterizuje sám sebe a především posun, který učinil. „(Myslím, že jsem dokonce už i trochu chápal, jak někdo může někomu druhému spravovat třeba pětkrát za sebou galusky.) Nepřestal jsem věřit, že má budoucnost je v konvergentních řadách anebo v geometrii zakřivených prostorů, jenom jsem si s těmi problémy přestal na chvíli dělat tak velké starosti. Nemohl jsem si popřít, že koneckonců jsou na světě ještě jiné lákavé věci“ (tamtéž: 26).

Z plavovlasých dívčích postav se vymyká pouze dvaadvacetiletá Libuše z povídky Letní sobotní odpoledne se Suzanou Langlenovou, jejíž zjev je popisován s nádechem erotiky: „Měla velmi pěkné, štíhlé nohy a skoro chlapecká stehna a byla si toho vědoma. Vždycky nosila o kapánek kratší sukně, než to zrovna předpisovala móda“ (tamtéž: 77). Protihráč Jirka je jejím vzhledem značně rozptylován a dělá mu potíže se na hru soustředit.²¹ „Mohl nechat oči na Suzanině pružné, štíhlé postavě, a už třikrát během utkání se mu stalo, že se Suzaně podařilo eso, protože se prostě zapomněl a zadíval se místo na míček na její bronzově opálené nohy, anebo na její štíhlá stehna, anebo na bílou halenku, jejíž límeček se jí pořád třepetal kolem krku. Bylo to k zbláznění, jak ho pořád přitahovaly ty štíhlé nohy a vzdušná blůzička a čokoládová kůže“ (tamtéž: 78).

Vdanou Libuši, jíž přezdívalí krásná Suzana, doporučuje Jirkovi také jeho zkušenější kamarád Pedro. „Jirko, kruci, vidíš paničku? To je žúžo! [...] S tou by sis teda užil... Tu by sis měl teda narazit! [...] Ty bulíku! Ta by tě teda naučila věci! [...] Ty buldo, to je klisnička“ (tamtéž: 81).

Libuše se pokusí sedmnáctiletého Jirku svést, avšak ten ji nakonec odmítne. „Měl zavřené oči a ještě cítil Suzaniny polibky a její vzrušený horký dech přímo u obličeje. Jenže přitom myslel na Pavlu Brumlovou, s kterou byl jenom párkrát v biografu a v parku, a bylo mu volno a věděl už, že žádný z chlapců, ani Pedro, ho neuchvátí svými drzími řečmi, a usilovně si přál pochopit, co se to s ním vlastně stalo. Největší záhadou mu bylo, že ho vůbec nemrzelo, že k ničemu nedošlo, ačkoliv se na to vlastně pořád těšil“ (tamtéž: 86–87).

Opačný případ, kdy je odmítnut sám vypravěč, nastává v povídce Ogimuro, jsi skvělý!. Hlavní hrdina Mirek touží začít chodit s dívkou Blankou, kterou zná z letní dovolené. Ta ale od svého budoucího partnera očekává, že bude v něčem výjimečný. „Až budu s někým chodit, musí to být někdo, kdo v něčem bude *ohromně* vynikat. Nejdřív mi musí *imponovat!*“ (Kocourek 1960b: 398). Mirek tedy celý rok trénuje ping-pong a skutečně se dočká Blančina obdivu. Ta dá však přesto přednost jinému, tlustému Honzovi, který nevyniká v ničem. Vypravěč je touto nespravedlností roztrpčen a nechápe, jak je to možné. „Nejhorší bylo, že se *oba dva* drželi za ruce a smáli se, nikdy jsem neviděl Blanku tak veselou, a nakonec mu dovolila, aby jí položil ruku kolem ramene. Trvalo to jen chvíličku, ale bylo to dost dlouho, abych pochopil, že Blanku těžko přemluvím k tomu, aby se mnou chodila. Měl jsem pocit, jako by mi někdo vrazil dýku do srdce. Bylo úplně zbytečné, že jsem zlepšoval svůj kontrdrajv, a kdyby byl na mne neudělal Honza ani míček, bylo to stejné. Nepotřeboval jsem

21 Podobně nesoustředěně hraje Mirek s Blankou stolní tenis v povídce Ogimuro, jsi skvělý!.

už nic vidět. Obrátil jsem se a utíkal jsem pryč, vyběhl jsem na půdu a tam jsem ležel v seně až do večera a bylo mně smutno a k pláči“ (tamtéž: 399).

Paralelu s Kocourkovými postavami chlapců zažívajících první lásky můžeme spatřovat v prózách Josefa Škvoreckého. V povídce *Eva byla nahá* z roku 1961 popisuje vypravěč své dětské okouzlení dívenkou Evičkou při zájezdu do Itálie. „Ale sotva jsem uviděl ji, ztratil jsem o baret zájem. Co byl baret proti ní. Proti copánkům s červenými mašlemi. Proti očím jako z čokolády. Proti nahým lýtkům v bílých ponožkách. Takže to byla asi láska na první pohled a asi první láska v životě“ (Škvorecký 1996b: 11). S Kocourkovými chlapci ho sblíží platonická povaha vztahu k malé Evě.

Danny Smiřický, hlavní hrdina Škvoreckého *Zbabělců*, už je Kocourkovým postavám notně vzdálený. Je starší a také jeho snaha získat přízeň Ireny je cílevědomější,²² jeho vztah k ní je komplikovaný. „Nechápal jsem, jak může někomu záležet na někom druhém. Na tom, jestli se někomu druhému něco stane, myslím. Když byli druzí v trapné situaci, bylo mně trapně taky, ale bát se o ně, to jsem neznal. K čemu se taky bát. Nic se přece nemůže stát, kromě toho, co se stane mně samému. A všechno ostatní se snese. Cítil jsem se úplně sám. Já bych se o Irenu nebál. Co Irena. Stejně jsem ji nemiloval. Anebo spíš miloval jsem ji z nedostatku lepšího zboží. V tomhle oboru byl chronický nedostatek lepšího zboží. Tak proto jsem miloval Irenu. Nemilovala mě a já ji miloval a mně na tom nezáleželo“ (Škvorecký 1991 [1958]: 295–296).

Další postavou, s níž lze srovnat Kocourkovy hrdiny, je Petr Vaněk z novely Jaroslava Papouška *Černý Petr* (1965)²³ usilující o dívku Ašu. Příběh se odehrává během několika předvolebních dní roku 1946. Petr zjišťuje, že se Aša právě rozešla s o rok starším Frantou, a sblíží se s ní. Na pozadí tohoto počínajícího vztahu uvažuje jak o Aše, tak o dívkách obecně: „[...] [T]o teda by mě zajímalo, co se holkám na nás líbí... to je jasné, že zuby nebo vlasy nebo něco podobného, ale vůbec... nebo ne vůbec, ale třeba nohy... ale to je asi blbost... holky nás asi neposuzují takhle po kouskách, protože když se to vezme, na nás není nic... ale na holkách je všechno... holky jsou fakticky zvláštní, protože když se to vezme, tak holky jsou vlastně stejně důležitý zepředu jako zezadu...“ (Papoušek 1965: 55).

22 Danny z *Prima sezóny* (1975) je povýšen do role mladíka věčně odmítaného různými dívkami, podle toho, které zrovna projevuje přízeň.

23 Podle společného scénáře Jaroslava Papouška a Miloše Formana byl v roce 1963 natočen stejnojmenný film, režie Miloš Forman.

2.4 Vztah rodičů a dětí

Otec vystupuje jako vedlejší postava ve třetině Kocourkových povídek v pozici nezpochybnitelné autority, což se projevuje především v řeči a způsobu vyjadřování. Příkladem je dialog otce se synem z povídky Zrcadlo nelže:

„„Víš, co jsi udělal včera?“ zeptal se.

Jeho hlas byl *velmi* laskavý.

„Ano,“ odpověděl jsem.

„Proč jsi to udělal? Viděl jsi snad někdy, že já jsem byl opilý?“

„Ne,“ šeptl jsem zahanbeně a sklonil jsem hlavu.

„Proč jsi to tedy udělal?“ opakoval otec.

„Mužský přece musí umět zapít vítězství,“ řekl jsem tiše.

„Ach,“ řekl otec a na okamžik se odmlčel, „ty tedy chceš být mužem?“

„Ano,“ přikývl jsem.

„Víš, kdy se z chlapce stane muž?“

„Ne.“

Otec se maličko zamyslel. Potom přešel až ke mně, usmál se a dotkl se rukou svých vlasů.

„Člověk se stává mužem, když pozná, co je to pravá bolest,“ řekl“ (Kocourek 1961d: 72).

Promluvy otců obsahují příkladné postoje či společensky-mravní stanoviska, v povídce Neporažený však hlavního hrdinu otcovy řeči obtěžují. Chlapec se snaží z jeho vlivu vymanit a podvědomě se vůči němu vymezuje. „„Tak, Jarku,“ řekl s velice vážnou a takovou shovívavě žoviální tváří, kterou právě nenávidím, „vždycky jsem si říkal, že by to bylo nádherný, kdybych měl syna, kterej by byl tak dobrej jako já... No, dneska snad můžu říct, že se mi to splnilo... Ale, sakra, dyť taky musíš přiznat, že máš dost dobrej vzor... podívej se na tuhle sošku, Jarku... víš, že jsem ji dostal za první mezinárodní vítězství...““ (Kocourek 1962: 7).

Otec ve vztahu k synovi tedy figuruje v Kocourkových povídkách nejen v roli zasvětilce a mentora, jak je vidět z prvního příkladu, ale otec též reprezentuje sportovního „rivala“, kterého je třeba překonat.

Před mezinárodním běžeckým závodem vychází o Jaroslavově otci článek v novinách a on je s ním srovnáván, cítí se být v jeho stínu. „[T]o slyším všude a na každém kroku, Marek, to *byl* sprinter, nejlepší, co jsme kdy měli, Marek, *ten měl* úžasný finiš, tak už dnes nikdo nezaběhne posledních dvacet metrů, Marek – jo, *ten měl* předání ve štafetě, tak dneska nikdo nepředá, zkrátka Marek – no to bylo eso“ (tamtéž). V závodě s polskými reprezentanty je diskvalifikován, když ve stresu z tlaku, kterému je vystaven, zkříží soupeři dráhu. Zároveň

si ale uvědomí, že dokáže všem sám svými výsledky, jaké má schopnosti, protože jeho naměřený čas by býval stačil na nový československý rekord.

Postavy matek naproti tomu v Kocourkových povídkách zaujímají omezený prostor. Většinou nevystupují vůbec, a pokud ano, stojí v pozadí příběhu a starají se o svého manžela a děti. Jestliže dostanou možnost uplatnit se v promluvě, jedná se o výchovné téma.

V povídce Příběh můj, mého bratrance Emila a brankáře Kostky Ludřkova maminka svého syna nabádá, aby se včas vrátili k obědu a aby nejezdili na kolotoči víc než osmkrát, aby jim nebylo špatně, posléze komentuje, že syn nedojedl polévku (Kocourek 1961d: 40–46). V povídce Ogimuro, jsi skvělý! matka domlouvá dceři, aby se chovala přiměřeně svému věku a pohlaví: „Měla by ses chovat rozumněji, je ti přece třináct,“ napomínala Blančina maminka. „Jsou hry, které se i dneska pro děvčata *absolutně* nehodí, a myslím, že šplhání po stromech mezi ně patří““ (Kocourek 1960b: 396).

Vztah syna k otci a matce tematizuje ve své próze také již výše zmiňovaný Papoušek. Petrova matka je vykreslena jako zbožná žena, milující své dítě bezmeznou láskou. Jenomže se míjejí, Petrovým světem je fotbal, kterému matka nerozumí, a on zase nerozumí jejímu nabádání, aby se modlil a chodil do kostela. „[U]ž vidím ten výslech, až se vrátím... vona by nejradši, abych jí všechno říkal jako kámošovi, jenže nedokáže pochopit, že když se mě zeptá, kam jdu, a já řeknu: Na plovku, a vona hned: Neutop se, Petříčku, tak že kámoši bejt nemůžeme... [...] Bylo to hodně k smíchu, ale hned přestal, připadalo mu, že se směje mámě. Vona je dobrá, pohládl ji v duchu, vona by se pro mě rozkrájela...“ (Papoušek 1965: 61). Ke sblížení mezi nimi dochází na okamžik teprve ve chvíli, kdy Petr žádá matku, aby jej naučila tančit.

Petrův vztah k otci je napjatější, především proto, že je to otec, který trvá na jeho vyučení se prodavačem, přestože se Petr na tuto práci zjevně nehodí a nebaví ho to.

„Ani neví, co chce. Učení mu nevoní, nevidí dál než vod jedný branky ke druhý.‘ Otec zatáhl dlouze z cigarety. ‚Jo, velký plány,‘ opakoval, sotva vyfoukl kouř, ‚od jedný branky ke druhý.‘ Zřejmě se mu zdálo, že Petra vystihuje přesně.

Jenomže Petr se mu v duchu poškleboval. To tedy vidím dál, myslel si. Viděl Ašu a ne branky.

„Nebo nákou holku,‘ uslyšel otce právě v tom okamžiku. ‚Ale aby myslel na budoucnost, to ne““ (tamtéž: 110).

Sblížení mezi Petrem a jeho otcem je vyloučeno, neboť Petr nemá místo učení se obchodníkem jinou alternativu, a tak otec jeho stěžování si nebere vážně.

2.5 Jména postav

Povšimněme si nyní, jakým způsobem zachází Kocourek s pojmenováním svých hrdinů. Postavy *Sportovních povídek* mají většinou běžná křestní jména (např. Jirka, Petr, Monika, Renáta), někde i v kombinaci s příjmením (Tousková, Rozvoda, Brožek, Marek ad.).

Místy evokují vlastní jména národnost svých nositelů. K pojmenování postav židovského původu je užito jmen Rudík²⁴ a Salomon Hess. Němečtí kamarádi fotbalisté se jmenují Gustav Mittelmüller a Kurt Hahnmann. Francouzský trenér boxu je Alain Jordan, polští soupeři v běhu mají příjmení Klepfisz a Brzowka (bez křestních jmen), dánský učitel se jmenuje Klaus Christian Enevoldsen, v koncentračním táboře je zredukován pouze na číslo 17043.

K vyjádření touhy po životě ve vyšší společnosti z prvorepublikové doby slouží přezdívky, jež si dávají obyčejní lidé, aby se cítili výjimečněji: v povídce Musíš do toho šlapat jsou to Marie Dolečková (Myriam, Myri), Ludmila Kolaříková (Lea), skladník Ferda Rublič (Fred) a holič Vilda Nytl (Willie).

Jako přezdívky fungují i skutečná jména slavných sportovců té doby. Francouzská tenistka Suzanne Lenglenová²⁵ slouží jako pseudonym mladé dívky Libuši Merklové a japonský stolní tenista Ogimura²⁶ se objevuje v přezdívce, již Blanka oslovuje Mirka. Obě povídky obsahují jména skutečných nositelů i ve svém titulu. V názvu další z povídek figuruje jméno Clausewitz, odkazující k významnému válečnému stratégovi.²⁷ Hlavnímu hrdinovi ho asociuje německý startér.

Jména reálně žijících lidí se objevují také v povídce Ogimuro, jsi skvělý!, kde vypravěč připomíná v závěru Gina Bartaliho a Fausta Coppiho, dva slavné italské cyklisty, jejichž sportovní kariéra byla přerušena druhou světovou válkou. V povídce Kaffee H. B. je zmíněn hokejista židovského původu Rudi Ball. Opisné označení „muž s vouskem“ a při druhé zmínce „muž s komickým vouskem“ v povídce Hat-trick zřetelně odkazuje k Adolfu Hitlerovi (Kocourek 1961d: 88, 89).

V povídce Musíš do toho šlapat se Marie ztotožňuje ve svých snech po lepším životě s populárními herečkami té doby (Joan Crawfordová, Jean Harlowová, Norma Shearerová, Marlene Dietrichová, Madeleine Carrollová, Claudette Colbertová) a Říšu přirovnává k jejich protějškům, Robertu Taylorovi a Cary Grantovi.²⁸

24 Převážně takto, v deminutivní podobě.

25 Suzanne Lenglenová (1899–1938), řazena k nejlepším tenisovým hráčkám všech dob.

26 Ichiro Ogimura (1932–1994), mistr světa ve stolním tenise r. 1954.

27 Carl Philipp Gottlieb von Clausewitz (1780–1831), pruský generál a teoretik.

28 Některá jména se objevují v pozměněné podobě, posun je proveden na úrovni hlásek. Též např. v příjmení Suzanne Lenglenové.

Při pohledu na příjmení Marie a Richarda, tj. Dolečková a Maxa, se nabízí možnost interpretovat je jako nomen omen. Spojení Marie s něčím nízkým, co je „dole“, ať už se jedná o její původ či charakter, obdiv k přízemním věcem, touhu po bohatství a slávě, kontrastuje s Richardovým „max“ odkazujícím k vrcholu, nejvyššímu možnému bodu, který také ve chvíli, kdy se s Marií seznámí, zosobňuje. Richardovo příjmení můžeme rovněž vnímat jako paralelu jeho vztahu k profesi, kterou vykonává, k fotbalu, pro nějž je ochotný vydat ze sebe maximum, dokonce obětovat své zdraví: „Honil se po trávníku při každém zápase jako blázen, dával se celý do hry a vrhal se všude tam, kde to hořelo, vrhal se obětavě útočníkům pod nohy, šel do každé skrumáže, a po zápase byl vždycky samá modřina, špína, krev a šrám“ (tamtéž: 33).

Podobná interpretace se nabízí také u Ladina příjmení Drahokoupilová. Lada má sice vynikající výsledky, ale čtenáři se nad jejím příběhem vtírá otázka: za jakou cenu? Její úspěch je vykoupen osobní nesvobodou, dívka se necítí šťastná.

Jako poslední příklad Kocourkova zacházení s příjmeními, v tomto případě poněkud banální, uveďme postavu Jirky Koloucha z povídky Letní sobotní odpoledne se Suzanou Langlenovou, jehož oslovuje provdaná Libuše důvěrně „koloušku“. Tímto dvojsmyslným označením akcentuje věkový rozdíl mezi nimi.

Pojmenování literárních postav použitím jmen skutečných lidí či přirovnávání hrdinů ke slavným sportovcům a hercům je Kocourkovým oblíbeným charakterizačním prostředkem. Dosahuje tak sepětí svých povídek s reálným světem a dodává tím příběhům na opravdovosti. Souvislost literární fikce se skutečností, jež mu byla inspirací, akcentuje autor již ve své rané tvorbě, jak ukáže samostatná kapitola věnovaná jeho prvním literárním pokusům.

3. Ohlasy *Sportovních povídek*

V Kocourkově fondu v LA PNP se zachovaly recenze z tisku na *Sportovní povídky*, které si autor nechal v průběhu roku 1961 zasílat od Výstřižkové služby.²⁹

Jiří Opelík si v *Kultuře* v článku Sport naruby všímá, nakolik je v titulu knihy oprávněno adjektivum „sportovní“. „Tady Kocourek tak trochu klame tělem, neboť v podstatě napsal řadu psychologických portrétů, jimiž – sám ročník 1920 – přispěl k povahopisu své generace a celistvějšímu obrazu jejího etického vypsání. [...] Středem autorovy pozornosti se však nestává sám sportovní výkon, nýbrž spíše jeho mravní důsledky a souvislosti, které jej průkazně poutají s ‚nesportovním‘ světem“ (Opelík 1961b: 4). Recenzent vyzdvihuje výchovnou funkci knihy, která však není redukována na pouhé ponaučení, Kocourkovi se do příběhů podařilo přimísit i lidský rozměr. Chválí autora také za to, že svou knihou „zvedl laťku“ sportovní beletrie, která „nedosahuje dosud výsledků lepších třetí výkonnostní třídy“ (tamtéž).

Pod šifrou vš shrnul nezjištěný recenzent³⁰ *Sportovní povídky* v *Práci* následovně: „Nejde tu už o memoáry slavných postav naší sportovní historie, které zatím tuto oblast literatury naplňovaly, ale o smyšlené příběhy, v nichž se na nevelké ploše promítne řádka osudů výkonných sportovců, jindy zas kluků, kteří se sportovci teprve stanou, a někdy i lidí, pohybujících se za bariérou“ (vš 1961: 5). Kocourek zachycuje své postavy nikoli jako pouhé sportovce, ale především jako lidi věnující se sportu, který jejich život do značné míry určuje. „[N]ejsilnější čtenářský zážitek skýtají ty povídky, kde je sice sport součástí příběhu, kde mu dává zvláštní a neopakovatelnou atmosféru, kde je nicméně autorův zájem zcela soustředěn na vnitřní svět hrdinů, často hrdinů dětských. [...] Způsob, jakým se autor dovede podívat dětskýma očima, je pozoruhodný. Avšak povídky jdou zpravidla dál. Dovedou se nejenom ponořit hluboko do čisté klukovské duše, ale dovedou i najít a také sdělit silný cit“ (tamtéž).

V *Literárních novinách* Milan Jungmann píše, že Kocourkova kniha je „četba bez velkých uměleckých ambicí a morálních problémů, četba spíš pro dobrou pohodu, ale [...] nikdy [se] nevzdává jisté míry ideové závažnosti“ a má „slušnou vypravěčskou úroveň“ (Jungmann 1961a: 5). Negativně hodnotí čerpání témat z minulosti, sportovci v povídkách jsou dle Jungmanna poznamenáni „nemilosrdným zákonem sportovní kapitalistické džungle“ (tamtéž).

Milan Uhde v *Hostu do domu* s odkazem na povídku Stovka za 10.9 konstatuje, že „[s]kutečné syrové konflikty [...] v Kocourkových povídkách chybějí“. Jeho silnou stránku

29 Dopis Výstřižkové službě z roku 1961 v oddílu Korespondence vlastní, přijatá, korporace.

30 Patrně se jedná o redaktora *Práce* Vítězslava Šuberta.

vidí „v jemně kreslených záběrech prvních milostných zmatků a dospívání nebo v obrázcích – kritických anebo jindy mírně, poeticky sentimentalizujících – ze starého sportovního prostředí. Kocourkovi se daří i nenápadná a účinná karikatura měšťáckého životního stylu“ (Uhde 1961: 187). Srovnává jej s dalšími debutanty a přiznává mu, že „dokonale ovládá řemeslo, je kultivovaný, jeho povídky se dobře čtou, mají živý jazyk, neuzavřely se cenným objevům prózy tohoto století, je v nich i hodně bystrého životního pozorování“ (tamtéž). Vytýká však, že „sportovní prostředí zůstává v řadě případů jen kulisou, třeba lákavou a čtenářsky přitažlivou. A tak je povídková prvotina Vítězslava Kocourka pro nás bolestivým zklamáním“ (tamtéž).

Ervín Hrych v *Plameni* připodobňuje Kocourkovu knihu k Bassovým *Lidem z maringotek* (1942), Johnovým *Večerům na slamníku* (1930) a *Jak zpívá slavík* (1941) E. F. Míšky. Oproti jmenovaným autorům však Kocourek nedorazí „stylově jednotný ráz“, jak by Hrych očekával. „Těžko mluvit o tom, že mohl udělat to a ono, ale po sečtení kladů a záporů mi nepřestalo vycházet, že i sbírka povídek znásobuje svou sílu propracovanou kompozicí, že Bass a John dovedli ukázat své umění na tom, jak se distancovali od svých postav, jak je přiměli, aby se zpovídaly osobitým jazykem a aby se různily psychologii a vším, a přitom aby zůstaly neviditelnou šňůrkou umění spjatý se svým tvůrcem, ne každý pes jiná ves, ale všichni hezky z jedné boudy [...]. Kocourek zřejmě věnoval skladbě své povídkové sbírky málo péče, a tím to dobré v ní spíš potlačil, než vyzvedl“ (Hrych 1961: 97).

Jak hodnotí vlastní knihu sám autor, je zřejmé z Kocourkova článku O čem jsou moje „Sportovní povídky?“ v *Nových knihách*. Píše zde, že sport je denní součástí života, „živou tkání mladých let“, a sportem se zabývá – ať už aktivně, či pasivně – velmi mnoho lidí. „[S]port je něco, co výrazně vyznačuje naši současnost, naše století, které je stoletím kybernetiky a atomových strojů, ale též věkem rekordmanů a sportovních hvězd, ať už nám to lahodí nebo ne. Je kusem našeho života, našich zážitků, našich vzpomínek, je tvář naší současnosti v osudech lidí a lidiček z předměstských, dnes už legendárních a vyhynulých předměstských plácků, v příbězích ošizených a zneužitých boxerů, v ovzduší prvních lásek, spatřených na tenisových kurtech. A přece: jak málo toho zatím vlastně víme o tom, jak myslí, cítí a žijí lidé, jichž se dotkla vaše sportu. Ne, sportovci nejsou jen dobře natažené stroje na rekordní výkony [...]. Jsou to lidé jako jiní, jen se svou vlastní psychologii a způsobem myšlení, ale i oni žijí tento čas, i oni žijí dny rozletu a smutku, vnímají svět kolem sebe stejně citlivě jako jiní – a někdy možná ještě vzrušeněji. Jsou ‚Sportovní povídky‘ o tomhle? Nevím – ale byl bych rád, kdyby skutečně byly“ (Kocourek 1961c: 4).

V Kocourkově přijaté korespondenci se dochovaly dopisy, v nichž se odesilatelé k jeho povídkovému souboru vyjadřují. Jelikož se jedná především o názory Kocourkových přátel, není překvapivé, že reakce jsou příznivé a pisatelé nešetří chválou. Ukázky z těchto dopisů uvádíme chronologicky,³¹ interpunkci jsme upravili dle současné pravopisné normy.

Zdeněk Hendrych,³² Praha, 9. 2. 1961

„Vážený soudruhu redaktore,

právě jsem dočetl takřka jedním dechem knihu Sportovních povídek. Byla to pro mne četba velmi vzrušující. Píši totiž, jak víte již dobře sám, povídky z hudebního prostředí. A tak jsem měl alespoň po dlouhé době příležitost poznat zase, co ještě neumím a co se budu musit učit. Ale to by zdaleka ještě nebylo všechno, co jsem nad Vaší knihou pocítil. Je v ní totiž mimo dokonale zachycené prostředí se skvělým a funkčním slangem ještě něco, co mě přivedlo nad jiné z míry. Takové letní sobotní odpoledne se Suzanou Langlenovou, nebo Lepší než Fitzsimmonsová, Osm-devět-aut, Příběh můj, mého bratrance a brankáře Kostky, Sicilská hra jsou vesměs povídky, které psal básník. Nechci říci, že by se mně snad ostatní povídky nelíbily. Nebyla by to také pravda. Myslím si totiž, že se má i začínající autor, jako jsem právě já, vyznat ze svého obdivu a okouzlení. Ve všech povídkách bije lidské srdce. Jak nevzpomenout na závěr první, úvodní, kdy boxer náhle zapomíná na své vítězství, na Paříž i na další kariéru a stává se náhle obyčejným člověkem, který šeptá: – Ježíšmarjá, já jsem ho snad zabil. Jak nevzpomenout na Jirku Koloucha odcházejícího z malé dřevěné budky, v které vědomě zanechává nahé tělo Suzany Langlenové. Nezlobte se, že jsem si myslel, snad podle vašeho hlasu, že jste starší. A i kdyby nebylo snad na záložce datum vašeho narození, bylo by mi jasné, že tyto povídky psal člověk mladý duchem.

Vaše Sportovní povídky jsou knížkou, ke které se budu vždycky rád vracet. Promiňte mi proto moji smělost, že to, co jsem při čtení pocíťoval, vám sděluji. A ještě na konec mě něco napadlo: víte, že nemáme vlastně žádný sportovní román? Ale já vím, že to víte, jenom si myslím, že byste ho dovedl napsat.“

Vlastimil Fiala a Jarka,³³ pohlednice ze Špindlerova Mlýna, 28. 2. 1961

„Vít'o, sedíme tady, sportujeme a čtu Tvé povídky, které se mi moc, moc líbí. Upřímně a radostně mě překvapily. Konečně zase u nás próza. Kdy vyjde další kniha?“

31 Originály jsou uloženy ve fondu V. Kocourka v oddílu Korespondence vlastní, přijatá, osoby.

32 Zdeněk Hendrych (1923–1984), prozaik, profesionální hudebník, houslista.

33 Vlastimil Fiala (1920–1993), historik umění, výtvarný kritik, překladatel z francouzštiny.

Jarmila Fialová (1925–2016), překladatelka z francouzštiny, redaktorka nakladatelství Odeon.

Miroslav Čumpelík,³⁴ Jablonec nad Nisou, 9. 3. 1961

„Drahý Vítě,

udělal jsi mně „Sportovními povídkami“ velkou radost. Přečetl jsem si je hned druhý večer a skončil jsem někdy v 1,00 hod. ráno. Líbily se mně, některé dokonce velmi. Mají svěží, poutavý sloh a většina i povídkové zakončení (to je asi na povídku to nejtěžší, vid’?). Ale nebudu se pokoušet o nějakou kritiku – od toho jsou jiní – nehledě k tomu, že to bude asi zajímavější ústně. Mezitím jsem povídky dal přečíst několika dalším zájemcům a líbily se všem.“

nezjištěný Jeník, 9. 3. 1961

„Milý Vítězslave,

moc mne potěšilo, že sis na mne vzpomněl s knížkou. Nechtěl jsem děkovat, dokud ji nepřečtu, což se právě stalo: proto Ti děkuju nejen za milou pozornost, ale taky za pěkné čtení. Opravdu jsem si všechny povídky přečetl s chutí. Anatole France kdesi říká, že povídka je vzácný útvar, určený lidem duchy, kteří znají cenu času. A také takovými lidmi napsaný a pěstovaný. A je to pravda, povídka je těžká a pěkná. A Ty jich máš takových víc, a ke všemu o sportu, a to je nejtěžší, protože tomu každý fandí, ale v literatuře se pořád na to dívají svrchu. Mně bylo v Tvých povídkách dobře.“

Miroslav Hanuš,³⁵ Chrudim, 12. 3. 1961

„Milý příteli,

upřímně Vám děkuji za skvělou knížku i za to, že jste si s ní na mne vzpomněl. Vy ovšem dobře víte, co jste napsal, ale přece jen mi dovoluďte dodat, že je dokonalá. Vyvolala ve mně vzpomínky staré třicet let a způsobila, že jsem ji četl, jako bych opravdu byl o tři dekády mladší, s mladým zájmem a pocity. [...] Mohl bych vyjmenovat ještě řadu zkušeností, které mám společné s Vašimi hrdiny, ale to by byly jen další doklady mé radosti z Vaší knížky. Jenomže Vy jste nezůstal na povrchu a vlastně jste nenapsal sportovní povídky. Mířil jste mnohem hlouběji a vytvořil jste galerii strašně živých, pravdivých a smutných lidí. To Pepanovo: ... „já jsem ho snad zabil!“; „Dobrou noc“ Maxy z Rapidu té krutě hloupé Myri; konec brankáře Kostky, rozhodnutí pana Marzina, Rudiho hat-trick a skvělý čas čísla 17034 – to už jsou pointy tragické, přísné pohledy za zvukovou kulisu davového třeštění, kde se

³⁴ Miroslav Čumpelík (1920–2000), ekonom, historik a kronikář, Kocourkův spolužák z gymnázia v Libni, zmiňován v rané tvorbě, viz následující kapitulu.

³⁵ Miroslav Hanuš (1907–1995), prozaik, autor psychologických románů.

člověk hroutí v samotě a v opuštěnosti, protože nikoho nezajímá a není už s to do toho slápnout. A Myri brečí vztekem, protože neuvidí azurovou jeskyni.

Jsem si vědom, že bych nedovedl přesně vyjádřit, co ve mně Vaše knížka vyvolala, půvab Sicilské hry nevyváží její těžkomyslnost. Ale to vím bezpečně, že se budu těšit na každou Vaši povídku nebo knížku, protože si nikdy nic neslevíte z umělecké a lidské poctivosti.“

nečitelný podpis, Praha, 21. 4. 1961

„Drahý Vítězslave,

když nemohu dlouho usnout, což se děje skoro každou noc, vloudím se do pokoje svých chlapců a odnesu si odtamtud dokonce nějaké čtení určené mládeži, protože svou knihovnu jsem už přečtl zhruba desetkrát a na nové knížky není, a když ano, knihy nejsou, a když byly, nejsou na pultě, a když byly na pultě, tak by se to [nedalo]. V noci na dnešek jsem vykotal zpod hlavy jednoho ze spících chlapců Sportovní povídky Vítězslava Kocourka, a zžásel jsem světlo minutu po přečtení posledního odstavce. A tak Ti nemohu nepsat, Vítězslave. Stručně a jasně: je to daleko, daleko nejlepší literatura za mnoho posledních let, [nečitelné], dikcí, pointami, pohledem na člověka i poměrem k němu, vším. Byl jsem přesvědčen, že česká próza už zanikla a bolelo mne to, protože nejsem, jak už to vypadá, typ s dostatkem české nátury, to jest nemám radost, když někdo v mém oboru něco zbryndá a naopak. Oznamuji Ti tedy prostě, že jsem nezíval a že Ti tisknu pevně ruku.“

Jar[omír] Pospíšil,³⁶ místo neuvedeno, 18. 5. 1961

„Milý příteli,

díky za milou vzpomínku ve formě Tvé knížky! Jsem vždy rád, když moji žáci něco dokážou, zvl. v literatuře. A Ty jsi už na gymnasiu byl v čele nadějných s Jiřím a Vlastíkem. – Četl jsem už příznivé kritiky a tak jsem na knížku zvědav. Jen dál!“

³⁶ Jaromír Pospíšil (životní data nezjištěna), Kocourkův učitel českého jazyka na gymnáziu v Libni, zmiňován v rané tvorbě, viz následující kapitolu.

4. Kocourkova raná tvorba

Některá témata, jimž se Kocourek věnoval ve *Sportovních povídkách*, se v jeho tvorbě objevují již v době studií na libeňském gymnáziu. Součástí Kocourkova fondu jsou mimo jiné rukopisné texty pocházející z poloviny třicátých a čtyřicátých let, obsahující poezii, prózu a osobní poznámky. Ačkoli byly tyto archiválie v roce 2016 zrestaurovány, jejich fyzický stav byl již vlivem vlhka a plísňe natolik špatný, že se čitelnost některých pasáží nepodařilo obnovit. Přesto jsou tyto materiály důležitým dokladem Kocourkových tvůrčích začátků.

Některé texty jsou zřetelně kolektivním dílem gymnaziálních studentů, například rukopisný sešit básní a písní s datacemi 1934–1938. Titulní báseň Symetrála a mrtvý šerif s podtitulem Dle K. J. Erbena složila III. C R[eálného] G[ymnázia] Libeň je satirou na Erbenovu Polednici. Z poezie se dochovala ještě strojopisná báseň Pozdravy do dálky z roku 1941 a nedatovaný soubor jedenácti strojopisných básní.

Za zmínku však stojí především Kocourkovy prozaické prvotiny zapsané do sešitů různými typy inkoustů. Inspiračním zdrojem mu bylo studium na gymnáziu v Libni. Jednotlivé zážitky ze školního prostředí shrnul do epizodických, leckdy úsměvných příběhů, jejichž aktéry jsou studenti tercie a později kvarty.

Rukopisný sešit s titulem Sylva a datací 1934–1935 nese podtitul Ze života středoškoláků a Kocourek jej dedikoval „V upomínku mnoha krásných i kalných chvil své milé Sylvě“. Jedná se o fragment prózy obsahující několik krátkých kapitol. První nese název Zborcené harfy tón a čtenář se v ní seznamuje s hlavním protagonistou, terciánem Leem Slepíčkou, Kocourkovým alter egem.³⁷ Ve druhé kapitole je popsán fotbalový zápas mezi sekundou a tercií. Již zde se zřetelně projevil Kocourkův zájem o sportovní tematiku. „Soudcova píšťalka zapískala a centerforward III. A Langer přihrál míč levé spoji Foučkovi, řečenému Zogovi. Hrál se jen v sedmičkách, ale nadšení doplňovala mezeru ostatních míst. Zoga se vyřítit kupředu, ale bdělá obrana Dostál – Maxa jej zastavila a založila útok II. B. Centerforward Jareček prohodil Pleskému, kterého Slepíčka stěží zastavil. Za několik minut byla zřetelněji vidět už převaha III. A. Několik útoků a zanedlouho byl stav 1:0, zásluhou Jirky Langrovic“.³⁸ Třetí kapitola se věnuje volejbalovému zápasu a obavám z nadcházejícího školního dne, především z hodiny němčiny. Od čtvrté kapitoly přechází er-formové vyprávění do ich-formy, vypravěč líčí hodinu latiny, jejího profesora Meissnera a spolužáka Baláka, který při zkoušení získal nedostatečnou. Dále se vypravěč věnuje popisu třídního profesora

37 Slepíčkovi říkají kamarádi Koťo, což je, jak vyplývá z přijaté korespondence, Kocourkova přezdívka.

38 Sylva, Rukopisy vlastní, oddíl próza. Následující úryvek je rovněž citován z tohoto zdroje.

Tomeše, jeho zvyklostem při výuce a zkoušení, z něhož si Balák odnesl další čtyřku. Podobně je charakterizován učitel němčiny Vogl. Kocourek cituje také oblíbená rčení kantorů: „Tak byste, Baláku, měl: $a^2 + b^2 + a^2c + ax^2$, to celé v závorce + 3, nebo počkejte. Tento příklad je velice těžký a sotva byste jej vypočítal. Napište si tedy jiný: $3x^2 + a^2bc + abx + xba$, ostatně počkejte, měl byste tento: $a^2x + a^4x + x^4a$. Tak! Co si s tím počnete?“ otázal se, když se konečně rozhodl pro jeden příklad, ač nebylo vůbec vyloučeno, že řekne: „Ostatně... smažte si to!““. Jedna kapitola je věnována změnám ve vedení třídního fotbalového mužstva, další dvě se odehrávají mimo školu: vypravěč se svými kamarády poslouchá v rádiu přímý přenos fotbalového zápasu s Rumunskem a o několik dní později se Švýcarskem. Osmá kapitola popisuje změny ve vedení třídního týmu od primy po tercii. Poslední kapitola s názvem Kam pojedeme na výlet je psána růžovým inkoustem, který se rozpil, a text je nečitelný.

Další prózy jsou obsahem dvou nedatovaných sešitů s nadpisem „Kapitola 1. Škola začala“ a „Kapitola I. Vzhůru do školy!“. První z nich je rozpadlý na dvě části a kvůli rozpitému, vybledlému písmu špatně čitelný, navíc chybí vnitřní část spodního okraje, která byla plísni poškozena natolik, že na několika místech odpadla. Čitelnost se relativně zlepšuje od čtrnácté kapitoly nazvané Rada otce synovi, ale protože je sešit popsán různými psacími potřebami, místy stav textu opět zhoršuje porozumění. Próza je obsahově blízká Sylvě, některá jména postav se dokonce opakují. V jedné z kapitol vystupuje profesor češtiny Jaromír Pospíšil a polemizuje s vypravěčem a jeho kamarádem Vaškem o brakové literatuře.³⁹

Druhý sešit se zachoval v dobrém stavu a lze jej s výjimkou několika úvodních stran přečíst bez nesnází. Také jeho kompozice je formálně propracovanější, na konci lze nalézt obsah a adresy svědků, které dokazují autobiografičnost celé prózy, což ostatně dokládá i autor ve svém doslovu datovaném 29. června 1935 v Horním Brodě: „Vše, co jsem zde vypsál, bylo pravdivé, nic nebylo vylháno. Psal jsem proto, protože mnoho z toho, co jsme prožili v mladých letech, stojí za to, aby to nebylo zapomenuto. To je už ten hlavní důvod, proč jsem byl nucen psát pravdu a jen pravdu. V místech, kde vypravuji, co jsem slyšel sám vypravovat, je vždy upozornění, že za pravdivost látky neručím. Ostatně je takových míst málo, protože jsem vybíral jen věci, o nichž jsem byl přesvědčen, že se mohly sběhnout. Dílko toto hodlám ještě v příštích letech přepracovat. Přijmu proto s díky a rád každou připomínku ku zlepšení. Protože jsou lidé, kteří by mému slovu třeba nevěřili, vypisuji na následující list bydliště hlavních svědků děje v roce 1935“.⁴⁰

39 Srov. dopis Kocourkova učitele Jaromíra Pospíšila z 18. 5. 1961 citovaný v předešlé kapitole.

40 „Kapitola I. Vzhůru do školy!“, Rukopisy vlastní, oddíl próza. Oba následující úryvky jsou rovněž citovány z tohoto zdroje.

Sešit obsahuje 35 pojmenovaných kapitol a obsahově se shoduje s výše zmíněnými prózami z gymnaziálního prostředí. Hlavní postavou těchto příběhů je opět Leo Slepíčka, jeho spolužáci jsou Jirka Langer, Franta Mašek, Sláva Ferkl, Kohout, Balada, Čumpelík ad. Z profesorů se opakuje Tomeš a Vogl, přistupují i nové postavy, jako je například profesorka Lešanovská.

V kapitole nazvané O ní Kocourek poprvé tematizuje zájem chlapců o děvčata, který ve *Sportovních povídkách* rozvinul. V rozhovoru cestou z fotbalového utkání hodnotí kamarádi kvality svých spolužaček. „Když šli domů, rozmlouvali, rozmlouvali, až došla řeč na dívky. ‚Člověče, já nevím, co se Kohoutovi na tej Řezáčovej líbí!‘ lamentoval Jirka. ‚No, tělo má pěkný, to se musí nechat!‘ ‚No jó, ale ten ksicht!‘ ‚To je pravda.‘ ‚A ty vážně chceš mluvit se Sylvou?‘ tázal se Jirka. ‚Samozřejmě.‘ ‚No, hezčí než Řezáčová je, to si můžeš myslet.‘ ‚Dyk já si to taky myslím!‘ ‚Mně se ta Řezáčová nelíbí, já za to nemůžu.‘ ‚Hm, abych ti řek’ pravdu, mně taky ne!‘“ V jiné kapitole s názvem Spolek tří se pak shodnou na založení spolku, který by jim byl v této věci nápomocný. „‚Já bych měl návrh‘ začal Jirka. [...] ‚Abysme [si my] tři udělali takový spolek. Pomáhali bysme si a tak, víte...‘ Slepíčka povstal a obřadně pronesl: ‚Tvůj návrh nám přišel velmi vhod. A čím a v čem bychom sobě medle as pomáhali?‘ ‚No třeba, dybys chodil za nějakou holkou, tak bysme ti pomohli a aby jich nechodilo víc za jednou.‘ vysvětloval Jirka. ‚Ó, ano! Já jsem svolný.‘ ‚Já taky!‘ ‚No, a teď bysme si mohli napsat holky, za kterými budem chodit. Má tu někdo papír a tužku?‘“ Toto téma je dále rozpracováno v kapitolách nazvaných Zrání a Naše děvčata. „Nechci zde vůbec pojednávat nějak učeně o tom, jak se projevuje dospívání. [...] Obecně, po studentsky by se řeklo, že se dospívání projevuje tím, že kluci ‚blbnou‘ za holkama a snaží se s nimi si zahrát wolleyball. Tak to říkají kluci z nižších tříd, kteří ještě nepocítili rozkoše dostat od holky košem. Typickým příkladem naší třídy je Mašek František, jenž v tercii ještě nevěděl o holkách skoro nic a v kvartě se z něho vyklubal nadšený ctitel dívčího světa.“

Mezi dalšími epizodami odehrávajícími se mimo školní třídu figuruje například popis pochodového cvičení s vyučujícím Tomešem či třídní výlety na Kokořín a do Krkonoš. Příběhy ze školního prostředí připomínají novelu Jaroslava Žáka *Študáci a kantoři* (1937), k jejímuž vydání v Československém spisovatelci z roku 1968 napsal Kocourek doslov.⁴¹

Kocourkovy rané prózy se pohybují na pomezí deníku a fikce. Některé mají více verzí, například Spolek tří, z nějž jsme výše citovali, se ve stejném sešitě objevuje dvakrát, mimo hlavní text ještě v podobě konceptu na konci sešitu.

41 „Maje přičiněti závěrečné slovo...“, Rukopisy vlastní, oddíl články, eseje, studie.

Další rukopisný text s titulem *Varia* pochází z roku 1943 a je opět zaznamenán v sešitě, do něhož si Kocourek tentokrát zapisoval příběhy, které mu vyprávěli jeho známí a přátelé: O agilním bratranci, který maloval obrazy, K poměrům v továrnách, Článek ze soudní síně, Dopisy Matovy Šůhovi (jsou opisem původních dopisů), Náhodné setkání s Hrůzou a poznámky o totálním nasazení v Berlíně, založené na dopisech, jež Kocourkovi posílal v průběhu roku 1943 kamarád Sikin.⁴² Kocourkovo převyprávění těchto dopisů je doplněno jeho vlastními postřehy: „Lojza Šebestů a Sikin přijeli téměř současně na dovolenou. Šeba prvně, Sikin po třetí. Lojza je hodně vyhublý. Máš ještě kozy? ptá se Sikyn při pohledu na nějakou starou fotografii, kde je Lojza jenom v plavkách a ukazuje své mohutné býčí tělo – Jo, kam se poděly! směje se Lojza. Vážival přes 90 kg, teď má podle dohady něco málo přes 70, snad 72–73 kg. Byl zvyklý pít denně litr mléka a to na něj působilo nejvíc. Už dva měsíce jsme neviděli brambory, říká o své výživové situaci, brambory tam u nás jsou pochoutkou. To máme pořád totéž: polívku, která nemá vůbec chuť a liší se od sebe jen, že jeden den je zelená a druhý den hnědá, řípu, v tý polívce nic, kdyby tam aspoň byly kroupy nebo hrách jako v kantině pro Němce, to je čistě takový srágory – ty bys to ani nejed! Ráno kafe,* k večeri chleba.

* Jó, dvakrát jsme měli i bílý. To byl pátek. Kluci honem vypláchli konev a znova pro várku!“⁴³

Sikinovy dopisy se v pozůstalosti zachovaly ve dvojlistu nadepsaném Kocourkovou rukou „Materiál k Sikinovým cestám Ve formě deníkového zápisníku“, což nasvědčuje autorovu záměru využít je jako východisko pro vlastní literární práci. Způsob Kocourkova zpracování těchto dopisů i údaje v nich obsažené vydávají svědectví o době, v níž vznikly, a jsou dosud nevytěženým pramenem pro možné zájemce z řad badatelů.

42 Viz osmnáct dopisů nezjištěného Sikina, Korespondence vlastní, přijatá, osoby.

43 *Varia*, Rukopisy vlastní, oddíl deníky, diáře, přípisky.

II. část: Zpracování archivního souboru

Literární archiv Památníku národního písemnictví

CZ630000020

inventář

archivní pomůcka č. 1341
NAD č. 804

Kocourek Vítězslav (1920–1995)

časový rozsah fondu: 1934–1994

Zpracovala:
Kristýna Merthová

Praha 2017

I. Dějiny původce archivního souboru

Preferovaná forma jména: Kocourek Vítězslav

Typ preferované formy jména: úřední jméno

Variantní/paralelní formy jména: Bernard Jiří (pseudonym), Catter Vítězslav (pseudonym), Hlouček Václav (pseudonym), Psohlavec (pseudonym), Šimek Jan (pseudonym), V. K. (zkratka)

Datum narození: 1920-08-03

Místo narození: Praha (Česko)

Datum úmrtí: 1995-12-30

Místo úmrtí: Praha (Česko)

Datace působení původce: (viz data narození a úmrtí)

Stručná charakteristika: prozaik, básník, překladatel, literární historik a kritik, autor knih pro děti a mládež

Životopis:

Vítězslav Kocourek se narodil 3. srpna 1920 v Praze, do svých osmi let však žil s rodinou v Košicích. Neměl žádné sourozence, otec Karel byl důstojníkem proviantní služby, matka Marie v domácnosti. V roce 1928 se rodina přestěhovala do Prahy, nejprve na Královské Vinohrady a po třech letech do Libně, kde Kocourek nastoupil do reálného gymnázia. Zde se dostal do společnosti chlapců s podobnými zájmy; pěstovaly se sporty, kopaná, atletika, basketbal, hrálo se také divadlo. Studenti nastudovali např. Voskovcovu a Werichovu Vest Pocket Revue. Terciáni a kvartáni si vydávali hektografované školní měsíčníky Echo tercie a Obzor. Kocourkovými spolužáky byli mezi jinými Vlastimil Školaudy, Michal Sedloň a Jiří

Hájek. Studenti navštěvovali pražská knihkupectví, a především chodili do antikvariátů. Jejich oblíbenými byli Šolc a Šimáček v Karlíně, Hendrychův antikvariát v Husově ulici, Strakův v pasáži Černá růže nebo Česká expedice ve Spálené ulici. Zajímali se o moderní básnictví, největší spříznění cítili s Nezvalem a byli vášnivými obdivovateli surrealismu. V době středoškolských studií začal Kocourek publikovat v časopisech Mladá kultura (pod pseudonymem Vítězslav Catter a Psohlavec) a Studentský časopis.

Po maturitě v roce 1939 studoval na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a po uzavření vysokých škol pracoval jako sportovní redaktor Národní práce, kde se seznámil s Jaroslavem Seifertem. V průběhu války byl členem ilegálních organizací Národního souručenství a Předvoje. Od čtyřicátých let publikoval pohádky v literární příloze Lidových novin. V roce 1941 se stal úředníkem Českomoravského svazu pro mléko a tuky, aby se vyhnul totálnímu nasazení. Zde poznal svou budoucí manželku, Světluší Anderlovou (1921–1974). Od roku 1942 byl laborantem a sekretářem v kanceláři inženýra Vojtěcha Mareše pro technickou chemii. Po válce se stal členem KSČ a působil v Rudém právu jako kulturní redaktor. V době svého působení zde se stýkal s umělci okruhu Divadla satiry. Podílel se s nimi na třech revuích: Cirkus plechový (1946), Zvláštní vydání (1946) a Ferda-sirky-Zeměkoule (1947). Souběžně studoval češtinu a filozofii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, absolvoval v roce 1950.

V letech 1947–1948 byl vedoucím redaktorem časopisu Lidová kultura, od roku 1948 dramaturgem Československého státního filmu, od roku 1952 redaktorem v oddělení prózy a od roku 1956 šéfredaktorem nakladatelství Československý spisovatel. Řídil zde edice Ilustrované novely (1956–1958), Humor a satira (1957–1958), Žatva (překladová řada, od 1958). Společně s Ladislavem Fikarem a dalšími spolupracovníky prosadili k vydání díla Eduarda Basse, Bohumila Hrabala, Jaromíra Johna, Jiřího Mahena, Jiřího Muchy, Vladimíra Neffa, Karla Poláčka, Jaroslava Seiferta, Fráni Šrámka, Edvarda Valenty, Jiřího Weila a dalších. Z důvodu personálních změn způsobených kampaní proti vydání románu Josefa Škvoreckého Zbabělci byl Kocourek v roce 1959 nucen z nakladatelství odejít. Do roku 1964 působil jako šéfredaktor divadelního a literárního jednatelství DILIA, které mělo vydavatelské oprávnění, a tudíž mohlo vydávat teatrologickou literaturu, pro kterou nebylo v jiných nakladatelských plánech místo. Náklady vydávaných textů byly velmi malé, vznikly jich maximálně desítky, ale byli tak představeni autoři jako Samuel Beckett, Friedrich Dürrenmat nebo Jean-Paul Sartre. Jako neprodejný text určený výlučně pro soukromou informaci divadelních a literárních pracovníků zde byl vydán Mor v Athénách Jiřího Koláře.

V letech 1964–1968 byl Kocourek vedoucím redaktorem a později zástupcem šéfredaktora Státního nakladatelství dětské knihy (Albatros), kde vedl edici Karavana (1966–1968). Roku 1968 se Kocourek vrátil do nakladatelství Československý spisovatel a působil zde nejprve jako šéfredaktor, v letech 1970–1971 jako odpovědný redaktor v oddělení prózy a nakonec jako propagační úředník. Roku 1972 byl z politických důvodů propuštěn a až do odchodu do důchodu v roce 1980 byl korektorem tiskárny Mír. Zároveň psal anonymně nebo pod jmény jiných autorů, nejčastěji Jaroslava Huláka a Doris Grozdanovičové, lektorské posudky.

Kocourkova tvorba je co do různosti žánrů velmi pestrá. Již od studentských let publikoval lyrické i satirické básně, povídky, pohádky a literární kritiky, jako novinář se věnoval také sportu, po válce spolupracoval na revuích Divadla satiry. Sbírká epigramů *Ostré drápky* (1955) navazuje na havlíčkovskou tradici a trefuje se do prospěchářství a vypočítavosti na literární i politické scéně. V souboru *Sportovní povídky* (1961), jejichž děj je situován především do předválečných a válečných let, si autor všímá motivací svých postav a vykresluje psychologické portréty jednotlivých aktérů na pozadí sportovního prostředí. V roce 1963 vyšlo upravené slovenské vydání pod názvem *Si skvelý, Ogimura*.

Od konce padesátých let se Kocourek zaměřil především na dětského čtenáře. Adaptoval světové literární pohádky – *Za pohádkou kolem světa* (1957), *Se zvířátky kolem světa* (1958) –, převyprávěl historický dobrodružný román *Vzpouza na lodi Bounty* (1960) a řadu dalších děl dobrodružné literatury, např. *Poslední Mohykán* J. F. Coopera (1957), *Hrdinný kapitán Korkorán* Alfreda Assolanta (1955) a romány Karla Maye: *Černý mustang* (1968, pod pseudonymem Jiří Bernard), *Duch Llana Estacada* (1959, pod pseudonymem Jiří Bernard), *Old Surehand* (1971, pod pseudonymem Václav Hlouček), *Poklad Inků* (1971, pod pseudonymem Václav Hlouček), *Poklad na Stříbrném jezeře* (1981, pod jménem Jaroslava Huláka, 1991 jako Jiří Bernard), *Syn lovce medvědů* (1958), *Vinnetou 1–3* (1965). Převyprávěl také Homérovu *Illias* (ve spolupráci s Jaroslavem Hulákem, 1993) a *Odyseu* (1981), v polovině osmdesátých let přeložil rozsáhlý román Alexandra Dumase *Salvator* (1986, pod jménem Miroslav Drápal).

V roce 1955 upravil pro rozhlasové vysílání román R. L. Stevensona *Poklad na ostrově* a v roce 1962 jej převedl do podoby divadelní hry. Byla uvedena 20. listopadu 1962 v Divadle Jiřího Wolкера. Jako další rozhlasové hry zpracoval *Zimník Jánosze Kovácse* (1954, podle Bély Illése), *Syna pluku* (1955, podle Valentina Katajeva), *Zápas o svobodu* (1957, podle Chaloupky strýčka Toma Harriet Beecher-Stoweové). V roce 1955 vyšel Kocourkův překlad

knihy A. P. Gajdara Timur a jeho parta (od roku 1973 pod jménem Naděždy Slabihoudové). V roce 1966 vydalo Státní nakladatelství dětské knihy jeho encyklopedii Vesmír, Země, člověk – a my děti. Pro rok 1968 se připravoval dotisk knihy, který měl být částečně přepracován a doplněn, ale po srpnových událostech byla jednání zastavena. Kocourek připravil také knihu Cizí slova (nejen) pro děti, sazba však byla v roce 1971 rozmetána a upraveného a doplněného vydání se kniha dočkala až v roce 2001.

Literárněhistorické práce věnoval Kocourek např. dílu Karla Poláčka a Thomase Manna. Napsal doslovy či předmluvy k dílům českých i světových autorů, např. Eduarda Basse, Karla Čapka, Karla Poláčka, Františka Němce, Edvarda Valenty, Jaroslava Žáka, Heinricha Bölla, Thomase Manna. Věnoval se především německé a angloamerické literatuře. Přispíval do časopisů Dikobraz, Film a doba, Host do domu, Kulturní politika, Lidová kultura, Literární listy, Literární noviny, Národní práce, Plamen, Reportér, Rudé právo, Zlatý máj aj.

Pojilo jej celoživotní přátelství s Josefem Hiršalem, Ladislavem Fikarem a Vlastimilem Školaudym. S Hiršalem se Kocourek poznal v časopise Mladá kultura, kam oba přispívali, a v létě 1938 se poprvé setkali také osobně, když Hiršal Kocourka v Praze navštívil. Ze Studentského časopisu se znal Kocourek s Ladislavem Fikarem, který mu později zajistil místo v Československém spisovateli.

Na konci osmdesátých let začal psát Kocourek vzpomínky, které však nikdy nedokončil. Část těchto pamětí vyšla v roce 1991 na pokračování v Literárních novinách pod názvem Co bylo, bylo.

Vítězslav Kocourek zemřel po dlouhé nemoci 30. prosince 1995 a je pochován na Olšanských hřbitovech.

Další vztahy a události:

Československý spisovatel, nakladatelství; datace vztahu: 1950–1959, 1968–1972; typ vztahu: zaměstnanec – redaktor a šéfredaktor; zdroj informace: Literární archiv Památníku národního písemnictví, fond Kocourek Vítězslav

Státní nakladatelství dětské knihy; datace vztahu: 1964–1968; typ vztahu: zaměstnanec – redaktor a zástupce šéfredaktora; zdroj informace: Literární archiv Památníku národního písemnictví, fond Kocourek Vítězslav

Autor záznamu: Kristýna Merthová

Zdroje informací:

Blažíček, Přemysl: Vítězslav Kocourek. In: *Slovník české literatury po roce 1945* [on-line]. [cit. 28. 7. 2016].

Hiršal, Josef: *Vínek vzpomínek*. Rozmluvy, Praha 1991, s. 53.

Kocourek, Vítězslav: Co bylo, bylo. *Literární noviny* 2, 1991, č. 10–21, 7. 3.–23. 5. 1991, s. 16.

Kocourková, Lucie: *Novinář Vítězslav Kocourek*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Praha 2007.

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny archivního souboru:

Archiválie byly před převzetím do archivu uloženy v domě v Podolské ulici, kde původně Vítězslav Kocourek žil. Fyzický stav některých dokumentů vypovídal o jejich nevhodném uložení, z toho důvodu byly tyto dokumenty restaurovány.

Přímý zdroj akvizice:

Pozůstalost po Vítězslavu Kocourkovi věnoval Literárnímu archivu Památníku národního písemnictví jeho syn Ondřej Kocourek 27. 10. 1997. Jednalo se o osm kartonů, jejichž obsahem byly osobní doklady, korespondence přijatá, odeslaná a cizí, rukopisy vlastní a cizí, soubor tisků a výstřižků a množství osobních fotografií. Významnou součástí této akvizice byly rukopisné juvenilní texty pocházející z poloviny třicátých a čtyřicátých let, které se však dochovaly ve špatném fyzickém stavu. Materiály byly zaevidovány pod přír. č. 122/97. Další karton, obsahující korektury překladu knihy Old Surehand Karla Maye, byl zaregistrován dodatečně pod přír. č. 94/99.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Archivní charakteristika archivního souboru:

Fond je torzovitý, z rané tvorby Vítězslava Kocourka se až na několik výjimek nezachovaly téměř žádné rukopisy. Při pořádání fondu nebylo nutné žádné dokumenty vyřazovat, archiválie byly pouze roztříděny do logických celků. Poškozené materiály byly restaurovány.

Způsob uspořádání: Fond byl uspořádán podle schématu používaného v LA PNP pro osobní fondy:

1. Doklady

1.1 vlastní

1.2 cizí

2. Korespondence vlastní

2.1 přijatá

2.1.1 osoby

2.1.2 korporace

2.2 odeslaná

3. Korespondence cizí

4. Rukopisy vlastní

4.1 poezie

4.2 próza

4.3 články, eseje, studie

4.4 posudky

4.5 projevy

4.6 překlady

4.7 pracovní materiály

4.8 deníky, diáře, přípisky

5. Rukopisy cizí

5.1 poezie

5.2 próza

5.3 drama

5.4 články, eseje, studie

5.5 Jana Štroblová - posudky

5.6 posudky

5.7 překlady

5.8 různé

6. Tisky

6.1 vlastní

6.2 cizí

6.2.1 noviny a časopisy

6.2.2 stranické tisky

6.2.3 různé

7. Výstřižky

7.1 vlastní

7.2 ohlasy

7.2 cizí

8. Fotografie

Pravidla zpracování jednotky popisu:

Fond byl zpracován podle Pokynů pro zpracování archivního materiálu v Literárním archivu PNP (Praha 2013). Tyto pokyny vznikly na základě požadavků vzešlých ze Základních pravidel pro zpracování archiválií (vydal Odbor archivní správy a spisové služby MV, Praha 2013, 2. revidované vydání 2015), která jsou v platnosti od 1. 5. 2013.

Budoucí přírůstky:

Fond je torzovitý a nelze vyloučit možnost dalších přírůstků.

Odkazy na příbuzné dokumenty, archiválie a pomůcky pro vyhledávání: -

Fyzický stav archivního souboru:

Většina fondu se zachovala ve výborném stavu. Výjimku tvoří rukopisné sešity s deníkovými zápisky a juvenilní tvorbou ze třicátých a čtyřicátých let, které byly uloženy na vlhkém místě a v důsledku toho poškozeny vodou a plísní. Tyto materiály byly z důvodu špatného fyzického stavu restaurovány.

IV. Tematický popis archivního souboru

Pozůstalost Vítězslava Kocourka zahrnuje období let 1934–1994.

Dochované osobní doklady představují zlomky pocházející z doby od konce padesátých do devadesátých let. Je zde několik průkazů, delegační list na II. sjezd československých spisovatelů, delegační list ustavujícího sjezdu Svazu českých spisovatelů a v bodech psaný Kocourkův životopis. Cizí doklady jsou zápisy z porad a několik dokumentů úřední povahy.

Oddíl osobní korespondence přijaté tvoří přes dvě desítky odesílatelů, většinou se jedná o jednotlivé dopisy nebo pohlednice. Co do rozsahu tvoří výjimku korespondence Jana Kopeckého a Jana Skácela. Obsahem konvolutu korespondence odeslané Janem Kopeckým je téměř devadesát pohlednic a dopisů, některé spolupodepsané jeho ženou Soňou. Nejrozsáhlejším konvolutem je korespondence Jana Skácela z let 1962–1989, jejímž obsahem je na pět set dopisů, korespondenčních lístků a pohlednic. Jelikož Skácel své dopisy datoval jen zřídka, u šedesáti jednotek se z toho důvodu nepodařilo určit přesnou dobu jejich vzniku. Početnější složku představují také dopisy blíže nezjištěného Sikina ze čtyřicátých let odesílané z pracovního tábora v Berlíně.

V přijaté korespondenci korporací se objevují instituce, v nichž Kocourek působil, jako je Státní nakladatelství dětské knihy, Svaz československých spisovatelů, dále Komunistická strana Československa, Český literární fond a další. V odeslané korespondenci a cizí korespondenci jsou necelé dvě desítky adresátů s ojedinělými dopisy.

Rukopisy vlastní zahrnují všechny oblasti Kocourkova literárního působení. V oddílu poezie je to množství příležitostných satirických básní, z prozaické tvorby povídky, recenze a jiné články publikované v novinách, soubor lektorských posudků a velké konvoluty Kocourkových překladů a adaptací próz Laurie Yorka Erskina a Homéra. Překlady próz Karla Maye jsou zastoupeny v podobě korektur pro nové vydání původních edic Černého mustanga a Old Surehanda. Dále se zachovaly rukopisné zápisy v diářích z konce šedesátých let, které však dle obsahu pocházejí z počátku let devadesátých, pracovní materiály a různé torzovité poznámky. Zvláště cenné jsou Kocourkovy rukopisy z poloviny třicátých a čtyřicátých let, které byly z důvodu špatného fyzického stavu restaurovány. Jedná se o juvenilní prózy, básně a poznámky.

V rukopisech cizích tvoří ucelený konvolut lektorské posudky Jany Štroblové. Dále jsou v Kocourkově fondu tři básně Vlastimila Školaudyho, dvě prózy neznámého autora, drama

Jana Kopeckého Síň obou pravd, překlady Manželství pana Mississippi Friedricha Dürrenmatta od Hany Beránkové a Strudlodvorské schody neboli Melzer a hlubina let Franze Carla Heimita von Doderera od Kamily Jiroudkové. Cizí lektorské posudky se týkají projektů, v nichž se Kocourek angažoval. Jedná se především o encyklopedii Vesmír, Země, člověk – a my děti, na níž se Kocourek podílel společně s Jiřím Rathouským, a časopis pro mládež Raketa.

Tisky dochované v pozůstalosti Vítězslava Kocourka vypovídají o jeho zájmu o společenské a kulturní dění – např. jednotlivá čísla novin týkající se II. sjezdu českých spisovatelů nebo srpnových událostí roku 1968. Více ročníky je zastoupen Tvar či Literární noviny. Cenný je ročník časopisu Řád s Kocourkovou prózou Kasfikis.

Výstřižky sestávají jednak z Kocourkových otištěných textů a ohlasů na jeho dílo (Vzpoura na lodi Bounty, Sportovní povídky), jednak ze článků týkajících se vědy, techniky a sportu.

Oddíl fotografie zachycuje Vítězslava Kocourka na kulturních akcích, jichž se zúčastnil v souvislosti se svým působením v Československém spisovateli a Státním nakladatelství dětské knihy. Jedná se většinou o momentky, na nichž je Kocourek zachycen se svými kolegy a přáteli.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Zpracovatel jednotky popisu: Kristýna Merthová

Datum popisu: 2016–2017

Prameny a literatura: viz Zdroje informací

Seznam použitých zkratk:

aj. – a jiné

bm – běžný metr

cca – cirka, přibližně

č. – číslo

ČS – Československý spisovatel

EJ – evidenční jednotka

ev. jed. – evidenční jednotka

fsn – fotografie na papírové podložce

ll – list, listy

kar – karton

ks – kus, kusy

KSČ – Komunistická strana Československa

KMČ – Klub mladých čtenářů

MV – Ministerstvo vnitra

NAD – Národní archivní dědictví

např. – například

ob. – obálka, obálky

PNP – Památník národního písemnictví

poř. č. – pořadové číslo

přír. č. – přírůstkové číslo

rkp – rukopis

roč. – ročník

s. – strana, strany

s. d. – sine dato (bez data)

SNDK – Státní nakladatelství dětské knihy

ukl. č. – ukládací číslo

=> – v korespondenci označuje vztah odesílatel (pisatel) => adresát

Název archivní pomůcky:	Kocourek Vítězslav (1920–1995)
Časové rozmezí archivní pomůcky:	1934–1994
Počet evidenčních jednotek zpřístupněných archivní pomůckou:	118 (65 rkp, 13 kar, 40 fsn)
Počet jednotek popisu, které lze na základě archivní pomůcky zpřístupnit:	394
Rozsah archivní pomůckou zpřístupněných archiválií:	1,3 bm
Stav archivní pomůckou zpřístupněných archiválií ke dni:	20. 2. 2017
Zpracovatel archivního souboru:	Kristýna Merthová
Archivní pomůcku sestavil:	Kristýna Merthová
Počet stran archivní pomůcky:	49 s.
Archivní pomůcku schválil:	Tomáš Pavlíček

VI. Soupis archivního souboru

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
CZ630000020/804				1
Název archivního souboru: Kocourek Vítězslav (1920–1995)				
EJ (počet a druh):				
65 rkp				
13 kar				
40 fsn				
Jazyk: běloruština, čeština, francouzština, němčina, polština				
1				2
Doklady				
1/1				3
vlastní				
1/1//1				
čestné prohlášení o práci vykonané mimo pracovní dobu, 1 ks (1 ll)	1960/1995	1 kar	k1	4
1/1//2				
členská legitimace Obce spisovatelů, 1 ks (1 ll)	1990	kar	k1	5
1/1//3				
delegační list na II. sjezd československých spisovatelů, 1 ks (2 ll)	1956	kar	k1	6
1/1//4				
delegační lístek ustavujícího sjezdu Svazu českých spisovatelů, 1 ks (1 ll)	1969	kar	k1	7
1/1//5				
průkaz Československého svazu protifašistických bojovníků, 1 ks (1 ll)	1988	kar	k1	8
1/1//6				
průkaz Klubu čtenářů Státního nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1952/1960 1 ks (1 ll)		kar	k1	9
1/1//7				
životopis Vítězslava Kocourka, 1 ks (1 ll)	1972/1995	kar	k1	10
1/2				11
cizí				
1/2//1				
Československá ústřední kontrolní komise opis průběžného protokolu o mimořádné prověrce, 1 ks (9 ll)	1967	kar	k1	12
1/2//2				
Komise pro hodnocení ediční činnosti v oblasti beletrie, dětské literatury a výtvarného umění zápis z 1. porady za rok 1957, 1 ks (1 ll) na horním okraji rukopisné přípisový tužkou	1957	kar	k1	13
1/2//3				
Komunistická strana Československa, obvodní výbor návrh jednacího řádu, 1 ks (3 ll)	1948/1989	kar	k1	14

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
1/2//4 Obvodní prokuratura pro Prahu 5 zpráva o postihu osob pro trestné činy podle I. hlavy zvláštní části trestního zákona v letech 1960-1967, 1 ks (5 ll)	1967/1995	kar	k1	15
1/2//5 Společnost přátel knihy pro mládež zápis z porady revizní komise z roku 1971, 1 ks (1 ll) opis zápisu o revizi činnosti za rok 1970, 1 ks (5 ll) 2 ks (6 ll)	1970-1971	kar	k1	16
1/2//6 Svaz českých spisovatelů statut ostravského střediska, 1 ks (1 ll)	1969/1990	kar	k1	17
1/2//7 zpráva Alexeje Pludka o převzetí rukopisu časopisu Raketa, 1 ks (1 ll)	1966	kar	k1	18
2				19
Korespondence vlastní				
2/1				20
přijatá				
2/1/1				21
osoby				
2/1/1//1 Bednár Alfonz 1 ks	1957	kar	k1	22
2/1/1//2 Coqueret ... (?) 1 ks	1950/1995	kar	k1	23
2/1/1//3 Čumpelík Miroslav 1 ks	1961	kar	k1	24
2/1/1//4 Dvorský Ladislav 1 ks	1968	kar	k1	25
2/1/1//5 Fiala Vlastimil 1 ks	1961	kar	k1	26
2/1/1//6 Hanuš Miroslav 2 ks	1961-1970	kar	k1	27
2/1/1//7 Hendrych Zdeněk 1 ks	1961	kar	k1	28
2/1/1//8 Kalousek Jiří 1 ks	1978	kar	k1	29
2/1/1//9 Kloboučník Jan 1 ks	1966	kar	k1	30

Obsah		Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
2/1/1//10					
Kopecký Jan	53 ks	1975-1992	kar	k1	31
2/1/1//11					
Kopecký Jan	37 ks	1982-1992	kar	k1	32
	příloha: k dopisu z 25. 3. 1991, pohlednice s fotografií Josefa Hiršala a nezjištěného, 1 ll				
2/1/1//12					
Kožík František	1 ks	1976	kar	k1	33
2/1/1//13					
nezjištěný	1 ks	1961	kar	k1	34
2/1/1//14					
nezjištěný Jeník	1 ks	1961	kar	k1	35
2/1/1//15					
nezjištěný Sikin	19 ks	1943	kar	k1	36
	příloha: k dopisu z 12. 3. 1943, výstřížek s fotografií muže a popiskem "Tomáš Perout - Miloslav Chlum", 1 ks přípojen: 1 dopis z 15. 2. 1943, nezjištěný Š. => Kocourek Vítězslav dvojlist nadepsaný "Materiál k Sikinovým cestám Ve formě deníkového zápisníku", 2 ll				
2/1/1//16					
Páral Vladimír	1 ks	1950/1995	kar	k1	37
2/1/1//17					
Pospíšil Jar.	1 ks	1961	kar	k1	38
2/1/1//18					
Rathouský Jiří	1 ks	1950/1995	kar	k1	39
2/1/1//19					
Řezáčová Ema	1 ks	1976	kar	k1	40
2/1/1//20					
Skácel Jan	80 ks	1962-1979	1 kar	k2	41
	přílohy: k dopisu z 5. 1. 1977, Jan Skácel: Hřbitov vinařů, báseň, tisk, 1 ks (1 ll) k dopisu ze 13. 1. 1977, Jan Skácel: Hřbitov vinařů, báseň, tisk, 1 ks (1 ll)				

Obsah		Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
2/1/1/21					
Skácel Jan	224 ks	1980-1985	kar	k2	42
přílohy:					
k dopisu z 24. 6. 1980, pohlednice s portrétem malíře Uvarova Skítalce, 1 ll					
k dopisu z 21. 10. 1980, Jan Skácel: "A dej mi, Bože, pokoru...", báseň, strojopis, 1 ll					
k dopisu z roku 1980, Jaroslav Seifert: Pocta Vladimíru Holanovi, báseň, 2 exempláře strojopisu, 4 ll					
k dopisu ze 13. 4. 1981, kondolenční poděkování rodiny Ranných, 1 ks					
k dopisu ze 4. 1. 1982, Ivan Skála: Fidele, báseň, tisk, 1 ks (1 ll)					
k dopisu z 21. 12. 1985, fotografie Jana Trefulky s textem p. f. 1986, 1 ks					
2/1/1/22					
Skácel Jan	128 ks	1986-1989	1 kar	k3	43
přílohy:					
k dopisu z 24. 11. 1986, Miroslav Florian: Reykjavík, báseň, tisk, 1 ks (1 ll)					
k dopisu ze 30. 11. 1986, výstřižek ve tvaru chodidla, 1 ks					
k dopisu z roku 1986, kopie novinového článku Vienne 1880-1938 z Le Monde, 3 ll					
2/1/1/23					
Skácel Jan	60 ks	1950/1989	kar	k3	44
přílohy:					
k dopisu s. d., Jan Skácel: "Stále jsou naši mrtví s námi..." báseň, strojopis, 1 ll					
k dopisu s. d., program Českého spolku pro komorní hudbu v Praze ze 4. 10. 1943, tisk, 1 ks (1 ll)					
2/1/1/24					
Skála Ivan	10 ks	1943	kar	k3	45
připojen: notový zápis, rukopis, 1 ll					
2/1/1/25					
Šeda Ladislav	1 ks	1967	kar	k3	46
dopis adresován do redakce Státního nakladatelství dětské knihy - Praha					
2/1/1/26					
Šimůnek Antonín	1 ks	1961	kar	k3	47
2/1/2					48
korporace					
2/1/2/1					
Československé ústředí knižní kultury - Praha	1 ks	1965	kar	k3	49
2/1/2/2					
Československý spisovatel, nakladatelství - Praha	1 ks	1970	kar	k3	50
2/1/2/3					
Český literární fond - Praha	1 ks	1970	kar	k3	51

Obsah		Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
2/1/2//4					
Kancelář presidenta republiky - Praha	1 ks	1964	kar	k3	52
2/1/2//5					
Komunistická strana Československa, obvodní výbor - Praha	1 ks	1970	kar	k3	53
připojen: rukopisný koncept výpovědi Vítězslava Kocourka o odbojové činnosti k pohovoru k výměně členských legitimací KSČ v roce 1970, 2 ll					
2/1/2//6					
Komunistická strana Československa, základní organizace při Svazu československých spisovatelů - Praha	1 ks	1964	kar	k3	54
2/1/2//7					
Ministerstvo spotřebního průmyslu, náměstek - Praha	1 ks	1959	kar	k3	55
2/1/2//8					
Národní knihovna - Praha	1 ks	1963	kar	k3	56
podepsán Jaroslav Kunc					
2/1/2//9					
Plamen, redakce - Praha	1 ks	1959/1969	kar	k3	57
podepsán Jiří Hájek					
2/1/2//10					
Státní nakladatelství dětské knihy - Praha	2 ks	1963-1966	kar	k3	58
2/1/2//11					
Svaz československých spisovatelů - Praha	2 ks	1955-1964	kar	k3	59
2/1/2//12					
Umělecká soutěž, sekretariát - Praha	1 ks	1965	kar	k3	60
podepsána Marie Majerová					
2/1/2//13					
Výstřižková služba - Praha	1 ks	1961	kar	k3	61
2/2					62
odeslaná					
2/2//1					
=> Bártl Stanislav	1 ks	1967	kar	k3	63
2/2//2					
=> nezjištěný	1 ks	1962	kar	k3	64
2/2//3					
=> nezjištěný	1 ks	1971	kar	k3	65
2/2//4					
=> Stejskal Václav	1 ks	1968	kar	k3	66
2/2//5					
=> Vejdělek Čestmír	1 ks	1968	kar	k3	67
2/2//6					
=> Výstřižková služba - Praha	1 ks	1961	kar	k3	68

Obsah			Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
3						69
Korespondence cizí						
3//1	Hájek Jindřich => Československý spisovatel, nakladatelství - Praha	1 ks	1961	kar	k3	70
3//2	Krejča ... => nezjištěný Láďa	1 ks	1950/1995	kar	k3	71
3//3	Nasza ksiegarnia, nakladatelství - Varšava => nezjištěná Věra	1 ks	1967	kar	k3	72
3//4	nezjištěný => Státní nakladatelství dětské knihy - Praha	1 ks	1967	kar	k3	73
3//5	Pavelka J. => Státní nakladatelství dětské knihy - Praha	1 ks	1967	kar	k3	74
3//6	Petráň Josef => Státní nakladatelství dětské knihy - Praha	1 ks	1967	kar	k3	75
4						76
Rukopisy vlastní						
4/1						77
poezie						
4/1//1	Ach, tak!, "Pravím vám, tvůrci...", Our era, Semper eadem básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll		1945/1960	1 rkp	k4	78
4/1//2	Bez obav báseň strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll		1945/1960	1 rkp	k4	79
4/1//3	Cesty, Stanovte z daných veličin nejnepříznivější možnost! básně strojopis, 1 ll		1961/1970	1 rkp	k4	80
4/1//4	"Co nejvíc závidím..." rukopisné náčrtý nezjištěných básní rukopis, 3 ll		1940/1970	1 kar	k4	81
4/1//5	Čtyři divadelní povzdechy báseň strojopis, 1 ll		1945/1960	1 rkp	k4	82

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/1//6 "Jaká to zbabělost!", "Teď po odstupu...", Historia magistra vitae básně strojopis, 1 ll	1945/1960	1 rkp	k4	83
4/1//7 Jako za vašich let, pane Lessingu!, Dobrá rada drahá, Bračí setba, Hegeliánský básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll	1945/1960	1 rkp	k4	84
4/1//8 Kněžna Libuše básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll	1935/1960	1 rkp	k4	85
4/1//9 Nápisy na manžety ("I tenkrát, když...") básně strojopis, 1 ll	1945/1960	1 rkp	k4	86
4/1//10 Nápisy na manžety ("Nejdokonalejší dialektika v jeho...") básně strojopis, 1 ll	1950/1970	1 rkp	k4	87
4/1//11 Nápisy na manžety ("Bojovat proti zbytkům..."), "Těším se, těším..." básně strojopis, 1 ll	1955/1970	1 rkp	k4	88
4/1//12 Nápisy na plakáty básně strojopis, 2 ll	1955/1970	1 rkp	k4	89
4/1//13 Nejskromnější otázka, Balada z roku 1960 a ještě několik, Hold, Nad textem s podtextem básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll	1960	1 rkp	k4	90
4/1//14 Patero odpovědí na otázku: A co říkáte raketovému průzkumu vesmíru? básně strojopis s rukopisnými úpravami, 2 ll	1960/1970	1 rkp	k4	91
4/1//15 Pedagogická poema básně strojopis, 1 ll	1950/1965	1 rkp	k4	92
4/1//16 Po četbě Bovarky, Bez obav básně strojopis, 1 ll	1950/1970	1 rkp	k4	93

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/1//17 Pocta Einsteinovi, Vážná věc básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll	1920/1995	1 rkp	k4	94
4/1//18 Poetes maudits, ... ach, kdo mi odpoví?, Immunita zaručena básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll	1950/1960	1 rkp	k4	95
4/1//19 Povzdech těžařský, Povzdech světoběžnický, Povzdech starobojovnický básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll	1950/1960	1 rkp	k4	96
4/1//20 Pozdravy do dálky báseň strojopis, 1 ll dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován	1941	1 rkp	k4	97
4/1//21 "Pravím vám, tvůrci...", "Vyrovnat se s...", "Teď po odstupu..." básně strojopis, 1 ll	1955/1970	1 rkp	k4	98
4/1//22 Při čtení Lessinga, "Vyzývá mne kdekdo, abych napsal..." básně rukopis, 1 ll	1945/1960	1 rkp	k4	99
4/1//23 Příslovník ("Co se doma uvaří...") báseň strojopis s rukopisnými úpravami, 2 ll	1955/1970	1 rkp	k4	100
4/1//24 Příslovník ("Řeč se mluví...") báseň strojopis s rukopisnými poznámkami, 1 ll	1955/1970	1 rkp	k4	101
4/1//25 Strašný sen českého satirika, Při pohledu na končetiny s[ličné] sekretářky, Vyřešeno!, "Přijdu na návštěvu..." básně strojopis s rukopisnými úpravami, 1 ll list je roztržen na dvě části	1955/1970	1 rkp	k4	102
4/1//26 Strojvůdčí monolog, Dva pozdravy na Moravu básně strojopis, 1 ll	1957/1960	1 rkp	k4	103

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/1//27 "Svatá Markyta, hodila srp do žita...", "Kde není oka, není studu...", "Strážný nad strážným, a oba kradou..." básně strojopis, 1 ll	1950/1970	1 rkp	k4	104
4/1//28 Symetrála a mrtvý šerif. Dle K. J. Erbeny složila III. C R. G. Libeň a další básně rukopis, 11 ll dokument byl pro špatný fyzický stav restaurován popsaných 11 ll, celkem 14 ll	1934-1938	1 rkp	k4	105
4/1//29 Útěk, "Už dávno vyprchaly...", Michal Angelo, Tvary, Podzim, "Ó sasanky ó pijáci...", Jaro, Hlad, "Hleď brzy užříš více...", "Na bledé tváře žen...", "Dítě má také sen...", "Jako ta malá vířenka...", "Do milénčinných zad...", "Vrcholky bílých hor..." konvolut básní strojopis s rukopisnými úpravami, 7 ll	1935/1945	1 rkp	k4	106
4/1//30 V půl osmé, Zatřáslí stromem a vítr shodil cukrovou panenku, Slepice přestávají kdákat, Poslední stránka cestopisu, Nekonečná pohyblivá jehla, Přece někdo, Krajina kterou bych chtěl abyste také viděli, "Dnes odpoledne, když koše panáčkující v rozích...", Očima ranní polévky, Dárky, které způsobují, že země začíná modrat napětím, Politováníhodná vesnice básně strojopis, 11 ll dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován	1930/1950	1 rkp	k4	107
4/1//31 Veliký Precizátor se zlobí báseň strojopis, 1 ll	1950/1970	1 rkp	k4	108
4/1//32 Vidina nesmiřitelného koordinátora báseň strojopis, 1 ll	1950/1970	1 rkp	k4	109
4/1//33 Záhada báseň tisk s rukopisnými úpravami, 1 ll	1955/1995	1 rkp	k4	110
4/2				111
próza				
4/2//1 "Ach, kde že jsou..." vzpomínková próza strojopis s rukopisnými úpravami, 8 ll	1960/1995	1 rkp	k4	112

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/2//2 Bidlo próza strojopis, dva exempláře, 14 ll	1960/1963	1 rkp	k4	113
4/2//3 "Dramatické jaro 1938 bylo..." vzpomínkové prózy, fragment strojopis s rukopisnými úpravami, 38 ll, rukopis, 5 ll	1935/1970	kar	k4	114
4/2//4 Jižní vítr próza strojopis, 3 ll	1920/1995	1 rkp	k4	115
4/2//5 "Kapitola 1. Škola začala" próza rukopis, sešit, 1 kus (61 ll) dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován sešit rozpadlý na dvě části, popsána pouze první (61 ll), druhá nepopsána (16 ll)	1930/1950	1 rkp	k4	116
4/2//6 "Kapitola I. Vzhůru do školy!" próza rukopis, sešit, 1 kus (69 ll) dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován do sešitu vložen 1 ll s domácím cvičením z matematiky	1930/1950	1 rkp	k4	117
4/2//7 "Kdysi dávno, na..." próza strojopis s rukopisnými úpravami, 2 ll	1955/1965	1 rkp	k4	118
4/2//8 Míla Novák próza rukopis, sešit, 1 kus (9 ll) dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován z celkového počtu 35 ll popsáno 9 ll	1930/1950	1 rkp	k4	119
4/2//9 Myšlenky pana Coubertina ("Často jsem při...") próza strojopis s rukopisnými úpravami, 4 ll	1940/1960	1 rkp	k4	120
4/2//10 Myšlenky pana Coubertina ("Vždycky mi byly...") próza strojopis, 4 ll	1940/1960	1 rkp	k4	121
4/2//11 "Návštěva divadla není..." próza strojopis, 4 ll	1955/1980	1 rkp	k4	122

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/2//12 Obtíže s psychou próza strojopis, 5 ll	1955/1970	1 rkp	k4	123
4/2//13 Odpoledne s encyklopedií próza strojopis, 2 ll	1960/1995	1 rkp	k4	124
4/2//14 Odjezd v 16,40 próza strojopis, 8 ll	1955/1980	1 rkp	k4	125
4/2//15 Povaha plná reflexů próza strojopis s rukopisnými úpravami, 4 ll	1955/1980	1 rkp	k4	126
4/2//16 Překvapení roundupu próza rukopis, 32 ll patrně koncept románu, text psán do blokového sešitu	1935/1995	1 rkp	k4	127
4/2//17 Psychologický moment próza, fragment strojopis, 8 ll	1955/1970	kar	k4	128
4/2//18 "Rozevřel jsem doširoka..." próza, fragment rukopis, 1 ll	1935/1995	kar	k4	129
4/2//19 Spodní proudy próza strojopis s rukopisnými úpravami, 2 ll	1935/1970	1 rkp	k4	130
4/2//20 "Starý Kozák čas od času..." próza rukopis, sešit, 1 kus (32 ll) + 2 vložené ll dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován	1930/1950	1 rkp	k4	131
4/2//21 Sylva próza rukopis, sešit, 1 kus (14 ll), nepopsáno 20 ll dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován	1934-1935	1 rkp	k4	132

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/2//22 Šest kol do konce ligy próza strojopis, 5 ll	1955/1970	1 rkp	k4	133
4/2//23 Šot s panem Marvanem próza strojopis, 4 ll	1955/1970	1 rkp	k4	134
4/2//24 "Tatínek nesměl o ničem..." próza strojopis s rukopisnými úpravami, 19 ll	1955/1961	1 rkp	k4	135
4/2//25 U nás próza strojopis s rukopisnými úpravami, 3 ll rukopis, 1 ll	1955/1980	1 rkp	k4	136
4/2//26 Vzpomínka na slavného brankáře Kalibu - jak chytal v pout'ové brance próza strojopis, 3 ll na horním okraji přípisek "Napsal Jindř. Hájek VII-D[nečitelné]", souvisí s dopisem Hájek Jindřich => Československý spisovatel, nakladatelství - Praha z 21. 3. 1961 (poř. č. 70)	1940/1961	1 rkp	k4	137
4/3				138
články, eseje, studie				
4/3//1 4+1 recenze knih Johna Steinbecka, Davida Storeye, Endre Fejese, Džuničira Tanizakiho a Jeana Cayrola strojopis, 12 ll	1965	1 kar	k5	139
4/3//2 Aktiva a pasiva článek o filmových novinkách strojopis s rukopisnými úpravami, 2 ll	1939	kar	k5	140
4/3//3 "Ať anketa, kterou..." příspěvek do ankety o literární kritice pro časopis Plamen strojopis, 4 ll příloha: Kocourek Vítězslav => nezjištění, průvodní dopis k eseji z 10. 8. 1964, 1 ll	1964	kar	k5	141
4/3//4 Bertold Brecht článek strojopis s rukopisnými poznámkami, 3 ll	1978	kar	k5	142

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/3//5 Čtyři západoněmečtí recenze knih H. W. Richtera, Wernera Bergengruena, Siegfrieda Lenze, Thomase Valentina strojopis, 6 ll	1966	kar	k5	143
4/3//6 doubrava-středa: k diskusi o moderním umění opis strojopisu, 4 ll dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován	1940/1955	kar	k5	144
4/3//7 "Dvě gymnastky, jedna..." recenze knihy Františka Kožíka Akrobatická řada strojopis, 1 ll	1966	kar	k5	145
4/3//8 "Eduard Hončík se..." recenze Hončíkovy knihy Spanilá jízda strojopis, 2 ll	1965	kar	k5	146
4/3//9 Esse est percipi esej o metafyzice strojopis, 3 ll	1950/1995	kar	k5	147
4/3//10 Homér, Odysseia, Odysseus ve světle staletí doslov k Homérově Ílias strojopis s rukopisnými úpravami, 5 ll	1980/1989	kar	k5	148
4/3//11 Karel Poláček, proměny a hodnoty studie strojopis, 20 ll	1967	kar	k5	149
4/3//12 Kdo na jejich místo esej o současné americké literatuře strojopis, 3 ll	1960/1970	kar	k5	150
4/3//13 Klec (prozat. název) článek strojopis, 1 ll	1955/1995	kar	k5	151
4/3//14 "Maje přičiniti závěrečné slovo..." doslov ke knize Jaroslava Žáka Študáci a kantoři strojopis, 4 ll	1968	kar	k5	152
4/3//15 Manifest kritika článek o knize Karla Poláčka Hráči strojopis s rukopisnými úpravami, 4 ll	1965	kar	k5	153

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/3//16 "Měl bych prý..." článek o sborníku O divadle strojopis, 4 ll	1986/1995	kar	k5	154
4/3//17 "Na Miloši Macourkovi..." recenze Macourkovy knihy Žirafa nebo tulipán strojopis, 3 ll	1964	kar	k5	155
4/3//18 "Na zšeřelém jevišťátku..." esej o hrách Františka Němce strojopis, 3 ll	1968/1975	kar	k5	156
4/3//19 "Náhoda - nebo snad..." recenze knih Deset polských novel, Zlatá liška (Jerzy Andrzejewski), Trampolína (Marek Nowakowski), Znamení na skle (Andrzej Kijowski) strojopis, 7 ll	1967	kar	k5	157
4/3//20 Několik poznámek o dobové kritice, stavu lyriků a autorově stesku článek kopie strojopisu s rukopisnými úpravami ve dvou exemplářích, 16 ll	1992	kar	k5	158
4/3//21 "Od dob Neklidné hranice..." recenze prózy Miloslava Fábery Šest dnů a nocí sedm strojopis, 2 ll	1967/1995	kar	k5	159
4/3//22 Od Prousta ke Camusovi recenze knihy André Mauroise strojopis, 2 ll	1965	kar	k5	160
4/3//23 Osm drobných recenze knihy Josefa Kadlece Den, který nebyl strojopis, 1 ll	1965	kar	k5	161
4/3//24 Pětkrát o světě a člověku našeho věku recenze překladů próz Budda Schulberga, Friedricha Dürrenmatta, Pára Lagerkvista, Johna Steinbecka strojopis, 11 ll	1964	kar	k5	162
4/3//25 Po Keynesovi jini článek o díle Johna M. Keynesa strojopis, 3 ll	1963	kar	k5	163
4/3//26 "Prozaický debut Aleny Vrbové..." recenze knihy Aleny Vrbové Drsné povídky strojopis, 2 ll	1964	kar	k5	164

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/3//27 "Prózou Patřím k vám..." recenze knihy Juraje Špitzera Patřím k vám strojopis, 3 ll	1964	kar	k5	165
4/3//28 "První Ottův román..." esej o dílech Wolfganga Otta, Herberta Eisenreicha, Alfreda Andersche, Maxe Frische a Waltera Jense strojopis, 9 ll	1967/1995	kar	k5	166
4/3//29 Před válkou i po ní esej o tématu války v literatuře strojopis, 6 ll	1966/1970	kar	k5	167
4/3//30 Sedm ramen hněvu recenze knihy Josefa Škvoreckého Sedmiramenný svícen strojopis, 3 ll	1964	kar	k5	168
4/3//31 Svět našich válek (náčrt k dalším úvahám o válečné literatuře) esej strojopis, 10 ll	1964	kar	k5	169
4/3//32 "Říkává se, že..." doslov ke knize Karla Čapka Zahradníkův rok strojopis, 7 ll	1960/1965	kar	k5	170
4/3//33 T. T. nekrolog Tristana Tzary strojopis, 2 ll	1963	kar	k5	171
4/3//34 Tiskařský šotek omluva za tiskové chyby v článku Tři noví Američané strojopis, dva exempláře, 2 ll	1959	kar	k5	172
4/3//35 Tři noví Američané esej o Williamu Styronovi, Trumanu Capotovi a Johnu Updikovi strojopis, 8 ll	1959	kar	k5	173
4/3//36 Tříkrát Graham Greene recenze knih Revolver na prodej, Ministerstvo strachu a Vědomí skutečnosti Grahama Greena strojopis, 6 ll	1965	kar	k5	174

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/3//37 "Už dlouhou dobu..." recenze českých překladů románů Miroslava Krleži, Bena Župančiče a Tadeusze Brezy strojopis, 6 ll	1964	kar	k5	175
4/3//38 Vice druhů osamění recenze knih Tennessee Williamse, Richarda Yatese a Saula Bellowa strojopis, 7 ll	1966	kar	k5	176
4/3//39 Z dvojího pohledu recenze knihy H. W. Richtera Linus Fleck aneb ztráta důstojnosti a H. E. Nossacka Zánik strojopis, 2 ll	1966	kar	k5	177
4/3//40 "Zdá se mi, že příležitost..." esej o literatuře pro děti strojopis s rukopisnými úpravami, 8 ll	1950/1989	kar	k5	178
4/3//41 Zlaté české ruce fejeton strojopis, 3 ll	1950/1980	kar	k5	179
4/4				180
posudky				
4/4//1 Alexandr Koenigsmark: Cesta sekčního šéfa k moři lektorský posudek prózy strojopis s rukopisnými poznámkami, 4 ll posudek je nepodepsaný	1977	kar	k5	181
4/4//2 Alžběta Šerberová: Železný motýl lektorský posudek prózy strojopis s rukopisnými poznámkami, 3 ll posudek je nepodepsaný	1974	kar	k5	182
4/4//3 Antonín Kovář: Případ Durman lektorský posudek prózy strojopis, 3 ll posudek je nepodepsaný	1976	kar	k5	183
4/4//4 Bedřich Karen: Herec Radan lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1974	kar	k5	184

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/4//5 Brian Glanville: The Director's Wife lektorský posudek knihy strojopis, 6 ll	1963/1970	kar	k5	185
4/4//6 Carlos Rasch: Krakentang lektorský posudek prózy strojopis, 5 ll posudek je nepodepsaný	1972/1995	kar	k5	186
4/4//7 Carlos Rasch: Magma am Himmel lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1973	kar	k5	187
4/4//8 Eva Řezníčková: Bosá vévodkyně lektorský posudek prózy strojopis, 3 ll posudek je nepodepsaný	1977	kar	k5	188
4/4//9 Filip Jánský: Vyšší moc lektorský posudek knihy strojopis, 5 ll	1972	kar	k5	189
4/4//10 František Neuzil: Raněné pole lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1970/1981	kar	k5	190
4/4//11 Helena Němcová: Štafle lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1977	kar	k5	191
4/4//12 Jan Wenig: Než to zapomenu lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1978	kar	k5	192
4/4//13 Jar. Dewetter: Proč je zebra pruhovaná lektorský posudek knihy strojopis, 2 ll	1964	kar	k5	193

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/4//14 Jaroslav Podroužek: Starožitník přichází lektorský posudek prózy strojopis, 3 ll posudek je nepodepsaný	1974	kar	k5	194
4/4//15 Jindřich Zogata: Střední slunce lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1983	kar	k5	195
4/4//16 Jiří Weiss: Martha und ich lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll příloha: Kocourkův posudek českého překladu Weissovy povídky Marta a já ze 7. 12. 1992, 2 ll	1992	kar	k5	196
4/4//17 Josef Hais-Týnecký: Janovické vojny. Obraz z první poloviny 16. věku lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1980	kar	k5	197
4/4//18 Karel Poláček: Hráči lektorský posudek prózy strojopis s rukopisnými úpravami, 3 ll	1965	kar	k5	198
4/4//19 Karl May: Winnetou. Reiseerzählung lektorský posudek knihy strojopis, 2 ll	1956/1970	kar	k5	199
4/4//20 Míla Paša: Proč se stavěly hrady? posudek knihy strojopis, 3 ll	1966	kar	k5	200
4/4//21 Milan Cais: Michal a ti druzí lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1974	kar	k5	201
4/4//22 Miloš Švácha: Hvězdy a meč. Valdštejnův vzestup lektorský posudek prózy strojopis, 3 ll posudek je nepodepsaný	1986	kar	k5	202

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/4//23 Mojmír Drvota: Solitér, Triptych, Dostala se Rena Petřů do nebe? lektorský posudek próz strojopis, 4 ll	1993	kar	k5	203
4/4//24 Oldřich Dudek: Růžový mužiček a Tarzan lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1979	kar	k5	204
4/4//25 Oldřich Kosek: Případ Adler lektorský posudek prózy strojopis, 3 ll posudek je nepodepsaný	1979	kar	k5	205
4/4//26 Oldřich Kosek: Případ záhadných sebevražd lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1983	kar	k5	206
4/4//27 Pavel Kraus: Nesetřvalý stav lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1983	kar	k5	207
4/4//28 Pavel Kraus: Tak zbytečně zemřít... lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1978	kar	k5	208
4/4//29 Radko Tobičík: Zítra zapikají Emily lektorský posudek prózy strojopis, 3 ll posudek je nepodepsaný	1986	kar	k5	209
4/4//30 "Takže v optice jeho..." fragment posudku nezjištěné prózy L. Ježka strojopis, 2 ll chybí první strana, posudek je nepodepsaný	1984	kar	k5	210
4/4//31 "Vážení soudruzi, k Vaší žádosti..." kádrový posudek na Víta Dvořáka strojopis, 1 ll	1962	kar	k5	211

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/4//32 Věra Sládková: Rozvody lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1976	kar	k5	212
4/4//33 Vojtěch Kantor: Herecký dostavník lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1973	kar	k5	213
4/4//34 Volker Braun: Das ungezwungene Leben Kasts lektorský posudek knihy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1973	kar	k5	214
4/4//35 Werner Steinberg: Ein Mann namens Nottrodt lektorský posudek prózy strojopis, 4 ll posudek je nepodepsaný	1973	kar	k5	215
4/4//36 Zdeněk Svěrák: Proč malíři nestačí plnovous lektorský posudek prózy strojopis, 2 ll	1963	kar	k5	216
4/5				217
projevy				
4/5//1 "Milí přátelé, sportovci..." projev strojopis s rukopisnými úpravami, 4 ll rukopis, 5 ll	1960/1995	1 kar	k6	218
4/5//2 "Sešli jsme se dnes..." nekrolog Jiřího Würtherla strojopis s rukopisnými úpravami, 4 ll	1988	kar	k6	219
4/5//3 "Soudružky a soudruzi, čas našeho zasedání..." projev strojopis s rukopisnými úpravami, 5 ll	1960/1970	kar	k6	220
4/5//4 "Soudružky a soudruzi, film ani zdaleka..." projev strojopis, 8 ll	1966/1970	kar	k6	221

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/6				222
překlady				
4/6//1 Erskine Laurie York: Dobrodružství jízdního policisty překlad prózy z angličtiny strojopis, 271 ll Vítězslav Kocourek přeložil pod pseudonymem Jiří Bernard	1940/1995	1 rkp	k6	223
4/6//2 Homér: [Homérova Ílias] próza, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis s rukopisnými úpravami, 306 ll strojopis datován 10. 8. 1989	1989	1 rkp	k6	224
4/6//3 Homér: Homérova Ílias próza, fragment, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis, 233 ll strojopis obsahuje text od kapitoly Ífigenie v Aulidě po kapitolu Rozloučení s Hektorem	1980/1989	kar	k6	225
4/6//4 Homér: Homérova Ílias próza, fragment, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis s rukopisnými úpravami, 223 ll příloha: kopie titulního listu Homérovy Ílias, 1 ll, "Když A. porazil...", koncept prózy, rukopis, 1 ll	1989	kar	k6	226
4/6//5 Homér: "Já, který píšu tyto řádky..." próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis s rukopisnými úpravami, 13 ll příloha: rukopis, 1 ll strojopis datován 7. 10. 1989	1989	kar	k6	227
4/6//6 Homér: Lodě na Aulidě próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek rukopis, 20 ll	1980/1989	kar	k6	228
4/6//7 Homér: Pád Tróje aneb Dozpěv po Homérovi próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis s rukopisnými úpravami, 10 ll	1980/1989	kar	k6	229
4/6//8 Homér: Počátek veliké války aneb Předehra k Homérovi próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis s rukopisnými úpravami, 27 ll příloha: obsah Homérovy Ílias, 2 ll	1980/1989	kar	k6	230

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/6//9 Homér: Počátek veliké války aneb Předehra k Homérovi próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis s rukopisnými úpravami, 39 ll příloha: titulní list, 1 ll	1980/1989	kar	k6	231
4/6//10 Homér: "... sídlo krále Priama..." próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis, 1 ll	1980/1989	1 kar	k7	232
4/6//11 Homér: Tryzna próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis, 45 ll	1980/1989	kar	k7	233
4/6//12 Homér: Vstup próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis, 19 ll	1980/1989	kar	k7	234
4/6//13 Homér: Zteč próza, fragment Homérovy Ílias, převyprávěl Vítězslav Kocourek strojopis, 50 ll	1980/1989	kar	k7	235
4/6//14 May Karel: Černý mustang. Volně vypráví Vítězslav Kocourek překlad prózy z němčiny tisk s korekturami, 199 ll příloha: "Prosím sazbu kompres! Jan Hejda", 1 ll, "Další dobrodružství Vinnetoua a Old Shatterhanda!", 1 ll, tirážní list, 1 ll	1990	kar	k7	236
4/6//15 May Karel: Old Surehand, 1. díl překlad prózy z němčiny, fragment tisk s korekturami, 174 ll s. 141-179, 186-321, tiráž	1992	kar	k7	237
4/6//16 May Karel: Old Surehand, 2. díl překlad prózy z němčiny tisk s korekturami, 359 ll	1993	1 kar	k8	238
4/7				239
pracovní materiály				
4/7//1 "487 Sackville Street, Toronto..." program dovolené rukopisné poznámky, 6 ll, kopie rukopisných poznámek ve dvou exemplářích, 12 ll	1960/1995	kar	k8	240

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/7//2				
"Fr. [nečitelné] - má 3% daň" blok s rukopisnými poznámkami a kresbami, 7 ll	1969/1995	kar	k8	241
4/7//3				
Malý přehled mých životních kalamiť podklady k próze strojopis s rukopisnými poznámkami, 7 ll, rukopis, 2 ll	1960/1995	kar	k8	242
4/7//4				
"Na přání vedoucího..." zdůvodnění koncepce kapitoly v encyklopedii Vesmír, Země, člověk - a my děti rukopis, 2 ll	1966/1970	kar	k8	243
4/7//5				
[nečitelný incipit] sešit s rukopisnými poznámkami, fragment, 10 ll	1935/1995	kar	k8	244
4/7//6				
Les règles du ferble návod, pravidla karetní hry rukopis, 2 ll	1935/1995	kar	k8	245
4/7//7				
"... schůze zahr. komise..." rukopisné poznámky kresba, autoportrét Vítězslava Kocourka karikatury citát z básně Poštovní holub Jaroslava Seiferta a citát A. P. Čechova rukopis, 8 ll jedinotlivé listy různé povahy	1950/1989	kar	k8	246
4/7//8				
Vesmír, Země, člověk - a my děti, pracovní materiály k encyklopedii rukopis 1 ll, strojopis 22 ll, kopie, 2 ll příloha: errata, 1 ll, 1 ob., strojopisné poznámky, 5 ll	1950/1966	kar	k8	247
4/8				248
deníky, diáře, přípisky				
4/8//1				
kalendář z roku 1939 s poznámkami rukopis, 31 ll	1939/1940	1 kar	k9	249
4/8//2				
"Varia" sešit s poznámkami rukopis, 50 ll dokument byl z důvodu špatného fyzického stavu restaurován cca 3 listy byly ze sešitu vytrženy z celkových 64 ll popsáno 50 ll	1943	kar	k9	250

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
4/8//3 "13. 5. 73 Hrabal po operaci" zápisník s deníkovými zápisky z roku 1973 rukopis, 23 ll	1973	kar	k9	251
4/8//4 poznámkový zápisník psaný do diáře z roku 1964, poznámky mladšího data rukopis, 202 ll	1990/1995	kar	k9	252
4/8//5 poznámkový zápisník psaný do diáře z roku 1969, poznámky mladšího data, červenobílé desky rukopis, 156 ll	1990/1995	kar	k9	253
4/8//6 poznámkový zápisník psaný do diáře z roku 1969, poznámky mladšího data, modré desky rukopis, 206 ll	1990/1995	kar	k9	254
4/8//7 poznámkový zápisník psaný do diáře z roku 1969, poznámky mladšího data, hnědé desky rukopis, 205 ll	1990/1995	kar	k9	255
4/8//8 Literární noviny s rukopisnými přípisky 22. 8. 1959, roč. VIII, č. 34, 1 ks 27. 7. 1963, roč. XII, č. 30, 1 ks v čísle z 27. 7. 1963 otištěna povídka Vítězslava Kocourka Bidlo, s. 6	1959-1963	kar	k9	256
4/8//9 Sport Revue s rukopisnými přípisky říjen 1961, 1 ks	1961	kar	k9	257
4/8//10 Rudé právo s rukopisnými přípisky 21. 8. 1968, roč. 48, č. 231, 1 ks	1968	kar	k9	258
4/8//11 Týdeník Rozhlas s rukopisnými přípisky 7.-13. 6. 1993, 1 ks	1993	kar	k9	259
5				260
Rukopisy cizí				
5/1				261
poezie				
5/1//1 Školaudy Vlastimil: Krásné utrpení báseň strojopis, 2 ll	1950/1995	1 rkp	k10	262

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
5/1//2 Školaudy Vlastimil: Všechno je hlasem báseň strojopis, 1 ll věnování: "Vít'ovi Vlastík Školaudy, L. P. 1969"	1969	1 rkp	k10	263
5/1//3 Školaudy Vlastimil: Z hercových vzpomínek báseň strojopis, 11 ll věnování: "Vít'ovi srdečně Vlastík Školaudy, září 1975"	1975	1 rkp	k10	264
5/2				265
próza				
5/2//1 nezjištěný: "MAAR... MAAR... křikne..." próza strojopis, 582 ll	1950/1995	1 rkp	k10	266
5/2//2 nezjištěný: "Stalo se 20. listopadu..." próza rukopis, 2 ll	1962/1995	1 rkp	k10	267
5/3				268
drama				
5/3//1 Kopecký Jan: Síň obou pravd drama kopie strojopisu, 58 ll	1965-1984	1 rkp	k10	269
5/4				270
články, eseje, studie				
5/4//1 Husserl Edmund: Krise evropského lidství a filosofie (přednáška z roku 1935) opis překladu studie strojopis, 11 ll poslední list na rubu popsán rukopisnými poznámkami	1935/1995	1 kar	k10	271

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
5/4//2 Karvelis Ugnė: Romanopisec vždy závidí buď boxerovi nebo revolucionáři opis rozhovoru s Milanem Kunderou strojopis, 5 ll	1976/1995	kar	k10	272
5/4//3 nezjištěný: Každému jeho díl odpovědnosti rozhovor s Josefem Grohmanem, ředitelem Československého ústředí knižní kultury strojopis, 6 ll	1967/1968	kar	k10	273
5/4//4 nezjištěný: Návrh na resoluci II. sjezdu československých spisovatelů strojopis s rukopisnými úpravami, 7 ll	1956	kar	k10	274
5/4//5 nezjištěný: Světлана Allilujevová v USA opis článku strojopis, 3 ll	1967	kar	k10	275
5/4//6 nezjištěný A. G.: Za plnění Moskevských dohod článek strojopis, 5 ll	1968/1969	kar	k10	276
5/4//7 nezjištěný Heřman: Bez vykřičníku článek strojopis, 3 ll	1966/1968	kar	k10	277
5/4//8 Sartre Jean-Paul: Úryvek ze studie Otázky metody uveřejněné v září 1957 v Temps Modernes opis překladu studie strojopis, 4 ll	1957/1995	kar	k10	278
5/4//9 Solženicyn Alexandr Isajevič: Dopis IV. sjezdu Svazu sovětských spisovatelů (místo diskuzního příspěvku) opis dopisu strojopis, 5 ll příloha: dodatek vysvětlující okolnosti, 1 ll	1967	kar	k10	279

5/5

280

Jana Štroblová - posudky

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
5/5//1 Hermína Franková lektorský posudek knihy bez názvu strojopis, 3 ll	1978	kar	k10	281
5/5//2 Chroust: Dětské verše lektorský posudek knihy strojopis, 2 ll	1977	kar	k10	282
5/5//3 Jan Čáka: Sedmero putování lektorský posudek knihy strojopis, 6 ll	1977	kar	k10	283
5/5//4 Jaroslav Bařinka: Deset pohádek a pověstí z Valašska lektorský posudek knihy strojopis, 2 ll	1977	kar	k10	284
5/5//5 Jaroslav Boček: Čtyři kluci z Vranýho lektorský posudek knihy strojopis, 3 ll	1977	kar	k10	285
5/5//6 Jiří V. Svoboda: Veršované hádanky lektorský posudek knihy strojopis, 3 ll	1977	kar	k10	286
5/5//7 Michal Černík: Narodil se koláček lektorský posudek knihy strojopis, 1 ll	1978	kar	k10	287
5/5//8 Oldřich Syrovátka: Takový velký svět lektorský posudek knihy strojopis, 2 ll	1977	kar	k10	288
5/5//9 Olga Hejná: Pan Vejce v krásném tvrďáku lektorský posudek knihy strojopis, 3 ll	1977	kar	k10	289
5/5//10 Peter Ševkovič: Kamarátka pre nás dvoch lektorský posudek knihy strojopis, 3 ll	1977	kar	k10	290
5/5//11 Radovan Šimeček: Bylo jich osm lektorský posudek knihy strojopis, 4 ll	1970/1995	kar	k10	291

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
5/5//12 Vlastislav Křivohlavý: Ostrov lajdáků lektorský posudek knihy strojopis, 4 ll	1977	kar	k10	292
5/6				293
posudky				
5/6//1 Branald Adolf: Vzpoura na Bounty posudek prózy Vítězslava Kocourka strojopis, 7 ll příloha: Branald Adolf => Kocourek Vítězslav, 1 dopis ze 4. 11. 1959, 1 ll	1959	1 kar	k11	294
5/6//2 Čutka Jiří: Raketa 2 posudek 2. čísla časopisu Raketa strojopis, 2 ll	1966	kar	k11	295
5/6//3 Franěk Bohumil (?): "Především je nutno..." posudek encyklopedie Vesmír, Země, člověk - a my děti Vítězslava Kocourka strojopis, 6 ll příloha: Karel Bartošek => Československé ústředí knižní kultury - Praha, 1 dopis z 29. 12. 1966, 2 ll	1967	kar	k11	296
5/6//4 Houba Karel: Lektorský posudek posudek na vydání próz Karla Maye Das Vermächtniss des Inka, Der Sohn des Bärenjägers, Der Geist des Llano estacado, Der Kaperkapitän strojopis, 4 ll	1950/1980	kar	k11	297
5/6//5 Hyhlík František: "Máme-li posuzovat, zda..." posudek 2. čísla časopisu Raketa strojopis, 2 ll	1966	kar	k11	298
5/6//6 nezjištěný: Otázka vydávání magazínu Raketa ve Státním nakladatelství dětské knihy posudek na časopis Raketa strojopis, 4 ll	1966	kar	k11	299
5/6//7 nezjištěný dg: Lektorský posudek posudek prózy F. E. Šamana Dělník Závada strojopis, 7 ll	1973/1995	kar	k11	300

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
5/6//8 Novotný J.: Lektorský posudek posudek encyklopedie Vesmír, Země, člověk - a my děti Vítězslava Kocourka strojopis, 3 ll	1966	kar	k11	301
5/6//9 Petříček Miroslav: Raketa č. 2 posudek 2. čísla časopisu Raketa strojopis, 2 ll	1966	kar	k11	302
5/6//10 Stejskal Václav: Stanovisko k publikaci Kocourek: Vesmír, Země, člověk - a my děti posudek strojopis, 2 ll	1967	kar	k11	303
5/6//11 Svoboda Vladimír (?): Návrh na mimořádná opatření k reedici publikace Vesmír, Země, člověk - a my děti posudek strojopis, 3 ll	1968	kar	k11	304
5/6//12 Svoboda Vladimír: Výsledné řešení úpravy publikace Kocourek - Rathouský: Vesmír posudek strojopis, 2 ll	1967	kar	k11	305
5/7				306
překlady				
5/7//1 Hana Beránková: Dürrenmatt Friedrich: Manželství pana Mississippi. Komédie o 2 dílech překlad dramatu z němčiny strojopis, 76 ll	1952/1995	1 rkp	k11	307
5/7//2 Kamila Jiroudková: Heimito von Doderer Franz Carl: Strudlodvorské schody neboli Melzer a hlubina let překlad prózy z němčiny strojopis, 777 ll	1951/1995	1 rkp	k11	308
5/8				309
různé				

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
5/8//1 nezjištěný: "Aby mohlo být bezpečně dosaženo..." zpráva o směrnících při psaní sportovních článků strojopis, 2 ll	1940/1960	kar	k11	310
5/8//2 nezjištěný: Fromm: Haben oder Sein výpisky z knihy Ericha Fromma strojopis, 16 ll	1976/1995	kar	k11	311
5/8//3 nezjištěný: Poznámky z vystoupení s. Jakeše, předsedy Ústřední kontrolní a revizní komise Ústředního výboru Komunistické strany Československa na obvodovém aktivu v Pečkách dne 10. 10. 1968 strojopis, 9 ll	1968	kar	k11	312
5/8//4 nezjištěný: soupis vydané a připravované literatury ve Státním nakladatelství dětské knihy strojopis, 4 ll	1960/1966	kar	k11	313
5/8//5 Svoboda Vladimír: Vysvětlivky pro orgán rezortní kontroly ministerstva kultury a informací strojopis, 3 ll	1967	kar	k11	314
5/8//6 Rekord Franty Nekolného v amatérském ringu, Rekordní listina Franty Nekolného v profi-ringu seznam zápasů strojopis, 2 ll	1934/1995	kar	k11	315
5/8//7 Vesmír, Země, člověk - a my děti, materiály k encyklopedii Vítězslava Kocourka 1) Porada o reedici encyklopedie ABC, strojopis, 3 ll 2) Výpis z lektorských posudků k publikaci Vesmír, Země, člověk - a my děti, strojopis, 1 ll 3) Scénář ilustrací k nové verzi vydání pro Klub mladých čtenářů, strojopis, 2 ll 4) seznam témat, strojopis, 1 ll 5) Encyklopedie ABC, strojopis, 5 ll 6) "K připravovanému druhému, opravenému vydání...", strojopis, 2 ll	1965/1970	kar	k11	316
6				317
Tisky				
6/1				318
vlastní				

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
6/1/1 Kocourek Vítězslav: Co bylo, bylo. Pozdní místopis starého (mladého) knihomila Literární noviny, roč. II, č. 11, 7. 3. 1991, s. 16, 1 ks	1991	1 kar	k12	319
6/1/2 Kocourek Vítězslav: Kasfikis Řád, roč. IX, č. 6, 1943, s. 280-284, 1 ks	1943	kar	k12	320
6/1/3 Kocourek Vítězslav: Několik poznámek o dobové kritice, stavu lyriků a autorově stesku Tvar, č. 26, 25. 6. 1992, s. 8, 3 ks	1992	kar	k12	321
6/2				322
cizí				
6/2/1				323
noviny a časopisy				
6/2/1/1 Film & doba červenec 1969, roč. XV, 1 ks	1969	kar	k12	324
6/2/1/2 Hlas revoluce 12. 5. 1984, č. 19; 20. 2. 1988, č. 7, 2 ks	1984-1988	kar	k12	325
6/2/1/3 Kmen 30. 3. 1989, č. 13; 6. 4. 1989, č. 14; 20. 4. 1989, č. 16; 9. 11. 1989, č. 45; 15. 2. 1990, č. 7, 5 ks	1989-1990	kar	k12	326
6/2/1/4 Kulturní tvorba 9. 5. 1963, roč. 1, č. 19, 1 ks	1963	kar	k12	327
6/2/1/5 Kultúrny život 26. 4. 1956, roč. XI, č. 16b; 29. 4. 1956, roč. XI, č. 17; 10. 5. 1968, roč. XXIII, č. 19; 17. 5. 1968, roč. XXIII, č. 20; 24. 5. 1968, roč. XXIII, č. 21, 5 ks	1956-1968	kar	k12	328
6/2/1/6 Lidové noviny 4. 9. 1990, roč. III, č. 154; 7. 3. 1991, roč. IV, č. 56; 27. 12. 1991, roč. IV, č. 56, 3 ks příloha: k číslu z 27. 12. 1991, Literární noviny, 1 ks	1990-1991	kar	k12	329
6/2/1/7 Litaratura i mastactva 16. 11. 1962, č. 92, 1 ks	1962	kar	k12	330
6/2/1/8 Literární listy 30. 5. 1968, roč. XVII, č. 14, 1 ks	1968	kar	k12	331

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
6/2/1/9				
Literární noviny 28. 4. 1956, roč. V, č. 18; 29. 4. 1956, roč. V, č. 19; 7. 3. 1959, roč. VIII, č. 10; 14. 3. 1959, roč. VIII, č. 11; 8. 8. 1959, roč. III, č. 32; 12. 7. 1990, roč. I, č. 15; 19. 7. 1990, roč. I, č. 16; 4. 10. 1990, roč. I, č. 27; 10. 1. 1991, roč. II, č. 2; 24. 1. 1991, roč. II, č. 4; 19. 12. 1991, roč. II, č. 51; 8. 7. 1993, roč. IV, č. 27; 22. 7. 1993, roč. IV, č. 29; 29. 7. 1993, roč. IV, č. 30; 5. 8. 1993, roč. IV, č. 31, 15 ks	1956-1993	kar	k12	332
6/2/1/10				
Magazín aktualit a zajímavostí socialistické vesnice listopad 1966, roč. 7, č. 11, 1 ks	1966	kar	k12	333
6/2/1/11				
Mladá fronta neúplné číslo z 19. 11. 1966, 1 ks (2 ll)	1966	kar	k12	334
6/2/1/12				
Nové knihy 24. 2. 1971, č. 9, 1 ks	1971	kar	k12	335
6/2/1/13				
Práce 26. 5. 1968, roč. XXIV, č. 144, 1 ks	1968	kar	k12	336
6/2/1/14				
Rudé právo 27. 4. 1956, roč. 36, č. 117; 12. 3. 1963, roč. 43, č. 71; 3. 4. 1963, roč. 43, č. 93; 27. 10. 1988, roč. 69, č. 254; 28. 10. 1988, roč. 69, č. 255; 24. 2. 1989, roč. 69, č. 47; 17. 3. 1989, roč. 69, č. 65; 18. 7. 1992, roč. 2, č. 167; 24. 7. 1993, roč. 3, č. 169, 9 ks příloha: k číslu z 28. 10. 1988, Haló sobota, 1 ks	1956-1993	kar	k12	337
6/2/1/15				
Sjezdové zpravodajství 23., 24., 25., 26., 27., 29. dubna 1956, 6 ks	1956	1 kar	k13	338
6/2/1/16				
Sport Revue květen 1962, 1 ks	1961-1962	kar	k13	339
6/2/1/17				
Student 29. 5. 1968, roč. IV, 1 ks	1968	kar	k13	340
6/2/1/18				
Tribuna 20. 8. 1969, roč. 1, č. 32, 1 ks	1969	kar	k13	341
6/2/1/19				
Tvar 22. 3. 1990, č. 3; 24. 5. 1990, č. 12; 22. 11. 1990, č. 38; 17. 10. 1991, č. 42; 26. 11. 1992, č. 48; 18. 2. 1993, č. 7; 19. 5. 1994, č. 10, 7 ks	1990-1994	kar	k13	342
6/2/1/20				
Věda a život březen 1967, č. 3, 1 ks	1967	kar	k13	343

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
6/2/2				344
stranické tisky				
6/2/2/1 Akční program Komunistické strany Československa tisk, 1 ks	1968	kar	k13	345
6/2/2/2 Dopis bratislavským komunistům tisk, 1 ks	1968	kar	k13	346
6/2/2/3 Dopis Ústředního výboru Komunistické strany Československa k mimořádnému XIV. sjezdu strany tisk, 1 ks	1968	kar	k13	347
6/2/2/4 Iniciativní příspěvek městského výboru Komunistické strany Československa v Praze k současné politice strany tisk, 1 ks	1968	kar	k13	348
6/2/2/5 Městská konference Komunistické strany Československa v Praze: Seznam kandidátů pro volbu nových orgánů městského výboru a kontrolní a revizní komise tisk, 1 ks	1968	kar	k13	349
6/2/2/6 Návrh "Prohlášení městské konference Komunistické strany Československa v Praze ke svolání mimořádného sjezdu strany" tisk, 1 ks	1968	kar	k13	350
6/2/2/7 O průběhu jednání říjnového, prosincového a lednového zasedání ústředního výboru Komunistické strany Československa tisk, 1 ks	1968	kar	k13	351
6/2/2/8 Plenární zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Československa 29. května - 1. června 1968 tisk, 1 ks	1968	kar	k13	352
6/2/2/9 Poučení z krizového vývoje ve straně a společnosti po XIII. sjezdu Komunistické strany Československa, příloha Rudého práva v lednu 1971 tisk, 1 ks	1971	kar	k13	353
6/2/2/10 Prohlášení delegátů obvodní organizace KSČ Praha 9 a vysokoškolského výboru Komunistické strany Československa ke svolání mimořádného sjezdu Komunistické strany Československa tisk, 1 ks	1968	kar	k13	354
6/2/3				355
různé				

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
6/2/3//1 Formánek Miloslav: Kritický duch Karla Kosíka příloha k Tvorbě č. 10, 1971, 1 ks	1971	kar	k13	356
6/2/3//2 Hausman Jaroslav, Kuba Adolf: Historie automobilu fragment knihy, s. 41-44, 73-100, 1 ks (16 ll)	1968	kar	k13	357
6/2/3//3 letáky 1) celostátní soutěž řidičů v jízdě bez nehod a bez dopravních přestupků, 1 ks (1 ll) 2) orientační mapa pro náletové zprávy, 1 ks (1 ll) 3) Typo, 1 ks (1 ll)	1945/1995	kar	k13	358
6/2/3//4 nevyplněné žádosti o vydání výjezdni doložky, 3 ks (3 ll)	1950/1995	kar	k13	359
6/2/3//5 pozvánka na ustavující sjezd Svazu českých spisovatelů, 1 ks (2 ll)	1969	kar	k13	360
6/2/3//6 reklamní tisk o Osvobozeném divadle, 1 ks	1946/1948	kar	k13	361
6/2/3//7 úřední list s hlavičkou Ing. Dr. Vojtěch Mareš, 1 ks na listu razítko "Ing. Dr. Vojtěch Mareš, úředně opráv. civil. inženýr pro techn. chemii, Praha XIX, Sušická ulice č. 31"	1942/1945	kar	k13	362
6/2/3//8 Vítězslav Nezval, brožura Československý spisovatel, s. d., 1 ks	1974/1992	kar	k13	363
7				364
Výstřižky				
7/1				365
vlastní				
7/1//1 Kocourek Vítězslav: Co bylo, bylo. Pozdní místopis starého (mladého) knihomila Literární noviny, č. 10, 7. 3. 1991, 1 ks (1 ll)	1991	kar	k13	366
7/1//2 Kocourek Vítězslav: Několik poznámek o dobové kritice, stavu lyriků a autorově stesku kopie článku, Tvar, č. 26, 1992, s. 8-9, 1 ks (2 ll)	1992	kar	k13	367
7/1//3 otištěné články Vítězslava Kocourka Literární noviny, Kultura, 17 ks (22 ll)	1961-1964	kar	k13	368

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
7/1//4 otištěná poezie a satira Vítězslava Kocourka Dikobraz, Literární noviny, Červený květ, 10 ks (10 ll)	1960-1961	kar	k13	369
7/2				370
ohlasy				
7/2//1 ohlasy díla Vítězslava Kocourka a další zmínky o něm Divadlo, Lidová demokracie, Tvorba, Mladá fronta, výstřižky, 15 ks (16 ll)	1961-1968	kar	k13	371
7/2//2 Poklad na ostrově v dramatinaci Vítězslava Kocourka, recenze hry Mladá fronta, Lidová demokracie, Práce, výstřižky, 4 ks (4 ll)	1962	kar	k13	372
7/2//3 Sportovní povídky Vítězslava Kocourka, recenze knihy Lidové noviny, Tvorba, Nové knihy, Rudé právo, Gottwaldovský kovák, Československý rozhlas a televize Praha, Štart, Plamen, Host do domu, Práce, Česká kniha, Kultura výstřižky, 17 ks (20 ll), 1 ob.	1961	kar	k13	373
7/3				374
cizí				
7/3//1 články z novin různých autorů, 9 ks (9 ll)	1940/1945	kar	k13	375
7/3//2 články z novin Práce, Kulturní tvorba, Stadion, Košíková - odbíjená, Věda a technika mládeži, výstřižky, 32 ks (44 ll)	1960/1970	kar	k13	376
7/3//3 Hiršal Josef: Tři sedmdesátníci Lidové noviny, 4. 9. 1990, s. 6, 1 ks příloha: kopie článku Josefa Hiršala Tři sedmdesátníci, 7 ks	1990	kar	k13	377
8				378
Fotografie				
8//1 momentka: Vítězslav Kocourek a další černobílý pozitiv, autor fotografií Straka Bohumil, 2 ks na rubu fotografie popisek "II. sjezd čs. spisovatelů 1956" na rubu fotografií razítko "Fotoreportér Boh. Straka, Praha XVI, U Malvazinky 6, Tel. 460-70"	1956	2 fsn	k13	379
8//2 momentka: nezjištěný dr. Novák, Vítězslav Kocourek a nezjištěný Pospíšil černobílý pozitiv, 1 ks na rubu fotografie popisek "Sjezd KMČ 1966, Dr. Novák, přednosta kanceláře presidenta republiky (vlevo), malíř Pospíšil"	1966	1 fsn	k13	380

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
8//3				
portrét	1966	5 fsn	k13	381
černobílý pozitiv, 2 ks				
momentka: Vítězslav Kocourek, Daisy Mrázková				
černobílý pozitiv, 1 ks				
momentka: Vítězslav Kocourek a další				
černobílý pozitiv, 1 ks				
momentka: Vítězslav Kocourek a další				
černobílý pozitiv, 1 ks				
na rubu portrétních fotografií popisek "Prosinec 1966"				
na rubu fotografie popisek "S Daisy Mrázkovou při udělení cen SNDK 1966 - prosinec"				
na rubu fotografie popisek "Udělení Ceny St. Nakladatel. Dětské Knihy Prosinec 1966"				
na rubu fotografie popisek "Prosinec 66 tisková konference SNDK"				
8//4				
momentka: Vítězslav Kocourek a další	1967	2 fsn	k13	382
černobílý pozitiv, 2 ks				
na rubu fotografie popisek "60 let Bohumila Říhy oslava"				
na rubu fotografie popisek "60 let Bohumila Říhy oslava v SNDK"				
8//5				
momentka: Vítězslav Kocourek a další	1968	3 fsn	k13	383
černobílý pozitiv, 1 ks				
momentka: Vítězslav Kocourek, Adolf Hoffmeister a další				
černobílý pozitiv, 1 ks				
momentka: Vítězslav Kocourek a další				
černobílý pozitiv, 1 ks				
na rubu fotografie popisek "Jaro 1968 Sjezd KMČ na Hradě"				
na rubu fotografie popisek "Zima 1968 Výstava Intertyp [nečitelné] Hoffmeister a předseda Intertyp"				
na rubu fotografie popisek "Zima 1968 Výstava Intertyp"				
8//6				
momentka: Vratislav Effenberger, Miroslav (?) Drápal, Jan Nedvěď, Jiří Svetozar Kupka, Vítězslav Kocourek, Otto Růžička, Milan Jungmann	1968	4 fsn	k13	384
černobílý pozitiv, 1 ks				
momentka: Petr Kabeš, Jiří Svetozar Kupka, Vítězslav Kocourek, Otto Růžička, Milan Jungmann, Jan Skácel				
černobílý pozitiv, 1 ks				
momentky: Jiří Svetozar Kupka, Vítězslav Kocourek, Otto Růžička a další				
černobílý pozitiv, 2 ks				
na rubu fotografie popisek "Zleva? Vr. Effenberger, Drápal, Jan Nedvěď, J. S. Kupka, V. Kocourek, O. Růžička, Jungmann"				
na rubu fotografie popisek "Kabeš Petr, J. S. Kupka, Kocourek, Otto Růžička, M. Jungmann, Jan Skácel; Tisková konference ČS Podzim 1968"				
na rubu fotografie popisek "1968 - podzim, Tisková Konference Čs. spisovatele"				

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
8//7				
momentka: Vítězslav Kocourek, Jaroslav Seifert, Václav Vilém Štech a další černobílý pozitiv, autor fotografie Šára Jan, 1 ks momentka: Vítězslav Kocourek, Jaroslav Seifert a nezjištěný černobílý pozitiv, autor fotografií Šára Jan, 2 ks momentka: Zdeněk Seydl, Norbert Frýd černobílý pozitiv, autor fotografie Šára Jan, 1 ks na rubu fotografie popisek "Pan profesor Štech zdraví Jaroslava Seiferta při udílení cen Čs. spisovatele 1968" na rubu fotografie popisek "Zdenek Seydl (sedí) a Nora Frýd 1969" na rubu fotografií razítko "Fotografoval Jan Šára, Praha 1, Maltézské nám 10"	1968-1969	4 fsn	k13	385
8//8				
momentka: Jaroslav Seifert, Vítězslav Kocourek, Jaroslav Janů a další černobílý pozitiv, autor fotografie Nikodým Josef, 1 ks momentka: Jiří Brabec, Vítězslav Kocourek, Norbert Frýd, Bohuslav Březovský černobílý pozitiv, autor fotografie Nikodým Josef, 1 ks momentka: Zdeněk Seydl, Jan Řezáč, Zdeněk Štolba, Oldřich Hlavsa, Miroslav Váša černobílý pozitiv, autor fotografie Nikodým Josef, 1 ks na rubu fotografie popisek "Udílení cen Čs. spisovatele 69 za rok 68, Mluví dr. Jar. Janů" na rubu fotografie popisek "S Jiřím Brabcem, v pozadí Norbert Frýd, Bonek Březovský" na rubu fotografie popisek "U stolu zleva Zd. Seydl, Jan Řezáč, Zd. Štolba, O. Hlavsa, zády? Mir. Váša" na rubu fotografií razítko "Foto J. Nikodým, Věžeňská 5, Praha 1, telefon 650 56"	1969	3 fsn	k13	386
8//9				
momentka: Vítězslav Kocourek, Karel Nový a nezjištěný černobílý pozitiv, 1 ks na rubu fotografie popisek "Na pohřbu Františka Hrubína na Vyšehradě, [nečitelně], Karel Nový"	1971	1 fsn	k13	387
8//10				
momentka: Jan Skácel a Jaroslav Seifert černobílý pozitiv, autor fotografie Rakovec Oldřich, 1 ks na rubu fotografie popisek "1971" a razítko "Fotografie Oldřich Rakovec"	1971	1 fsn	k13	388
8//11				
momentka: Vítězslav Kocourek, Karel Ptáčník a Bohuslav Březovský černobílý pozitiv, 1 ks na rubu fotografie popisek "Léto 1974, S Karlem Ptáčníkem (uprostřed) a Bonkem Březovským na Racku u Benešova, Dal mi Bonek 15. 2. 1976"	1974	1 fsn	k13	389

Obsah	Datace	Ev.jed.	Ukl.č.	Poř.č.
8//12				
portrét	1950/1995	9 fsn	k13	390
černobílý pozitiv, 3 ks				
momentky: Vítězslav Kocourek a další				
černobílý pozitiv, 6 ks				
na rubu portrétní fotografie popisek "ZN [nečitelné] (pro pondělník)				
10,3 10. 3 [nečitelné] ZN [nečitelné]"				
8//13				
momentka: Vítězslav Kocourek a další	1950/1995	1 fsn	k13	391
černobílý pozitiv, autor fotografie Komunálne služby mesta Bratislavy, 1 ks				
na rubu fotografie razítko "Komunálne služby mesta Bratislavy"				
8//14				
momentka: Vítězslav Kocourek a další	1950/1995	1 fsn	k13	392
černobílý pozitiv, autor fotografie Mařík A., 1 ks				
na rubu fotografie razítko "A. Mařík, Stará Boleslav 834"				
8//15				
momentka: Vítězslav Kocourek a další	1950/1995	1 fsn	k13	393
černobílý pozitiv, autor fotografie Obrazové zpravodajství Česká tisková				
kancelář, 1 ks				
na rubu fotografie razítko "Obrazové zpravodajství ČTK - Hb-"				
8//16				
portrét Vítězslava Kocourka	1950/1995	1 fsn	k13	394
černobílý pozitiv, autor fotografie Tereba Stanislav, 1 ks				
na rubu fotografie razítko "Snímek Stanislav Tereba, red. Večerní				
Praha"				

Závěr

Vítězslav Kocourek ve *Sportovních povídkách* zobrazuje především postavy chlapců a mladých mužů, kteří žijí obyčejným životem, věnují se sportovnímu zápolení, přemýšlejí o prvních láskách.⁴⁴ Jednotícím principem všech příběhů je určitý druh sportu, důležitější než líčení samotného zápasu či závodu je však způsob, jakým Kocourkovy postavy prožívají jednotlivé události, které ne vždy mohou samy ovlivnit.

Sportovní povídky nejsou komponovanou knihou. Jednotlivé povídky vznikaly postupně, autor je publikoval v časopisech⁴⁵ a až následně byly v nezměněné podobě, bez úprav či krácení, shrnuty do povídkového souboru. Pro potřeby slovenského vydání je přeložil Rudo Moric. Pestrost příběhů a obsažených témat vytváří poněkud nesourodý dojem, čehož si všimla i dobová kritika (Hrych 1961).

V porovnání s povídkovou tvorbou konce padesátých a počátku šedesátých let nalézáme ve *Sportovních povídkách* spřízněnost s tématy děl Arnošta Lustiga a Josefa Škvoreckého. Oba autoři se shodně s Kocourkem věnují zobrazování válečné a poválečné situace, v jejich dílech zaujímá klíčové postavení téma židovství a nacismu, byť se jejich způsob ztvárnění od Kocourkova pojetí odlišuje. U Lustiga se navíc objevuje společné téma vynuceného pobytu v cizině bez možnosti vrátit se do Československa. Se Škvoreckým pak Kocourka spojuje zájem o téma počínajících vztahů mezi chlapci a dívkami.

Rozdíl mezi Kocourkovou tvorbou a dílem Ivana Klímy a Milana Kundery vyplývá již z jejich základního zaměření. Zatímco Kocourek se ve svých povídkách obrací zejména do minulosti první republiky a období války a všímá si morálních hodnot, jež zastávají jeho hrdinové, Klíma s Kunderou se svými tématy dotýkají současného, každodenního života, který jejich postavy ubíjí ve své jednotvárnosti a z něhož není východiska. Oba autoři si všímají odcizení lidí, jejich vzájemné lhostejnosti, nepochopení a neschopnosti navázat trvalý partnerský vztah.

Kocourkův osobní fond uložený v LA PNP obsahuje materiály k překladům zahraničních autorů, autorovy vlastní básně, prózy, eseje, posudky a velké množství dalších archiválií, které jsou dokladem jeho působení v roli novináře a redaktora.

„Málokterý český autor se nad svým rukopisem nesetkal s šéfredaktorem nakladatelství Československý spisovatel v době jeho největšího rozkvětu. [...] Vítězslav Kocourek ve

44 Porozumění dospívajícímu čtenáři Kocourek bohatě uplatnil ve své překladatelské činnosti a tvorbě pro děti a mládež.

45 *Host do domu*, *Plamen*, *Literární noviny* ad.

vzácné shodě s ředitelem podniku Ladislavem Fikarem mu vtiskli výrazný charakter, odolávali ideologickým tlakům a vyhledávali talenty a rukopisy rozhojňující hodnotový potenciál naší prózy i poezie. [...] Vydávání knih pro ně nebylo pouhé zaměstnání, ale vášně, živená láskou k české literatuře“ (Jungmann 1996: 3).

Vítězslav Kocourek „patřil k lidem, kteří znají cenu přátelství“ (tamtéž), v dedikaci ke *Konci nylonového věku* (1967) na něj pamatoval Josef Škvorecký: „Ladislavu Fikarovi, Vítězslavu Kocourkovi, Jiřímu Kolářovi a Zdeňku Urbánkovi, i když za některé věci se nejde revanšovat [...]“ (Škvorecký 1991 [1967]: 617).

Své literární paměti, jejichž koncept se zachoval mezi rukopisy, začal Kocourek zveřejňovat v roce 1991 v *Literárních novinách*. Vzpomínal zde na spolupracovníky a přátele, jednotlivé díly byly věnovány Josefu Hiršalovi, Bohumilu Hrabalovi, Jiřímu Kolářovi, Jaroslavu Seifertovi nebo Janu Werichovi. Dokončit tyto literární vzpomínky však již autor nestihl.

Za zmínku stojí také Kocourkova přijatá korespondence,⁴⁶ obsažená ve třech kartonech. Cenný materiál představují dopisy blíže neurčeného Sikina, které Kocourkovi posílal ve čtyřicátých letech z pracovního tábora v Berlíně, kde byl totálně nasazen. Nejrozsáhlejším souborem je korespondence Jana Skácela z let 1962–1989 obsahující na pět set dopisů, korespondenčních lístků a pohlednic. Básníkovy dopisy svědčí o pevném přátelství obou autorů a jsou také zajímavou výpovědí o soudobé literární, kulturní a společenské situaci. Mohou se tak stát zdrojem pro další bádání literárních vědců a historiků.

46 Kocourkovy odpovědi na tyto dopisy ve fondu chybí, patrně zůstaly v držení adresátů.

Seznam použité literatury

Prameny

LA PNP, fond Kocourek Vítězslav

Klíma, Ivan

1960 *Bezvadný den* (Praha: Mladá fronta)

1964 *Milenci na jednu noc* (Praha: Československý spisovatel)

Kocourek, Vítězslav

1956 „Příběh můj, mého bratrance Emila a brankáře Kostky“, in *Host do domu* 3, č. 8, s. 338–342

1959 „Zrcadlo nelže“, in Eduard Bass et al.: *Ofsajd a jiné sportovní povídky* (Praha: Sportovní a turistické nakladatelství), s. 177–182

1960a „Clausewitz“, in *Plamen* 2, č. 6, s. 30–33

1960b „Ogimuro, jsi skvělý!“, in *Host do domu* 7, č. 9, s. 396–399

1960c „Řím v jedenáct hodin“, in *Kultura* 4, č. 51, 22. 12., s. 18

1961a „Hat-trick“, in *Štart*, 27. 4., [nezjištěno]

1961b „Kaffee H. B.“, in *Host do domu* 8, č. 7, s. 290–292

1961c „O čem jsou moje ‚Sportovní povídky‘?“, in *Nové knihy*, č. 6, 9. 2., s. 4

1961d *Sportovní povídky* (Praha: Československý spisovatel)

1962 „Neporažený“, in *Literární noviny* 11, č. 29, 20. 7., s. 7

1963a „Bidlo“, in *Literární noviny* 12, č. 30, 27. 7., s. 6

1963b *Si skvělý, Ogimura*; přel. Rudo Moric (Bratislava: Mladé letá)

1991 „Co bylo, bylo“, in *Literární noviny* 2, 1991, č. 10–21, 7. 3. – 23. 5., s. 16 (část 1–12)

Kundera, Milan

1963 *Směšné lásky* (Praha: Československý spisovatel)

1965 *Druhý sešit směšných lásek* (Praha: Československý spisovatel)

Lustig, Arnošt

1958a *Noc a naděje* (Praha: Naše vojsko)

1958b *Démanty noci* (Praha: Mladá fronta)

1959 *Ulice ztracených bratří* (Praha: Naše vojsko)

Papoušek, Jaroslav

1965 *Černý Petr* (Praha: Československý spisovatel)

Škvorecký, Josef

1964 *Sedmiramenný svícen* (Praha: Naše vojsko)

1991 *Prima sezóna. Text o nejdůležitějších věcech života – Zbabělci – Konec nylonového věku*; ed. V. Justl (Praha: Odeon)

1996a *Nové canterburské povídky a jiné příběhy*; ed. J. Škvorecký – V. Justl (Praha: Ivo Železný)

1996b *Neuilly a jiné příběhy*; ed. V. Justl – O. Hausenblas (Praha: Ivo Železný)

2001 *Příběh neúspěšného tenorsaxofonisty – Samožerbuch*; ed. M. Špirit (Praha: Ivo Železný)

Literatura

Blahynka, Milan (1965): Lásky bez lásky, in *Rudé právo* 46, č. 338, s. 2.

Blažiček, Přemysl – Šubrtová, Milena (2007): Vítězslav Kocourek, in *Slovník české literatury po roce 1945*, dostupné on-line z: <http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=718&hl=kocourek+> (citováno 10. 5. 2018).

Brabec, Jiří (2000): Estetická norma a historie literatury v totalitním systému, in R. Denemarková (ed.), „Zlatá šedesátá“ – *Česká literatura, kultura a společnost v letech táni, kolotání a ...zklamání* (Praha: ÚČL AV ČR), s. 11–18.

Dokoupil, Blahoslav – Janoušek, Pavel et al. (2008): Próza, in P. Janoušek (ed.): *Dějiny české literatury 1945–1989. III. 1958–1969* (Praha: Academia), s. 279–396.

Doležel, Lubomír (1960): Slohové problémy Arnošta Lustiga, in *Plamen* 2, č. 8, s. 92–95.

Dostál, Vladimír (1965): Literatura očistná a očišťovací: Kritické poznámky o jedné tematické vlně, in *Česká literatura* 13, č. 5, s. 365–399.

Haman, Aleš (1961): O tak zvané „druhé vlně“ válečné prózy v naší současné literatuře, in *Česká literatura* 9, č. 4, s. 513–520.

Hiršal, Josef (1991): *Vínek vzpomínek* (Praha: Rozmluvy), 351 s.

Hořec, Jaromír (1993): O jazzu a svobodě, in *Tvar* 4, č. 43, s. 10–11.

Hrych, Ervín (1961): Co zbylo ze tří knih, in *Plamen* 3, č. 4, s. 96–97.

Jungmann, Milan (1958): Umělec tragického vidění, in *Literární noviny* 7, č. 42, s. 4.

Jungmann, Milan (1960): Ulice ztracených bratří aneb povídky z rozpaků, in *Literární noviny* 9, č. 7, s. 4.

Jungmann, Milan (1961a): [Některé povídky Vítězslava Kocourka...], in *Literární noviny* 10, č. 11, s. 5.

Jungmann, Milan (1961b): Glosy k nové české próze, in *Literární noviny* 10, č. 17, s. 4.

Jungmann, Milan (1963): Zkoušky, rizika, výsledky, in *Literární noviny* 12, č. 42, s. 1, 4.

Jungmann, Milan (1996): Nad „Vítovým“ odchodem, in *Literární noviny* 7, č. 2, s. 3.

Justl, Vladimír (1996): [anotace na záložce], in J. Škvorecký: *Nové canterburské povídky a jiné příběhy* (Praha: Ivo Železný), 301 s.

Kocourek, Vítězslav (1958): Povídky a lidé z ghetta, in *Literární noviny* 7, č. 9, s. 5.

Kocourek, Vítězslav (1964): Sedm ramen hněvu, in *Literární noviny* 13, č. 19, s. 4.

- Kocourková, Lucie (2007): *Novinář Vítězslav Kocourek*. Bakalářská práce (Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd), 63 s.
- Kosková, Helena (1996): *Hledání ztracené generace* (Jinočany: H&H), 223 s.
- Kosková, Helena (1998): Zrod Kunderovy poetiky román, in táž: *Milan Kundera* (Jinočany: H&H), s. 26–51.
- Opelík, Jiří (1961a): Druhé knížky, in *Kultura* 5, č. 1, s. 4.
- Opelík, Jiří (1961b): Sport naruby, in *Kultura* 5, č. 11, s. 4.
- Opelík, Jiří (1965): Trapné povídky, in *Host do domu* 12, č. 4, s. 24–25.
- Peterka, Josef (1984): Téma, in Š. Vlašín (ed.): *Slovník literární teorie* (Praha: Československý spisovatel), s. 377–378.
- Pohorský, Miloš (1964): Próza rozmarná i smutná, in *Rudé právo* 44, č. 4, s. 3.
- Pohorský, Miloš (1965): Tři povídky o marnosti, in *Rudé právo* 45, č. 22, s. 5.
- Pohorský, Miloš (1966): Kunderův druhý sešit, in *Kulturní tvorba* 4, č. 1, s. 12.
- Suchomel, Milan (1965): Hledání tvaru, in *Literární noviny* 14, č. 8, s. 4.
- Suchomel, Milan (1966): Hry prohlédnuvšího romantika, in *Literární noviny* 15, č. 2, s. 4.
- Suchomel, Milan (1995 [1959]): Noc jednou, noc podruhé, in *Host do domu* 6, č. 2, s. 85, též in týž: *Co zbylo z recenzenta. Literární kritika 1954–1994* (Brno: Vetus Via), s. 20–22.
- Špirit, Michael (2011): Vzpomínky o zkáze, in J. Holý et al.: *Šoa v české literatuře a kulturní paměti* (Praha: Akropolis), s. 227–252.
- Uhde, Milan (1961): Sportovní povídky, in *Host do domu* 8, č. 4, s. 186–187.
- Vohryzek, Josef (1958): Prozaická prvotina, in *Květen* 3, č. 7, s. 389–391.
- vš [Šubert, Vítězslav] (1961): Sportovní povídky, in *Práce* 17, č. 68, s. 5.